

BANKACILIK
DÜZENLEME VE DENETLEME
KURUMU

SAYI 23 | EYLÜL

2011

3 AYLIK

ISSN 1307-0347

FİNANSAL PİYASALAR RAPORU

- Makro Finansal Çerçeve
- Finansal Sektördeki Gelişmeler
- Risk, Sermaye ve Kârlılık Değerlendirmesi

**BANKACILIK
DÜZENLEME VE DENETLEME
KURUMU**

FİNANSAL PİYASALAR RAPORU

EYLÜL 2011 – SAYI 23

Strateji Geliştirme Daire Başkanlığı

Bu Rapor, kamuoyunu bilgilendirme amacıyla hazırlanmıştır. Raporda yer alan bilgilere dayanarak alınacak kararların sonuçlarından BDDK sorumlu tutulamaz. Rapordan, kaynak gösterilmek suretiyle kısmen alıntı yapılabilir.

Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu Adına

Sahibi: TEVFIK BİLGİN

Sorumlu Yazı İşleri Müdürü: FARUK DEMİR

BANKACILIK DÜZENLEME VE DENETLEME KURUMU

Atatürk Bulvarı No: 191 06680 Kavaklıdere Ankara-Türkiye

STRATEJİ GELİŞTİRME DAİRE BAŞKANLIĞI

Tel: (312) 455 65 29, Faks: (312) 424 08 74

İnternet Sitesi: www.bddk.org.tr , e-posta: fpr@bddk.org.tr

Bu yayın tüm içeriği ile BDDK internet sayfasında yer almaktadır.

BDDK AROKS Doküman Merkezinde 100 adet basılmıştır.

Basım Tarihi: 13 Aralık 2011

ISSN (Basılı) : 1307-0347

ISSN (Online) : 1307-0355

AÇIKLAMA

- Temel amaçlarından biri **finansal piyasalarda güven ve istikrarı sağlamak** olan Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu, finansal sektörde yaşanan önemli gelişmelere, bankalar ve finansal holding şirketleri ile finansal kiralama, faktoring ve finansman şirketlerinin performanslarına dair değerlendirmeleri içeren bu süreli **Raporu**, 5411 sayılı Bankacılık Kanunu'nun 97 nci maddesinin 3 üncü fıkrasına göre; yayımlamaktadır.
- **Finansal Piyasalar Raporunun** bu sayısı üç bölümden oluşmaktadır. Makro finansal çerçeve bölümünde, küresel ve ulusal ekonomik gelişmelere, finansal sektördeki gelişmeler bölümünde, para ve sermaye piyasalarındaki gelişmelere ve bankalar ile finansal kiralama, faktoring, tüketici finansman kuruluşlarının ve varlık yönetim şirketlerinin sektör bazında performans analizine, son bölümde ise bankaların risklilik düzeyine, sermaye yeterliliğine ve kârlılık analizine dair değerlendirmeler ile senaryo analizlerine yer verilmektedir.
- **Finansal Piyasalar Raporunda** yer alan bankalara ilişkin veriler aksi belirtilmedikçe, bankaların yurt içi şubelerinin yanı sıra yurt dışı şubelerini de kapsamakta olup toplulaştırılarak sunulmaktadır.
- BDDK, bu **Raporda** sunulan tablo ve grafiklerde yer alan verilerin kalitesini ve doğruluğunu sağlamak amacıyla gerekli önlemleri almaktadır. Bununla birlikte Kurum, bu yayın aracılığıyla sunulan verilerin kesin, doğru, tam olduğu konusunda her hangi bir taahhütte bulunmamakta ve söz konusu bilgilerden dolayı her hangi bir yasal yükümlülük kabul etmemektedir.
- **Finansal Piyasalar Raporunun** herhangi bir sayısında yer alan dönemsel bir bilgi, takip eden sayılarda çeşitli sebeplerle meydana gelecek güncellemeler sonucunda değişikliğe uğrayabilir.
- **Rapor**, BDDK Veritabanından 15 Kasım 2011 tarihi itibarıyla alınmış olan verilere dayalı olarak hazırlanmıştır. Bu tarihten sonraki güncellemeler **Raporun** kapsamı dışındadır.

GENEL DEĞERLENDİRME

IMF 2011 yılına ilişkin büyüme tahminlerini gelişmiş ekonomiler için %1,6, gelişmekte olan ekonomiler için ise, %6,4 olarak açıklamıştır. Diğer taraftan, küresel ekonomi, 2007-2008 döneminden buyana en sıkıntılı dönemlerinden birini yaşamaktadır. ABD'de istihdam sorununun öngörülenden daha kalıcı bir yapıya dönüşmesi ve buna bağlı olarak özel kesim talebinin düşük seyri, büyümenin zayıflamasına neden olmaktadır. Avrupa'da düşük büyüme performansı da derinleşen borç krizinin, parasal birliği tehdit eder düzeye geldiği görülmektedir. Gelişmiş ekonomilerin içinde bulundukları bu olumsuz tablo, küresel ekonomik aktivitenin yavaşlamasına ve yaygın bir durgunluk olasılığına işaret etmektedir. Reel ekonomideki bu gelişmeler yatırımcı güveninin azalmasına ve sermaye piyasalarının değer kaybına neden olmuştur. Küresel ölçekte yılın ikinci yarısında tüm borsalarda değer kayıpları yaşanırken, gelişmiş ekonomilerde artan ülke riskleri diğer ülkelerin de CDS spreadlerinin yükselmesine yol açmıştır. Makroekonomik ve finansal istikrarın yeniden tehlike altına girdiği bu konjonktürde, uluslararası kuruluşların, gelişmiş ekonomilerdeki hanehalkı ve banka bilançolarının sürdürülebilirliğinin sağlanmasına yönelik politikalarını, gelişmekte olan ekonomilerin önceliklerini de gözeten bir çerçevede yönetmeleri yerinde olacaktır.

Türkiye ekonomisine ait 2011 yılının üçüncü çeyreği verileri, iç talep ve dış talep arasındaki dengesizliğin azaldığını ve ekonomik aktivitede hissedilir bir yavaşlamanın yaşandığını göstermektedir. Cari verilere göre, üretim ve kapasite göstergeleri ılımlı bir büyümeye işaret etmekte, tüketici ve reel kesim endekslerinde yatay bir seyir izlenmekte ve işgücü piyasasındaki koşullar ekonominin büyüme hızının düşmesine paralel olarak sıkılaşmaktadır. TL'nin değer kaybı, ihracatı olumlu etkilerken, ithalat üzerindeki etkisi yapısal sorunlar nedeniyle sınırlı kalmaktadır. Cari açığın en önemli bileşeni olan dış ticaret dengesindeki bozulma yavaşlasa da halen devam etmektedir. Euro Alanı'nın çevre ülkelerinde görülen borçlanma sorununa karşı yeterince sağlam tedbirlerin alınamaması sonucunda, krizin merkez ülkelere sıçrama olasılığı devam etmekte ve bu durum iktisadi güven kaybını derinleştirmek suretiyle küresel ekonomiyi tehdit etmektedir. Bunun neticesinde oluşabilecek muhtemel bir küresel durgunluğun Türkiye'nin dış ticaret dengesinin düzelme sürecini sektöre uğratma ihtimaline karşı, ihtiyatlı politikalar izlenmektedir. Bu çerçevede, politika faiz oranlarının sabit tutulması, enflasyon riskine karşı faiz koridorunun genişletilmesi, piyasalarda likidite ihtiyacının karşılanması, kredi büyümesinin kontrol altına alınması ve bankaların kâr dağıtımının izne bağlanması gibi ihtiyatlı yaklaşımlar olası riskleri minimize etmektedir.

Eylül 2011 itibarıyla finansal sektörün toplam aktifleri 1,56 trilyon TL olarak gerçekleşmiştir. Toplam aktifler içinde en yüksek payı %77,8 oranı ile bankacılık sektörü almıştır. Finansal şartlar ve yeni düzenleyici ortama uyum sağlayamama gibi nedenler dolayısıyla finansal kiralama şirketlerinin sayısında azalma devam etmiştir. Finansal sektöre erişim kanalları bankacılık sektörü ağırlıklı olarak büyümektedir. Eylül 2011 itibarıyla bir önceki yılın aynı dönemine göre bankacılık sektöründe 566 yeni şube açılmış ve paralel olarak istihdam edilen personel sayısı da 4.425 kişi artmıştır. Mudiler finansal sektörün en büyük müşteri kitlesi olmaya devam etmiştir. Yatırım portföyleri incelendiğinde; yurt içi yerleşiklerin TL mevduat, hisse senedi, yatırım fonları ve DİBS tercihlerinin arttığı görülmüştür. Altın fiyatlarındaki artış, kıymetli maden hesaplarının değerini ve bu hesaplara talebi artırmıştır. Yatırım araçlarının reel getirilerine bakıldığında borsa endeksinin yatırımcılarına kaybettirdiği buna karşın dolar, mevduat, euro ve altının ise, yatırımcılarına kazandırdığı görülmektedir.

Eylül 2011 itibarıyla bankacılık sektörünün toplam aktifleri bir önceki yılın aynı dönemine göre %30,9 oranında artarak 1,2 trilyon TL olarak gerçekleşmiştir. Sektördeki aktif büyümesi kredi kaynaklı olmaya devam etmektedir. Bu dönemde kredilerdeki artış %39,1 oranında olmuştur. Ancak yılın ikinci yarısında kontrollü kredi büyümesi yönünde alınan tedbirlerle birlikte bireysel kredilerin artış hızında görece bir yavaşlama gözlenmektedir. Sektörün kaynaklarındaki istikrarlı büyüme devam etmektedir. Finansal sağlamlık göstergelerinin Eylül 2011 itibarıyla görünümü olumlu ve istikrarlı bir yapı arz etmektedir. Sektörün sermaye yeterliliği oldukça yüksek bir düzeydedir. Aktif kalitesindeki artış devam etmektedir. Sektörün kârlılık göstergelerinde yılın

Üçüncü çeyreğinde hafif bir düşme gözlenmektedir. Sektörün likiditesinde yılın ilk yarısında gözlenen görece azalma yerini yatay bir seyre bırakmış ve söz konusu alana ilişkin belirgin bir risk görülmemektedir. Ayrıca, kur riski yönetilebilir görünümünü korumaktadır. Dış piyasalardan sağlanan krediler Eylül 2011'de 25,6 milyar dolara ulaşmıştır. Bilanço dışı işlemlerin Eylül 2011 itibarıyla toplam aktiflere oranı %107 seviyesindedir.

Tablo: Bankacılık Sektörü Sağlamlık Göstergeleri

(%)	2005	2006	2007	2008	2009	Haz.10	Eyl.10	Ara.10	Mar.11	Haz.11	Eyl.11
Yasal Özkaynak/Risk Ağırlıklı Varlıklar	23,7	21,9	18,9	18	20,6	19,2	19,3	19,0	18,0	17,1	16,4
Birinci Kuşak Sermaye/Risk Ağırlıklı Varlıklar	24,3	21,3	18,3	17,2	18,6	17,5	17,5	17,0	16,4	15,6	14,9
Takipteki Alacaklar (Net)/Özkaynak	1,6	1,5	1,8	3,3	3,2	2,8	2,7	2,4	2,2	2,1	2,4
Takipteki Alacaklar/Brüt Krediler	4,7	3,7	3,5	3,7	5,3	4,4	4,3	3,7	3,2	2,9	2,7
Aktif Kârlılığı	2,7	3,2	3,3	2,5	3,3	3,6	3,2	3,0	2,8	2,5	2,3
Özkaynak Kârlılığı	20,4	27,1	26,6	20	26,4	28,6	25,2	22,3	20,9	19,2	17,8
Net Faiz Gelirleri (Faiz Marjı)/Brüt Gelir	60,5	60,4	61,0	64,7	67,1	62,0	61,1	61,5	55,4	56,7	57,9
Faiz Dışı Giderler/Brüt Gelir	49,2	46,2	44,9	47,6	38,1	39,9	42,4	43,4	43,2	46,0	47,2
Likit Varlıklar/Toplam Varlıklar			54,1	45,3	48,3	47,5	47,2	47,1	44,0	43,3	43,3
Likit Varlıklar/Kısa Vadeli Borçlar			93,7	75,2	80,1	75,8	75,8	77,3	74,8	71,0	73,6
Yabancı Para Açık Pozisyonu/Özkaynak	4,6	4,4	2,4	1,7	-0,3	0,6	-1,5	0,1	0,3	1,4	2,6

Bankacılık dışı finansal kesimin toplam aktifleri, 2011 yılının üçüncü çeyreğinde de büyümeye devam etmiştir. Alt sektörler itibarıyla değerlendirildiğinde; varlık yönetimi şirketleri, tüketici finansman, finansal kiralama şirketleri, ve faktoring şirketlerinin toplam aktifleri, Eylül 2011'de geçen yılın aynı dönemine göre, sırasıyla %59, %58,5, %27,2 ve %13,8 oranında artmıştır. Bankacılık dışı finansal kesim içindeki paya bakıldığında, faktoring şirketlerinin payının azaldığı buna karşın finansal kiralama, tüketici finansman ve varlık yönetimi şirketlerinin payının arttığı gözlemlenmektedir. Bankacılık dışı finansal kesimin kârlılığında tüm alt sektörler için artış gözlemlenmektedir. Özkaynaklardaki artış eğilimi bu dönemde de devam etmektedir. Sektörde zarar eden şirket sayısı bakımından, finansal kiralama şirketlerinin sayısı 5'den 4'e gerilerken, varlık yönetimi şirketlerinin sayısının 2'ye, tüketici finansman şirketleri sayısının 2'den 5'e ve faktoring şirketlerinin sayısının 2'den 5'e yükseldiği görülmektedir.

Tablo: Bankacılık Sektörünün Risk Değerlendirmesi

	Haziran 2011	Eylül 2011	Gelecek Döneme İlişkin Beklentiler
Kredi Riski	Aşağı Yönlü	Aşağı Yönlü	Kredi kalitesindeki düzelmenin devam etmesi nedeniyle kredilerin takibe düşme hızının azalması
Piyasa Riski	Durağan	Durağan	Ticari portföydeki DİBS ile Eurobond ağırlığının sürmesi ve kur riskinin kabul edilebilir düzeyde devam etmesi
Türev İşlemler	Durağan	Durağan	Türev işlemlerde tezgah üstü işlemlerin önemli yoğunluğunun devam etmesi
Yapısal Faiz Oranı Riski	Yukarı Yönlü	Yukarı Yönlü	Kısa vadede faize duyarlı varlık ve yükümlülükler arasındaki açığın devam etmesi ve faizlerin yükselmesi olasılığının güçlenmesi
Likidite Riski	Yukarı Yönlü	Yukarı Yönlü	Sektörün likidite yeterlilik oranlarının mevcut seviyesini koruması
Yoğunlaşma Riski	Durağan	Durağan	Kredilerin yoğunlaşmasında önemli bir değişim gözlenmemesi

Risk faktörlerinde 2011 yılının üçüncü çeyreğinde yaşanan gelişmeler, bankacılık sektörüne ilişkin risk görünümünde piyasa riski, türev işlemlerden kaynaklanan riskler ve yoğunlaşma riskinde mevcut risklilik düzeyinin sürdüğünü ve kredi riskinde risklilik düzeyinin aşağı yönlü hareketinin devam ettiğini göstermektedir. Diğer taraftan, stres testi sonuçlarına göre yapısal faiz oranına ilişkin risklerin yukarı yönlü hareketi sürmekte ve likidite riskine ilişkin yasal oranlardaki düşüş devam etmektedir. Gelecek döneme ilişkin olarak kredi büyümesindeki yavaşlamanın da etkisiyle sektörün likidite göstergelerinde ılımlı bir iyileşme beklenmektedir.

Kredi riskine ilişkin en önemli gösterge olma niteliği taşıyan takibe dönüşüm oranında yaşanan düşüş, bu dönemde de devam etmektedir. Haziran 2011 döneminde %2,9 olan bankacılık

sektörü takibe dönüşüm oranı, Eylül 2011 döneminde %2,7'ye gerilemiştir. Söz konusu düşüşte aynı dönemde tahsili gecikmiş alacak tutarında gözlenen %1,3'lük düşüşün ve toplam kredi hacminde gözlenen %6,7'lik artışın etkili olduğu görülmektedir. Sektörün geneli paralelinde, KOBİ kredileri, bireysel krediler ve diğer ticari kredilerin takipteki alacaklarında ve takibe dönüşüm oranlarında gözlenen düşüş eğilimi de bu dönemde sürmektedir. Bireysel krediler incelendiğinde, 2011 yılı Eylül ayı itibarıyla konut, taşıt, ihtiyaç kredilerine ve kredi kartlarına ilişkin takipteki alacak tutarlarının bir önceki çeyreğe göre sırasıyla %1, %5,5, 7,5 ve %3,4 oranında azaldığı görülmektedir. Takipteki alacakların sektörel dağılımı incelendiğinde ise, 2011 yılı Eylül ayı itibarıyla sanayi sektörü dışındaki sektörlerde kullanılan kredilere ilişkin takipteki alacak tutarlarında düşüş, sanayi sektörüne kullanılan kredilere ilişkin takipteki alacak tutarında ise kısmi bir yükseliş yaşandığı görülmektedir.

2011 yılının üçüncü çeyreğinde bankacılık sektörünün, maruz kaldığı piyasa riski için ayırması gereken sermaye miktarı, bir önceki çeyreğe göre %8,6 oranında artış göstererek 3,2 milyar TL'ye yükselmiştir. Bu dönemde, bankacılık sektörünün, emtia riski dışındaki diğer riskler için ayırması gereken sermaye yükümlülüğü tutarlarının arttığı görülmektedir. Eylül 2011 döneminde ikinci el DİBS, hisse senedi, yatırım fonlarının fiyatlarındaki ve kurlardaki olası değişimlerin sektörün sermayesi üzerindeki etkisi yükselmiştir. Bir önceki dönem sonu itibarıyla 1 milyar dolar olan YPNGP, 2011 Eylül sonunda -0,52 milyar dolara gerilemiştir. 2011 yılı ilk yarısı sonunda %1,1 seviyesinde olan sektörün YPNG/Özkaynak oranı ise, yılın üçüncü çeyreğinde bir önceki döneme göre azalış göstererek %-0,6 seviyesine gerilemiştir. Ticari portföy içerisindeki payı % 0,91 olan yabancı devletler tarafından ihraç edilen borçlanma senetleri pozisyonunun önemli payının Almanya ve ABD tahvilinden oluştuğu, bu sebeple, Avrupa borç krizinin ulusal menkul kıymetlerin değer kaybı kanalıyla bulaşma riski olmadığı görülmektedir.

Bankacılık sektöründe en çok işlem gören türev işlemler olan para swap işlemleri, faiz swap işlemleri, para opsiyon işlemleri ve para forward işlemlerindeki artış yıl sonuna göre % 52,73 olarak gerçekleşirken diğer türev işlemlerdeki artış % 28,30 ile sınırlı kalmıştır. Faiz ve para-dövize bağlı türev ürünlerin vade yapısında farklılaşma olduğu; faiz swaplarının %91,31'inin 1 yıl ve üzeri vadeye sahipken, para-dövize bağlı swap, forward ve opsiyon işlemlerinin %68,63'ünün 3 ay ve daha kısa vadeye sahip olduğu görülmektedir. Türev işlemlerin %74,70'i yurtdışında yerleşik kişilerle yapılmakta, yurtdışı işlemlerin %66,20'si ise İngiltere'de yerleşik kişilerle gerçekleştirilmektedir.

Bankacılık sektörünün yapısal faiz oranı riski 2011 yılı üçüncü çeyreği itibarıyla incelendiğinde, bir önceki çeyreğe göre 1 aylık TL, 1 aylık YP ve 1-3 aylık TL açık pozisyonlarında artış olurken, 1-3 aylık YP açık pozisyonunda ise azalış yaşandığı görülmektedir. Söz konusu açık pozisyonların devam etmesi, kriz sonrası dönemde faizlerin düşmesi nedeniyle bankaların kârlılığına olumlu yansımış olsa da, küresel piyasalardaki belirsizlik ve Euro alanındaki sorunlar da göz önünde bulundurulduğunda kısa vadede faiz artışları olması halinde kârlılığın bu durumdan olumsuz etkilenebileceği değerlendirilmektedir. Yapısal faiz oranına ilişkin senaryolar kapsamında TL ve YP kalemlerden beklenen kâr ve zarar tutarları incelendiğinde; Eylül 2011 döneminde 1 ay vadede TL ve YP açık pozisyonlarında bir önceki döneme göre artış olması nedeniyle, faiz artışını içeren senaryolar için TL ve YP pozisyonlardan kaynaklanacak zararlarda artış olduğu görülmektedir.

Banka sektöründe genel olarak menkul kıymetlerin bilanço payının azalması, vadesi yaklaşan kredi alacaklarının azalması, repo işlemlerinin artması gibi nedenlerle toplam likidite yeterlilik oranları azalış göstermektedir. Bununla birlikte TCMB'nin zorunlu karşılıklara ilişkin politikası sonucunda stok değer likidite yeterlilik oranı son aylarda artış göstermiştir. Bankacılık sektörünün en önemli fon kaynağı olan mevduatın ortalama vadesi 2011 yılında uzamış, bir aya kadar vadeli mevduattan daha uzun vadeli mevduata geçiş artmıştır. Zira önceki yıllarda ortalama %30 olan bir aya kadar mevduatın toplam mevduat içindeki payı Eylül 2011 itibarıyla %14,5 seviyesine inmiştir. 2011 yılının ilk üç çeyreğinde zorunlu karşılıkların artmasının etkisiyle görece

düşük maliyetli olan repo ile finansmanın tercih edilmesi likidite göstergelerini aşağı yönde etkilemektedir. Diğer taraftan Avrupa merkezli ekonomik gelişmeler, yabancı para likiditesi açısından yurtdışından sağlanan sendikasyon ve seküritizasyon kredilerinin yenilenmesi hususunun önemini artırmıştır.

Aralık 2009'dan itibaren ılımlı bir azalış seyrine giren en büyük 25, 50 ve 100 nakdi ve gayri nakdi kredilerin toplam kredi tutarı içerisindeki paylarında Haziran-Eylül dönemi itibarıyla herhangi bir değişim gerçekleşmemiştir. Büyük kredilerin özkaynak içindeki payı 2011 yılı boyunca ılımlı bir artış gösterirken toplam krediler içindeki payında ise görece bir azalma gerçekleşmiştir. 1 milyon TL'den büyük kredilerin toplam krediler içindeki payı, Aralık 2010'da girdiği azalma eğiliminden çıkarak 2011 yılı üçüncü çeyreğinde %49,2 seviyesine yükselmiştir. Büyük kredilerin toplam krediler içindeki payının azalması, grup kredileri oranının düşük seviyelerde seyretmesi ve müşteri sayısı fazla olan bireysel kredilerin toplam krediler içindeki yüksek payını koruması yoğunlaşma riski açısından olumlu yorumlanmaktadır.

Büyük ölçekli özel bankaların risk ağırlıklı varlıklarında görülen artışa kıyasen özkaynak artışlarının görece küçük kalmasının, sermaye yeterlilik rasyosunu (SYR) olumsuz etkilemesine rağmen, bankacılık sektörünün SYR'si, %16,4 düzeyinde gerçekleşmiştir. Katılım bankalarının risk ağırlıklı varlıklarında görülen %6,8 oranındaki artışla birlikte özkaynaklarının %8,2 oranında artması neticesinde SYR'lerinde %1,3 oranında bir artış gerçekleşmiştir. Risk ağırlıklı varlıklarda, aktif ile özkaynaklara kıyasla görülen yüksek artış eğilimi devam etmektedir. 2011 yılının üçüncü çeyreğinde, risk ağırlıklı varlıklar, aktifler ve özkaynaklar artış oranları sırasıyla %8,1, %5,9 ve %3,5 olarak gerçekleşmiştir. Ana sermayenin özkaynak içindeki payı, 2011 Eylül itibarıyla, %90,5 olarak gerçekleşmiş olup, Türk bankacılık sektörünün yüksek sermaye kalitesini muhafaza ettiğini göstermektedir.

Bankacılık sektörünün dönem net kârı Eylül 2011 itibarıyla 14,6 milyar TL düzeyindedir. Net kâr, geçen yılın aynı döneminde 16,8 milyar TL olarak gerçekleşmiştir. Bahsedilen dönemde net faiz gelirlerinde yaşanan azalma ile faiz dışı gelir-gider dengesinde faiz dışı giderler lehine meydana gelen değişim, kârlılıktaki azalmada belirleyici olmuştur. Kredi hacmindeki artışa bağlı olarak kredilerden alınan faiz gelirleri söz konusu dönemde yükselmiş, ancak özellikle vadeye kadar elde tutulacak menkul kıymetler portföyündeki küçülme sebebiyle, menkul değerlerden alınan faizler azalma göstermiştir. Aynı dönemde hacim etkisiyle mevduata ödenen faizlerdeki artışın yanı sıra, mevduat dışındaki kaynaklardan bankalara ve repo işlemlerine verilen faizlerde meydana gelen sırasıyla 898 milyon TL ve 1,3 milyar TL tutarındaki artış da, faiz giderlerindeki yükselmede belirleyici olmuştur. Söz konusu dönemde faiz dışı gelirler, %10,5 oranında artarken; faiz dışı giderler ise %20,5 oranında artmıştır. Bu dönemde kredi hacmindeki büyümeye bağlı olarak faiz dışı giderlerdeki en büyük artış, 1,8 milyar TL ile genel karşılıklarda meydana gelmiş; personel giderleri 978 milyon TL, diğer faiz dışı giderler ise 1,1 milyar TL artmıştır.

Sektörün bilanço değerlerine uygulanan senaryo ve duyarlılık analizi sonuçlarına göre, risk faktörlerindeki en olumsuz şoklarda bile sektörün sermaye yeterliliğinin düzenleyici değer üzerinde kaldığı görülmektedir. Bu, sektörün beklenmeyen risklere karşı yeterli düzeyde sermaye bulundurmaya sürdüdüğünü ve alınan pozisyonlara ilişkin risklerin etkin biçimde yönetildiğini göstermektedir.

İÇİNDEKİLER

1	MAKRO FİNANSAL ÇERÇEVE	1
1.1	Küresel Çerçeve	1
1.2	Ulusal Çerçeve.....	10
2	FİNANSAL SEKTÖRDEKİ GELİŞMELER	17
2.1	Finansal Sektörün Genel Görünümü	17
2.2	Bankacılık Sektörünün Görünümü	20
2.2.1	Sağlamlık Analizi	20
2.2.2	Finansal Tablolar Analizi	21
2.3	Bankacılık Dışı Finansal Sektörün Görünümü	28
2.3.1	Finansal Kiralama	28
2.3.2	Faktoring	30
2.3.3	Tüketici Finansmanı	31
2.3.4	Varlık Yönetimi	33
3	RİSK, SERMAYE ve KÂRLILIK DEĞERLENDİRMESİ	35
3.1	Risk Analizi.....	35
3.1.1	Kredi Riski	35
3.1.1	Piyasa Riski.....	39
3.1.2	Türev İşlemlerden Kaynaklanan Riskler	42
3.1.3	Yapısal Faiz Oranı Riski.....	43
3.1.4	Likidite Riski	45
3.1.5	Yoğunlaşma Riski	48
3.2	Sermaye Yeterliliği Değerlendirmesi.....	50
3.3	Kârlılık Analizi	53
3.4	Senaryo Analizleri.....	55

KUTULAR

Kutu 1: Hanehalkı ve Şirketler Kesimi	16
Kutu 2: Kredi Genişlemesi	23
Kutu 3: Bankacılık Sektörünün Sermaye Yapısı	27

TABLolar

Tablo 1.1-1: G20 Ülkelerine İlişkin Büyüme ve İşsizlik Tahminleri	3
Tablo 1.1-2: Küresel Kamu Kesimi Dengesi ve Kamu Borç Stoku	4
Tablo 1.1-3: ABD Doları Cinsinden Seçilmiş Ülkelere Ait Borsa Endeksleri	7
Tablo 1.1-4: Ulusal Para Birimleri Cinsinden Seçilmiş Ülkelere Ait Borsa Endeksleri	8
Tablo 1.1-5: CDS Spreadleri	9
Tablo 1.2-1: Brüt Dış Borç Stoku Göstergeleri	13
Tablo 2.1-1: Finansal Sektörün Aktif Büyüklüğü	17
Tablo 2.1-2: Finansal Sektörde Faaliyet Gösteren Kuruluşlar	17
Tablo 2.1-3: Finansal Hizmetlere Erişim Kanalları	18
Tablo 2.1-4: Finansal Sektörün Müşteri Görünümü	18
Tablo 2.1-5: Yatırım Portföylerinin Görünümü	19
Tablo 2.1-6: Finans Sektörünün Kârlılık Görünümü	20
Tablo 2.2-1: Bankacılık Sektörü Sağlamlık Göstergeleri	20
Tablo 2.2-2: Bankacılık Sektörü Özet Bilanço Büyüklükleri	21
Tablo 2.2-3: Bireysel ve Ticari Kredilerin Gelişimi	21
Tablo 2.2-4: Seçilmiş Kredilerin Gelişimi	22
Tablo 2.2-5: Kredilerde Büyüme	22
Tablo 2.2-6: Kredilerde Dolar Bazlı Büyüme	22
Tablo 2.2-5: Mevduatın Gelişimi	23
Tablo 2.2-6: Dış Piyasalardan Sağlanan Kaynakların Gelişimi	24
Tablo 2.2-7: Bankacılık Sektörü Kaldıraç Oranları	24
Tablo 2.2-8: Bilanço Dışı İşlemlerin Gelişimi	24
Tablo 2.2-9: Seçilmiş Gelir Tablosu Kalemlerinin Gelişimi	25
Tablo 2.2-10: Gelir Tablosu Oranları	25
Tablo 2.2-11: Bankacılık Sektöründe Faaliyet Oranlarının Gelişimi	25
Tablo 2.2-12: Özkaynak Kalemlerinin Gelişimi	26
Tablo 2.2-13: Bankacılıkta Nakit Akımları	26
Tablo 2.3-1: Finansal Kiralama Sektörü Bilanço Temel Büyüklükleri	28
Tablo 2.3-2: Finansal Kiralama Şirketleri Gelir Tablosu Seçilmiş Kalemleri	29
Tablo 2.3-3: Finansal Kiralama Sektörü Sağlamlık Göstergeleri	29
Tablo 2.3-4: Finansal Kiralama Sektörü Operasyonel Göstergeleri	30
Tablo 2.3-5: Faktoring Sektörü Temel Bilanço Büyüklükleri	30
Tablo 2.3-6: Faktoring Şirketleri Gelir Tablosu Seçilmiş Kalemleri	30
Tablo 2.3-7: Faktoring Sektörü Sağlamlık Göstergeleri	31
Tablo 2.3-8: Faktoring Sektörü Operasyonel Göstergeleri	31
Tablo 2.3-9: Tüketici Finansman Sektörü Bilanço Temel Büyüklükleri	32
Tablo 2.3-10: Tüketici Finansman Şirketleri Gelir Tablosu Seçilmiş Kalemleri	32
Tablo 2.3-11: Tüketici Finansman Sektörü Sağlamlık Göstergeleri	33
Tablo 2.3-12: Tüketici Finansman Sektörü Operasyonel Göstergeleri	33
Tablo 2.3-13: Varlık Yönetim Şirketleri Temel Bilanço Büyüklükleri	33
Tablo 2.3-14: Varlık Yönetim Şirketleri Seçilmiş Gelir Tablosu Kalemleri	34
Tablo 2.3-15: Varlık Yönetim Sektörü Sağlamlık Göstergeleri	34
Tablo 3.1-1: Takipteki Alacaklar İçerisinde En Yüksek Paya Sahip Alt Sektörler	38
Tablo 3.1-2: Takipteki Alacaklara İlişkin Teminat ve Garanti Bilgileri	38
Tablo 3.1-3: Kredi Riski Duyarlılık Analizi Sonuçları	38
Tablo 3.1-4: Bankacılık Sektörü Ticari Portföyünün Dağılımı	39
Tablo 3.1-5: İkinci El DİBS Fiyatlarındaki Olası Değişimlerin Etkileri	40
Tablo 3.1-6: Eurobond Fiyatlarındaki Olası Değişimlerin Etkileri	40
Tablo 3.1-7: Hisse Senedi ve Yatırım Fonu Fiyatlarındaki Olası Değişimlerin Etkisi	41
Tablo 3.1-8: Kurlardaki Olası Değişimlerin Etkileri	42
Tablo 3.1-9: Türev İşlemlerin Karşı Taraflarının Görünümü	43
Tablo 3.1-10: Faiz Marjı ve Bileşenlerinin Gelişimi	44
Tablo 3.1-11: Yapısal Faiz Oranı Riskine İlişkin Senaryolar ve Sonuçları	45
Tablo 3.1-12: İkinci Vade Dilimine İlişkin YP ve Toplam Likidite Yeterlilik Oranı Bileşenleri	46

Tablo 3.1-13: Stok Değer Likidite Oranı	46
Tablo 3.1-14: Mevduatın Vade Yapısı	47
Tablo 3.1-15: Sendikasyon ve Seküritizasyon Kredileri Ödeme Planı	48
Tablo 3.1-16: Bankaların Kullandığı Büyük Kredilerin Dağılımı	49
Tablo 3.1-17: Bankaların Kullandığı En Büyük 25, 50 ve 100 Kredinin Toplam İçindeki Payı	49
Tablo 3.1-18: Kredilerin Büyüklük ve Müşteri Sayısı Açısından Dağılımı	49
Tablo 3.1-19: Kredilerin Sektörel Bazda Yoğunlaşması	49
Tablo 3.1-20: Mevduatın Büyüklük ve Müşteri Sayısı Açısından Dağılımı	50
Tablo 3.1-21: Sigorta Kapsamındaki Mevduatın Büyüklük ve Müşteri Sayısı Açısından Dağılımı	50
Tablo 3.2-1: Özkaynak, Risk Ağırlıklı Varlıklar ve Sermaye Yeterlilik Rasyosu	51
Tablo 3.2-2: Özkaynak Ana Bileşenleri	51
Tablo 3.2-3: Risk Ağırlıklı Varlıklar ve Riske Esas Tutarlar	52
Tablo 3.2-4: Yasal Sermaye Yükümlülüğünün Dağılımı	52
Tablo 3.2-5: Olası Kur ve Faiz Değişimlerinin Sermaye Yeterliliği Rasyosuna Etkisi	53
Tablo 3.3-1: Aktif ve Özkaynak Getiri Oranları	54
Tablo 3.3-2: Karlılık Rasyoları	54
Tablo 3.4-1: Senaryolar ve Senaryo Analizi Bulguları	56
Tablo 3.4-2: Senaryo Testi Sonuçları Kar – Zarar	56
Tablo 3.4-3: Senaryo Testi Sonuçları – Sermaye Yeterliliği	56

GRAFİKLER

Grafik 1.1-1: Küresel Büyüme ve İşsizlik Oranları	1
Grafik 1.1-2: JPMI Bileşik Üretim Endeksleri ve OECD Bileşik Öncü Göstergeler Endeksi	1
Grafik 1.1-3: Fiyat Gelişmeleri ve Bölgesel Cari Denge	2
Grafik 1.1-4: ABD ve İngilterede Konut Fiyat Gelişmeleri	3
Grafik 1.1-5: Ülke Bono Getiri Spreadleri, Merkezi Hükümet Borç Stoku ve GSYH Büyümesi	4
Grafik 1.1-6: G-20'de Kamu Kesimi Dengesi ve Borç Stoku	5
Grafik 1.1-7: Yükselen Ekonomilere Yönelik Sermaye Hareketleri	5
Grafik 1.1-8: Politika Faiz Oranları	6
Grafik 1.1-9: Küresel Finansal Baskı Endeksi, BFCUS+ ve Oynaklık Göstergeleri	6
Grafik 1.1-10: MSCI Borsa Endeksleri ve Getiri Oynaklığı	7
Grafik 1.1-11: LIBOR-OI ve TED Spreadleri	8
Grafik 1.1-12: SPGS Ürün Fiyatları ve Petrol Fiyatları	9
Grafik 1.2-1: Büyüme, İşsizlik Oranları, Reel Faiz ve Büyümeye Sektörel Katkıları	10
Grafik 1.2-2: Sanayi Üretimi ve Kapasite Kullanım Göstergeleri	10
Grafik 1.2-3: İhracat, İthalat, İhracat Dengesi ve İthalatın Mal Sınıflamasına Göre Bileşimi	11
Grafik 1.2-4: Sermaye Hareketleri ve Cari İşlemler Hesabı	11
Grafik 1.2-5: Bütçe Göstergeleri	12
Grafik 1.2-6: Borç Stokları, İç Borç Stoku Reel Faizi ve Ortalama Vadesi	12
Grafik 1.2-7: İşgücü Göstergeleri ve Enflasyonun Gelişimi	13
Grafik 1.2-8: Reel Kesim ve Tüketici Güven Endeksleri	14
Grafik 1.2-9: İmalat Sanayi Sipariş ve Ciro Gelişmeleri ile Şirket Göstergeleri	14
Grafik 1.2-10: Faiz Oranları	15
Grafik 1.2-11: İMKB Göstergeleri ve Konut Fiyatları	15
Grafik 2.1-1: Yatırım Araçlarının Reel Getirileri (Eylül Ayı, TÜFE Bazlı)	19
Grafik 2.2-1: Kredilerin Görünümü	22
Grafik 3.1-1: Kredi Riskine Esas Tutar ve Risk Ağırlıklı Varlıklar	35
Grafik 3.1-2: Takipteki Alacaklar ve Takibe Dönüşüm Oranının Gelişimi	35
Grafik 3.1-3: Bireysel ve Ticari Krediler ile KOBİ Kredilerinin TDO ve TGA Gelişimi	36
Grafik 3.1-4: Bireysel Kredilerin TGA ve TDO Gelişimi	36
Grafik 3.1-5: Bireysel Kredilerin Yaşlandırma Analizi	37
Grafik 3.1-6: Takipteki Alacakların ve Takibe Dönüşüm Oranının Sektörel Dağılımı	37
Grafik 3.1-7: Piyasa Riski ve Bileşenleri Sermaye Yükümlülüğü	39
Grafik 3.1-8: BİP, YPNGP ve Kur Riski Sermaye Yükümlülüğü	41
Grafik 3.1-9: YPNGP / Özkaynak Oranı ve USD-EUR-GBP Bazında Bilanço İçi Net Pozisyon	41
Grafik 3.1-10: Türev İşlemlerin İşlem Türüne ve Konusuna Göre Görünümü	42
Grafik 3.1-11: Türev İşlemlerin Vadesine Göre Görünümü	43
Grafik 3.1-12: Faiz Açıklarının Gelişimi	44
Grafik 3.1-13: Birinci Vade Dilimine İlişkin Toplam ve YP Likidite Yeterlilik Oranlarının Gelişimi	45

Grafik 3.1-14: Repo İşlemlerinin Gelişimi.....	47
Grafik 3.1-15: Piyasadaki Likidite	48
Grafik 3.2-1: Özkaynak, Risk Ağırlıklı Varlıklar Endeksi.....	51
Grafik 3.3-1: Türev Finansal Araçlardan Kâr/Zarar	53
Grafik 3.3-2: Gelir/Gider Kalemlerinin Toplam Gelir/Gider İçindeki Payları	54

KISALTMALAR

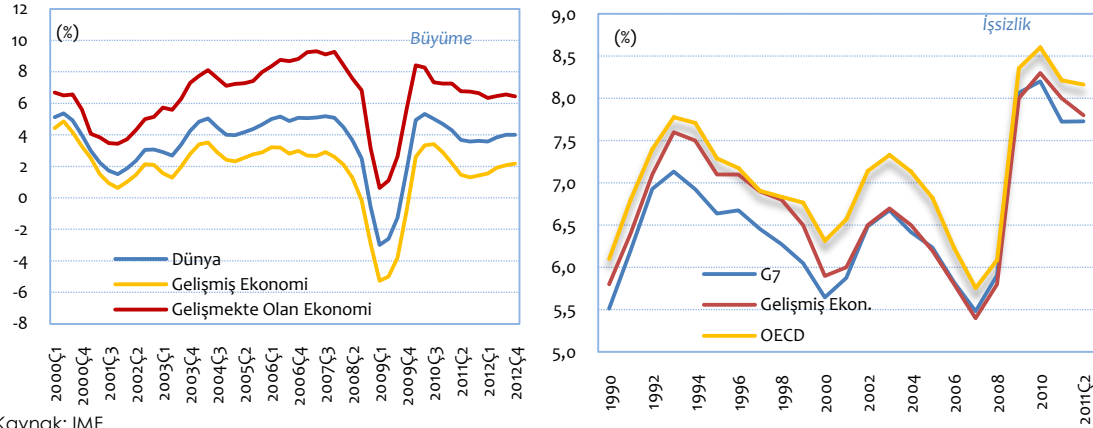
AB	Avrupa Birliği
BDDK	Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu
BFCIUS	Bloomberg Finansal Durum Endeksi
BIS	Uluslararası Ödemeler Bankası
BİP	Bilanço İçi Açık Pozisyon
RUB	Rusya (Ruble)
CNY	Çin (Yuani)
DB/WB	Dünya Bankası
DİBS	Devlet İÇ Borçlanma Senetleri
DTH	Döviz Tevdiat Hesabı
ECB	Avrupa Merkez Bankası
EUR	Euro
FAO	Dünya Gıda ve Tarım Örgütü
FED	Amerika Merkez Bankası
FPR	Finansal Piyasalar Raporu
GSYH	Gayri Safi Yurt İçi Hasıla
GUD	Gerçeğre Uygun Değre Farkı Kâra/Zarara Yansıtılan Menkul Değreler
HM	Hazine Müsteşarlığı
IIF	Uluslararası Finans Enstitüsü
IMF	Uluslararası Para Fonu
İMKB	İstanbul Menkul Kıymetler Borsası
KFBE	Küresel Finansal Baskı Endeksi
KKO	Kapasite Kullanım Oranı
KOBİ	Küçük ve Orta Büyüklükteki İşletmeler
KYB	Kalkınma ve Yatırım Bankası
LIBOR	Londra Bankalararası Faiz Oranı
MB	Maliye Bakanlığı
MDP	Menkul Değreler Portföyü
MKK	Merkezi Kayıt Kuruluşu
MSCI	Morgan Stanley Sermaye Endeksi
OECD	Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Teşkilatı
OIS	Gecelik Endeks Swapları
OVP	Orta Vadeli Program
PE	Performans Endeksi
POS	Point of Sale
RAV	Risk Ağırlıklı Varlıklar
ROA	Aktif Kârlılığı
ROE	Özkaynak Kârlılığı
SPK	Sermaye Piyasası Kurulu
SYR	Sermaye Yeterliliğre Rasyosu
TCMB	Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası
TDO	Takibe Dönüşüm Oranı
TGA	Tahsili Gecikmiş Alacaklar
TL	Türk Lirası
TP	Türk Parası
TSPAKB	Türkiye Sermaye Piyasası Aracı Kuruluşları Birliğre
TÜFE	Tüketici Fiyatları Endeksi
TÜİK	Türkiye İstatistik Kurumu
USA/ABD	Amerika Birleşik Devletleri
USD	Amerikan Doları
ÜFE	Üretici Fiyatları Endeksi
VKET	Vadeye Kadar Elde Tutulacak Menkul Değreler
V.Y.	Veri Yok
YAD	Yatırım Amaçlı Değreler
YDMŞ	Yurt Dışı Merkez ve Şubeler
YP	Yabancı Para

1 MAKRO FİNANSAL ÇERÇEVE

1.1 Küresel Çerçeve

Küresel ekonomi, krizin ardından tekrar, yeni ve zor bir döneme girmiştir. Küresel kriz sonrasında sağlanan görece toparlanma eğiliminin yerini, daha zayıf büyüme ve risklerin arttığı bir görünüm almıştır. Nitekim 2011 yılının ilk çeyreğinde %4,3 oranında gerçekleşen küresel hasıla artış hızı, ikinci çeyrekte %3,7'ye gerilemiştir. Ayrıca takip eden dönemdeki gelişmeler, 2011 ve 2012 yılına ilişkin büyüme tahminlerinin aşağıya doğru revize edilmesine neden olmuştur. IMF, 2010 yılında %5,1 olarak gerçekleşen küresel büyümenin 2011 ve 2012 yıllarında %4'e gerileyeceğini tahmin etmektedir. Büyüme hızındaki bu gerilemede başta ABD ve Euro Alanı olmak üzere gelişmiş ekonomilerdeki zayıf ekonomik performans belirleyici olmaktadır. Küresel ekonomik görünümdeki bozulmanın gelişmekte olan ekonomilerin büyüme tahminlerini de olumsuz etkilediği görülmektedir. 2011 yılında gelişmiş ekonomiler büyüme oranının %1,6 düzeyinde kalacağı, gelişmekte olan ekonomilerdeki hasıla artışının ise, %6,4 olacağı öngörülmektedir.

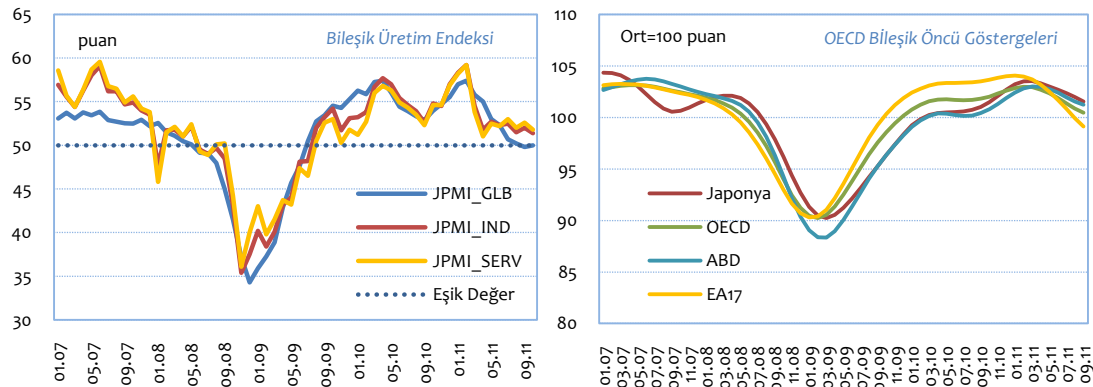
Grafik 1.1-1: Küresel Büyüme ve İşsizlik Oranları

Kaynak: IMF

Küresel büyümenin ve toparlanmanın önündeki engellerin başında, gelişmiş ekonomilerdeki özel talep düzeyinin güçlenmesinin öngörülenden yavaş olması gelmektedir. ABD'deki istihdam artışının zayıf olması, bu ekonomideki özel kesim talebini olumsuz etkilemektedir. Ayrıca, konut piyasasının hala dengeye gelememesi, hanehalkı bilançosunun güçlenmesini engellemektedir. Euro alanında ise bazı ülkelerin kamu borç stoku sorunları, borçlanma maliyetlerini belirgin bir biçimde etkilemektedir. Bu husus bankaların ek bir baskı altına girmesine neden olmaktadır. Euro Alanındaki ülke riskleri ve kamu borç stoku sorunlarının derinleşmesi, bankacılık sektörünün bilanço yapısını olumsuz etkilemektedir.

Grafik 1.1-2: JPMI Bileşik Üretim Endeksleri ve OECD Bileşik Öncü Göstergeler Endeksi

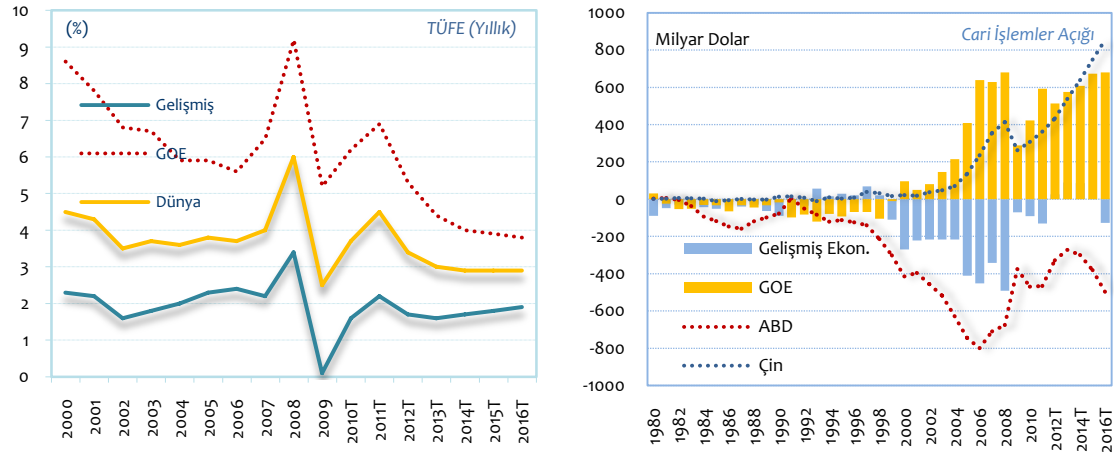
Kaynak: Bloomberg ve OECD

Gelişmekte olan ekonomilere bakıldığında görece güçlü büyüme performansının devam ettiği görülmektedir. Ancak gelişmiş ekonomilerdeki sıkıntılar ve artan belirsizlikler, bu eğilimin güç kaybederek yatay bir görünüm arz etmesine neden olabilecektir.

Küresel üretim açısından cari veriler ve öncü göstergeler, artan durgunluk riskine işaret etmektedir. JPMorgan bileşik üretim endeksi 2009 yılının ikinci yarısından buyana ilk kez eşik değeri olan 50 seviyesine gerilemiştir. Ayrıca endeksin azalma eğilimini taşıdığı görülmektedir. OECD tarafından derlenen bileşik öncü göstergeler endekslerine göre, 2011 yılının ikinci yarısından itibaren görünümde görülen bozulma hızlanarak devam etmektedir.

Enerji ve ürün fiyatlarındaki artışların enflasyonist baskılar yaratma olasılığı belirirken, küresel ölçekte toplam talebin güç kaybetmesi bu riskin azalmasına yardımcı olmaktadır. Gelişmiş ekonomilerde yıllık enflasyon oranının 2011 yılının tamamında %2,6 olacağı tahmin edilmektedir. Gelişmekte olan ekonomilerde ise, görece güçlü talebin etkisiyle 2011 yılında enflasyonun %7,5'e yükseleceği öngörülmektedir.

Grafik 1.1-3: Fiyat Gelişmeleri ve Bölgesel Cari Denge

Kaynak: IMF ve BDDK, T:Tahmin

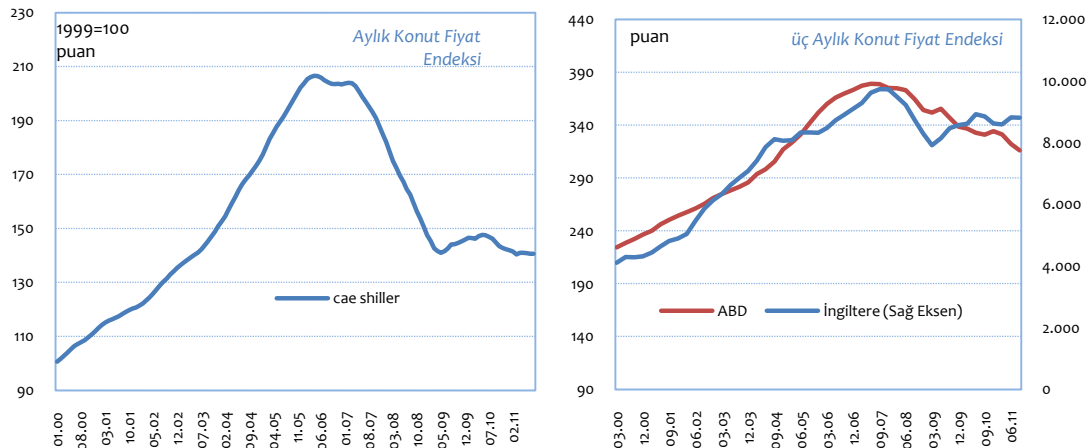
Krizin ardından yavaşlayan dış ticaret faaliyetleri tahminlerin ötesinde, daha çabuk bir biçimde canlanmıştır. Bu gelişmede uluslararası kuruluşların korumacılık karşısında aldıkları tedbirler etkili olmuştur. Ancak, Japonya'daki tsunami felaketi ve gelişmiş ekonomilerdeki düşük tüketim ve yatırım talebi bu artışın yerini yeniden daralmaya bırakmasına neden olmuştur. Bununla beraber, küresel makro dengesizliklerin derinleşerek arttığı görülmektedir. Gelişmiş ve gelişmekte olan ekonomiler açısından bakıldığında büyüme performansındaki artan ayrışmaya ilaveten, cari işlemler dengesinin de ekonomik bölgeler itibarıyla farklılaşması güçlenerek devam etmektedir. ABD'de hala konut piyasasında fiyatların düşmeye devam etmesi, hanehalkı servet stokunun değer kaybetmesine neden olmakta, tüketici ve yatırımcı güveninin tesis edilmesini güçleştirmektedir.

Tablo 1.1-1: G20 Ülkelerine İllik Büyüme ve İşsizlik Tahminleri

GSYH Büyümesi (%)	GSYH Büyümesi							İşsizlik Oranı						
	2010	2011GT	2012T	2013T	2014T	2015T	2016T	2010	2011GT	2012T	2013T	2014T	2015T	2016T
AB	1.8	1.8	2.1	2.2	2.2	2.2	2.1	..	..	..	..	..	..	..
ABD	2.8	2.8	2.9	2.7	2.7	2.7	2.7	9.6	8.5	7.8	7.0	6.3	5.7	5.2
Almanya	3.5	2.5	2.1	1.9	1.8	1.4	1.3	6.9	6.6	6.5	6.3	6.3	6.3	6.3
Arjantin	9.2	6.0	4.6	4.2	4.0	4.0	4.0	7.7	9.0	8.5	8.4	8.4	8.4	8.4
Avustralya	2.7	3.0	3.5	3.5	3.3	3.2	3.0	5.2	5.0	4.8	4.8	4.7	4.7	4.7
Bir. Krallık	1.3	1.7	2.3	2.5	2.5	2.6	2.6	7.8	7.8	7.7	7.4	6.9	6.4	5.8
Brezilya	7.5	4.5	4.1	4.1	4.2	4.2	4.2	6.7	6.7	6.7	6.7	6.7	6.7	6.7
Çin	10.3	9.6	9.5	9.5	9.5	9.5	9.5	4.1	4.0	4.0	4.0	4.0	4.0	4.0
Endonezya	6.1	6.2	6.5	6.7	7.0	7.0	7.0	7.1	6.7	6.5	6.4	6.3	6.0	6.0
Fransa	1.5	1.6	1.8	2.0	2.1	2.1	2.1	9.7	9.5	9.1	8.6	8.3	8.0	7.9
G. Afrika	2.8	3.5	3.8	4.2	4.4	4.5	4.5	24.8	24.4	23.7	23.5	23.2	22.7	22.2
G.Kore	6.1	4.5	4.2	4.2	4.0	4.0	4.0	3.7	3.3	3.3	3.3	3.3	3.3	3.3
Hindistan	10.4	8.2	7.8	8.2	8.1	8.1	8.1	..	..	..	..	..	..	..
İtalya	1.3	1.1	1.3	1.4	1.4	1.4	1.4	8.5	8.6	8.3	7.9	7.6	7.4	7.4
Japonya	3.9	1.4	2.1	1.7	1.5	1.3	1.2	5.1	4.9	4.7	4.5	4.3	4.2	4.2
Kanada	3.1	2.8	2.6	2.5	2.1	2.0	1.9	8.0	7.6	7.3	6.7	6.3	6.1	6.1
Meksika	5.5	4.6	4.0	3.3	3.2	3.2	3.2	5.4	4.5	3.9	3.5	3.5	3.5	3.5
Rusya	4.0	4.8	4.5	4.3	4.2	4.0	4.0	7.5	7.3	7.1	7.0	7.0	7.0	7.0
S.Arab.	3.7	7.5	3.0	3.4	4.6	4.7	4.9	10.5	..	..	..	..	..	..
Türkiye	8.2	7.5*	4.0*	5.0*	5.0*	4.0	4.0	11.9	11.4	11.0	10.6	10.1	9.7	9.2

Kaynak: IMF GT: Gerçekleşme Tahmini, T: Tahmin (*) OVP 2012-2014 rakamları

Küresel ekonomik ve finansal istikrarı tehdit eden unsurların başında Euro Alanı ekonomilerini etkileyen kamu borç sorunu gelmektedir. Bu sorunun parasal birliği tehdit eder ölçüde büyüdüğü görülmektedir. Avrupa ülkelerinin (Yunanistan ve İtalya gibi) düşük büyüme ve artan borçlanma maliyetleri nedeniyle daha derin kamu finansmanı sorunları ile karşılaşır hale geldiği gözlenmektedir. İçine girilen bu olumsuz sarmalın hangi noktada kırılacağına ilişkin öngörülerin sürekli sapması, politika tedbirlerinin hep bir adım geride kalması, bölgesel olarak kredibilitenin zayıflamasına neden olmaktadır.

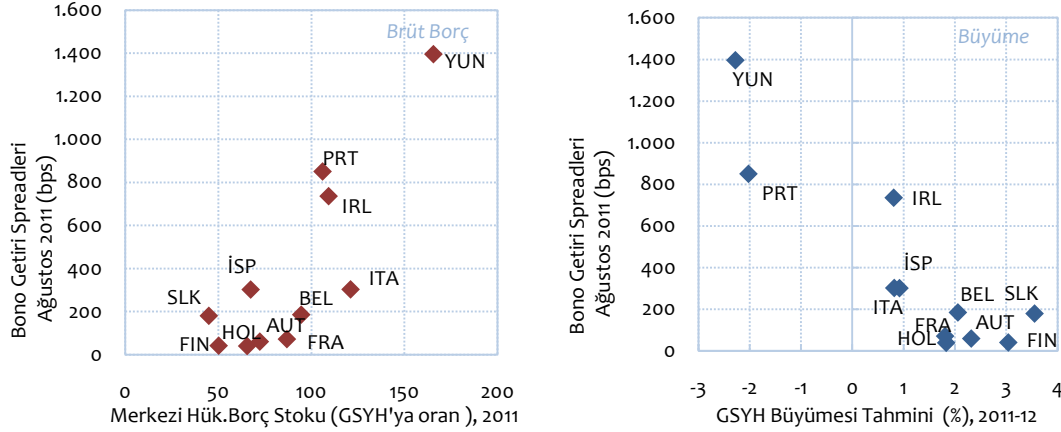
Grafik 1.1-4: ABD ve İngilterede Konut Fiyat Gelişmeleri

Kaynak: Bloomberg

Sorunlu ekonomilerin, kamu borç stokunun kesimlere göre dağılımı incelendiğinde, Avrupa'da finansal sistemin oldukça riskli bir noktada olduğu görülmektedir. Sorunlu ekonomilerin kamu kâğıtlarındaki değer kaybı, bölge bankalarının bilançolarında büyük hasarlar meydana getirmektedir.

Nitekim özellikle İtalya ve Yunanistan gibi hali hazırda düşük büyüme performansına sahip ekonomilerin borçlarını döndürebilmeleri için, bir taraftan uygun faiz koşullarına, diğer taraftan güçlü büyümeye ihtiyaç duymaları, kısa ve orta vadede görünümün bozulmasına neden olmaktadır.

Grafik 1.1-5: Ülke Bono Getiri Spreadleri, Merkezi Hükümet Borç Stoku ve GSYH Büyümesi

Kaynak: IMF (AUT:Avusturya, BEL:Belçika, FIN:Finlandiya, FRA:Fransa, YUN:Yunanistan, IRL:İrlanda, ITA:İtalya, HOL:Hollanda, PRT:Portekiz, SLK:Slovakya, İSP:İspanya)

Borç sürdürülebilirliği açısından Euro Alanında bono getirisi spreadleri kamu borç stoku ve büyüme ile birlikte değerlendirildiğinde, Yunanistan, Portekiz, İrlanda ve İtalya'nın en kırılgan ekonomiler olduğu görülmektedir. Almanya, Fransa, Finlandiya ve Hollanda görece güçlü pozisyona sahip ülkeler olarak dikkat çekmektedir.

Tablo 1.1-2: Küresel Kamu Kesimi Dengesi ve Kamu Borç Stoku

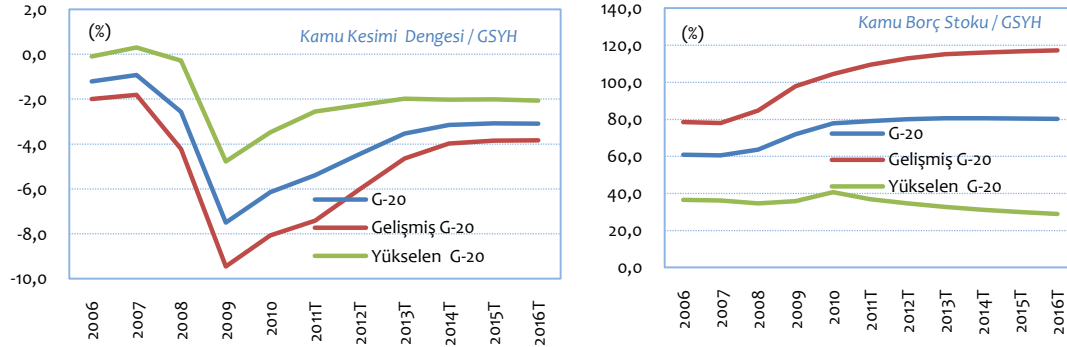
GSYH'ya Oran; %	Kamu Kesimi Dengesi / GSYH						Kamu Borç Stoku / GSYH					
	2008	2010	2011GT	2012T	2014T	2016T	2008	2010	2011GT	2012T	2014T	2016T
Dünya	-2.3	-5.9	-5.0	-4.1	-2.9	-2.8	60.6	73.8	75.3	76.3	76.6	76.1
Gelişmiş Ekonomiler	-3.6	-7.5	-6.7	-5.4	-3.5	-3.4	79.7	98.1	102.9	106.1	108.7	109.4
ABD	-6.5	-10.3	-9.6	-7.9	-5.5	-6.0	71.6	94.4	100.0	105.0	111.4	115.4
Fransa	-3.3	-7.1	-5.9	-4.6	-3.1	-1.4	68.3	82.4	86.9	89.4	90.8	87.7
Almanya	0.1	-3.3	-1.7	-1.1	0.0	0.4	66.4	84.0	82.6	81.9	79.1	75.0
İtalya	-2.7	-4.5	-4.0	-2.4	-1.1	-1.1	106.3	119.0	121.1	121.4	118.4	114.1
İspanya	-4.1	-9.2	-6.1	-5.2	-4.1	-4.1	39.8	60.1	67.4	70.2	74.9	77.4
Japonya	-4.2	-9.2	-10.3	-9.1	-7.5	-7.3	195.0	220.0	233.1	238.4	245.9	253.4
Birleşik Krallık	-4.9	-10.2	-8.5	-7.0	-3.5	-1.7	52.0	75.5	80.8	84.8	85.1	80.4
Kanada	0.1	-5.6	-4.3	-3.2	-1.0	0.3	71.1	84.0	84.1	84.2	79.7	73.0
Yunanistan	-9.8	-10.4	-8.0	-6.9	-2.8	-2.8	110.7	142.8	165.6	189.1	178.5	162.8
Geliş. Olan Ekonomiler	-0.5	-3.7	-2.6	-2.3	-2.0	-2.0	34.7	40.9	37.8	36.0	33.0	30.9
Çin	-0.4	-2.3	-1.6	-0.8	0.0	0.2	17.0	33.8	26.9	22.2	15.5	10.9
Hindistan	-7.2	-8.8	-8.0	-7.6	-7.4	-7.1	74.7	67.3	64.9	64.2	62.6	61.7
Rusya	4.9	-3.5	-1.1	-2.1	-3.1	-4.3	7.9	11.7	11.7	12.1	14.5	19.5
Brezilya	-1.4	-2.9	-2.5	-2.8	-2.5	-2.4	63.6	66.8	65.0	64.0	60.9	57.2
Meksika	-1.1	-4.3	-3.2	-2.8	-2.4	-2.2	43.1	42.9	42.9	43.6	43.4	43.2
G. Afrika	-0.5	-5.1	-4.3	-3.9	-2.9	-1.2	27.3	34.8	36.9	38.5	39.6	36.3
Türkiye	-2.4	-2.9	-0.9	-1.0	-1.0	-1.1	39.5	42.2	40.3	38.1	35.1	33.2
G-20 Gelişmiş	-4.2	-8.1	-7.4	-6.0	-4.0	-3.8	84.7	104.4	109.5	112.9	116.1	117.2
G-20 Gelişmekte Olan	-0.3	-3.5	-2.6	-2.3	-2.0	-2.1	34.6	40.7	36.9	34.7	31.2	29.0

Kaynak: IMF GT: Gerçekleşme Tahmini, T: Tahmin

2011 ve 2012 yılı için küresel düzeyde, kamu kesimi dengesi ve borç stoku tahminleri incelendiğinde, gelişmiş ekonomilerin kat etmeleri gereken uzun bir yol olduğu görülmektedir. Kamu kesimi açıklarının ve borç stoklarının uyumlaştırılması ve bu süreçte gerekli olan yapısal tedbirlerin hayata geçirilmesinin gerekliliği, bu ekonomiler için oldukça zorlu bir döneme

girildiğine işaret etmektedir. Gelişmiş ekonomilerde kamu kesimi açığı/GSYH oranları, ancak 2012 yılı itibarıyla görece iyileşme sağlayabilecektir. Bu gelişmelerin borç stokuna yansımaları ise, daha uzun vadede olabilecektir. Bu çerçevede, gelişmiş ekonomilerin kamu borçluluğu sorunu, orta vadede ekonomik ve finansal istikrarı tehdit eden unsurların başında olacağı öngörülmektedir. Yunanistan ve İtalya'da hükümet değişikliğini beraberinde getiren, bu uyumlaştırma sürecinin kararlılıkla orta vadeyi kapsayacak şekilde uygulanmasının, AB bölgesindeki diğer ekonomilere yönelik güveni de etkilemesi beklenmektedir. Bu husus aynı zamanda ECB'nin ve Avrupa Finansal İstikrar Fonu'nun kredibilitesi için önem taşımaktadır.

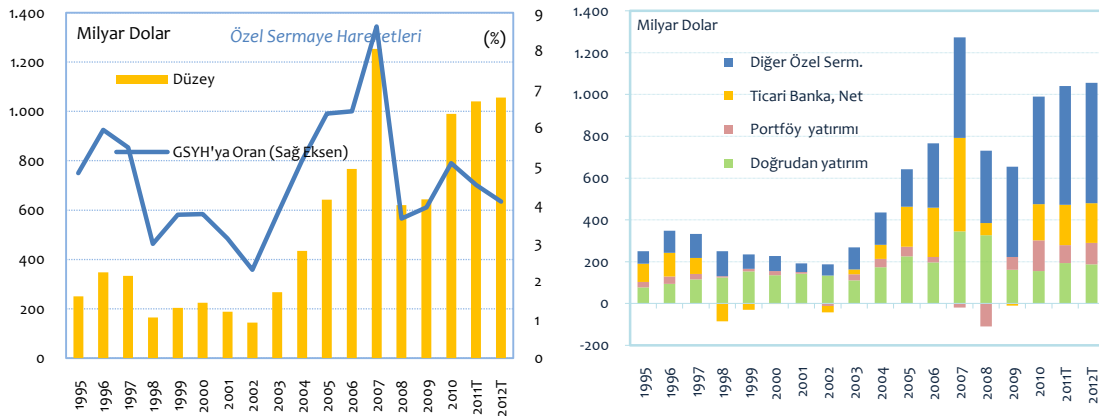
Grafik 1.1-6: G-20'de Kamu Kesimi Dengesi ve Borç Stoku

Kaynak: IMF, T: Tahmin

IMF tahminlerine göre, orta vadede gelişmiş G-20 ekonomilerinde, kamu kesimi açıkları 2012 sonrasında milli gelirin %5'i civarında uyumlaştırılabilse dahi, kamu borç stokunun GSYH'ya oranı %100'ün üzerinde seyredecektir. Yükselen G-20 ekonomilerinde ise, kriz sonrası artış gösteren kamu açıklarının GSYH'ya oranı %2 düzeyine gerilerken, borç stoku'nun milli gelire oranının, hali hazırda düşük olan seviyesinin de altına, %30'lara ineceği tahmin edilmektedir. Bu husus da söz konusu ekonomileri için belirgin bir ayrışma alanı olarak dikkat çekmektedir.

Grafik 1.1-7: Yükselen Ekonomilere Yönelik Sermaye Hareketleri

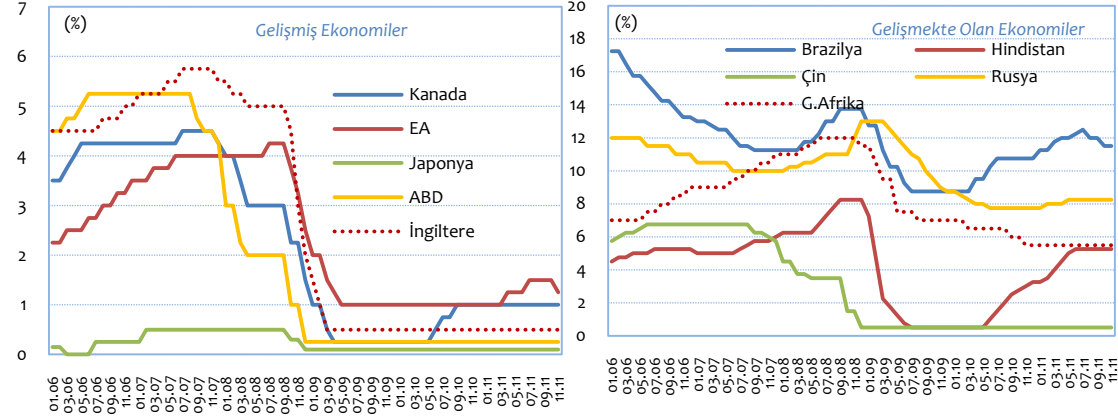
Kaynak: IIF

Gelişmekte olan ekonomilere yönelik sermaye hareketleri, gelişmiş ekonomilerdeki parasal genişleme ve söz konusu ekonomilerin güçlü büyüme performansı ve görece sağlıklı makro ekonomik yapıları nedeniyle, hızla toparlanmıştır. 2010 yılında 989,8 milyar dolar olan yükselen ekonomilere yönelik toplam özel sermaye girişlerinin, 2011 yılında 1 trilyon dolar olarak gerçekleşeceği tahmin edilmektedir. Küresel hacim olarak 1 trilyon dolar civarında kalan sermaye girişlerinin, bu ekonomilerdeki yüksek büyümeyle, GSYH'ya oran olarak %4-5 düzeyine gerilemekte olduğu görülmektedir. 2010-2011 döneminde sermaye hareketleri içinde, doğrudan

yatırımların payı azalırken, portföy yatırımlarının payının yükseldiği ve sınıflandırılmayan diğer akımların ağırlığının arttığı görülmektedir.

Gelişmiş ekonomilerin, büyüme performansında beklenen gelişmeyi sağlayamamaları, gevşek para politikası uygulamasının devam etmesine neden olmaktadır. Ayrıca ECB başkanlığındaki değişim ile birlikte, politika faiz oranı 25 baz puan aşağı çekilmiştir. Kamu borç stokunun sürdürülebilirliği gelişmiş ülkelerin politika faiz oranları üzerinde bir baskı yaratmaktadır. Gelişmekte olan ekonomilere bakıldığında 2010 yılının ikinci yarısından itibaren bazı ülkelerde görece faiz artırımları gerçekleşmiştir. Ancak 2011 yılının ikinci yarısından itibaren küresel ekonomik görünümün olumsuz bir hal alması, oranlarda yatay seyre ve/veya indirime neden olmuştur.

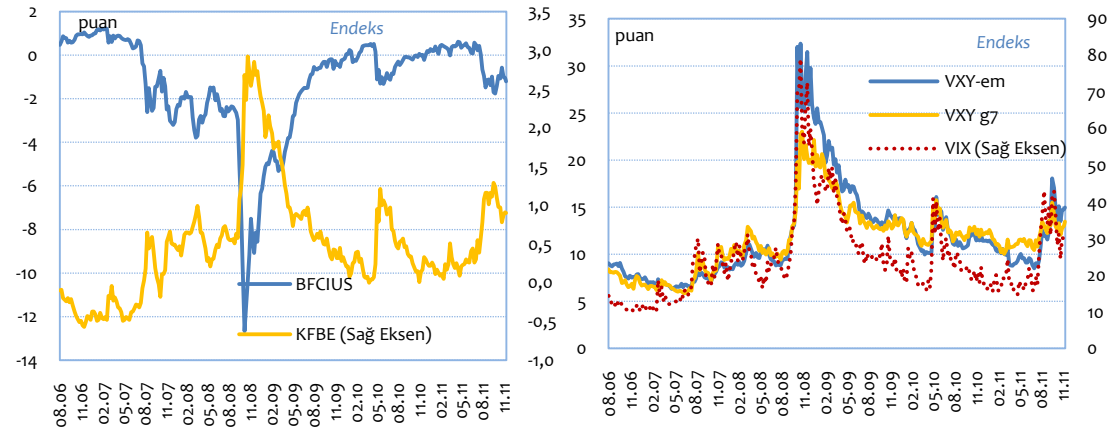
Grafik 1.1-8: Politika Faiz Oranları

Kaynak: Reuters

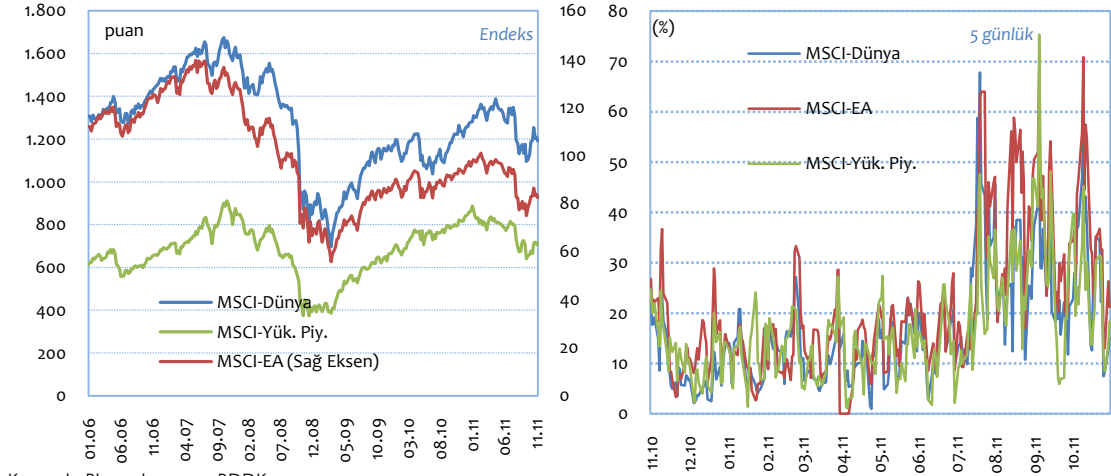
Gelişmiş ekonomilerin karşı karşıya kaldıkları sorunlar, 2011 yılının üçüncü çeyreğinde finansal piyasalardaki görünümün hızla bozulmasına neden olmuştur. Nitekim Bloomberg Küresel Finansal Baskı Endeksi (KFBE), bu dönemde keskin bir biçimde artmıştır. Euro Alanında sorunlu ekonomilere yönelik alınan tedbirlerin, bu ekonomilerde hükümet değişikliklerini de beraberinde getirmesi ve söz konusu tedbirlerin teknokrat hükümetlerce hayata geçirilecek olması, baskının görece olarak azalmasına yardımcı olmuştur. Ancak, kamu maliyesi uyumlaştırma sürecinin zorluğu ve küresel durgunluk riskinin varlığı, finansal piyasalardaki belirsizliğin ve baskının görece yüksek seviyede seyretmesine yol açmaktadır.

Grafik 1.1-9: Küresel Finansal Baskı Endeksi, BFCUS+ ve Oynaklık Göstergeleri

Kaynak: Bloomberg ve BDDK.

Grafik 1.1-10: MSCI Borsa Endeksleri ve Getiri Oynaklığı

Kaynak: Bloomberg ve BDDK

Borsa endeksleri incelendiğinde, 2011 yılının ikinci yarısından itibaren yaşanan bozulma açıkça görülmektedir. Söz konusu düşüş Avrupa bölgesi bileşik endeksinde daha derin olurken, yükselen piyasalar bileşik endeksi de 2009 yılı seviyelerine yaklaşmıştır. Benzer hareket bu endekslerin oynaklığında da izlenmektedir. Beş günlük ortalamalar üzerinden hesaplanan oynaklıklara bakıldığında Temmuz 2011 sonrası artış dikkat çekmektedir. Özellikle ECB'nin tedbirleriyle görece olarak sakinleşen Euro Alanı, küresel ölçekte oynaklığın azalmasına yardımcı olmuştur. Ancak, oynaklığın yüksekliği ve finansal piyasaların kırılganlığı hâlâ devam etmektedir.

Tablo 1.1-3: ABD Doları Cinsinden Seçilmiş Ülkelere Ait Borsa Endeksleri

2006 Aralık=100	2006	2007	2008	2009	2010	2011			
						Mart	Haziran	Eylül	15 Kasım
MSCI-Dünya	100.0	107.5	60.2	79.0	86.3	89.4	86.0	74.4	80.3
MSCI-Avrupa	100.0	100.0	52.8	68.8	74.9	75.0	71.6	61.5	64.6
MSCI-Yük. Piy.	100.0	122.5	56.7	97.9	124.5	117.4	113.8	94.6	103.4
Brezilya	100.0	172.9	74.8	184.8	200.4	196.4	183.2	135.2	158.3
Çin	100.0	263.3	117.0	189.9	170.7	176.7	163.0	152.1	155.1
Meksika	100.0	111.3	68.9	103.3	127.6	125.4	121.5	99.1	112.5
Türkiye İMKB	100.0	172.2	63.5	122.9	154.8	149.7	137.5	116.5	112.1
ABD- DJI	100.0	107.2	68.3	84.4	92.9	98.1	95.8	87.6	97.1
Almanya DAX	100.0	136.4	74.3	98.2	105.4	112.4	116.0	85.0	92.4
Rusya	100.0	127.7	33.7	76.8	95.8	112.0	101.0	74.2	83.9
Japonya	100.0	93.8	66.6	79.4	86.5	81.0	83.2	78.0	76.0
Portekiz	100.0	132.2	62.0	90.6	79.1	86.1	81.8	67.0	63.9
Fransa	100.0	115.1	59.1	77.4	73.7	79.9	77.6	59.2	59.9
İspanya	100.0	119.7	67.8	92.0	70.1	80.8	74.5	61.6	59.8
İtalya	100.0	103.4	49.8	61.1	50.4	57.8	51.1	38.0	39.5
İrlanda	100.0	82.4	26.3	34.6	31.1	32.7	32.9	27.1	29.1
Yunanistan	100.0	130.8	41.5	54.7	32.6	39.7	30.1	18.5	17.1

Kaynak: Bloomberg

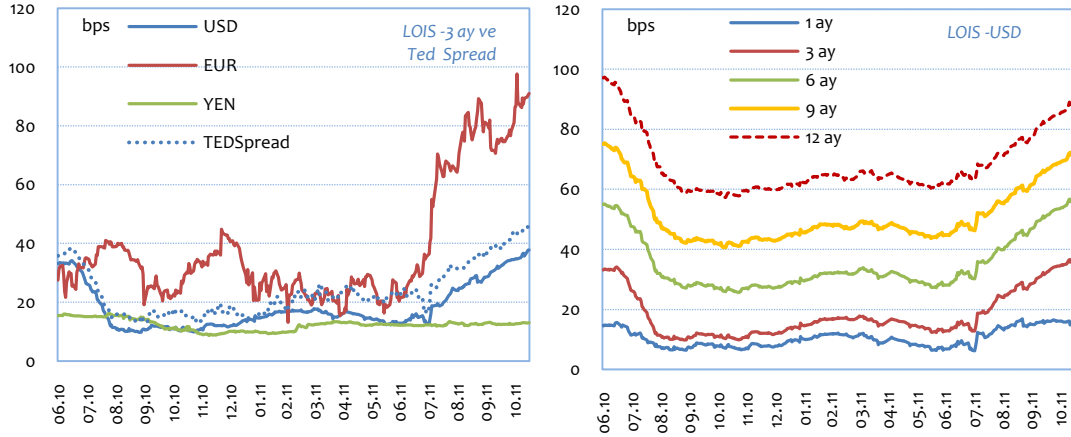
Borsa endekslerine ülkeler itibarıyla bakıldığında, Yunanistan, Portekiz, İspanya ve İrlanda'nın yanı sıra Fransa ve İtalya'nın performansındaki keskin düşüş görülmektedir. Ancak, özellikle Haziran 2011 sonrası Meksika hariç tüm ekonomilerde ABD doları cinsinden düşüşler izlenmektedir. Ulusal para birimleri cinsinden incelendiğinde, yılın ikinci yarısında Türkiye, Meksika ve Brezilya gibi gelişmekte olan ekonomilerde endeksin görece yatay bir seyir arz ettiği, gelişmiş ekonomilerde ise, düşüşün sürdüğü gözlenmektedir. Gelişmiş ekonomiler 2009 yılı seviyelerinin altına gerilerken, gelişmekte olan ekonomiler, hâlâ bu düzeylerin üzerindedir.

Tablo 1.1-4: Ulusal Para Birimleri Cinsinden Seçilmiş Ülkelere Ait Borsa Endeksleri

2006 Aralık=100	2006	2007	2008	2009	2010	2011			
						Mart	Haziran	Eylül	15 Kasım
MSCI-Dünya	100.0	107.5	60.2	79.0	86.3	89.4	86.0	74.4	80.3
MSCI-Avrupa	100.0	100.0	52.8	68.8	74.9	75.0	71.6	61.5	64.6
MSCI-Yük. Piy.	100.0	122.5	56.7	97.9	124.5	117.4	113.8	94.6	103.4
Türkiye İMKB	100.0	142.4	67.7	132.1	168.7	164.2	158.7	152.6	142.5
Meksika	100.0	112.3	85.1	123.1	145.8	139.1	133.6	126.7	141.0
Brezilya	100.0	143.6	82.9	152.0	155.8	152.4	137.2	117.7	131.0
Çin	100.0	247.1	102.4	164.7	143.8	147.4	134.0	123.4	125.1
Rusya	100.0	118.2	36.0	87.8	110.4	120.1	108.0	90.4	97.9
ABD- DJI	100.0	107.2	68.3	84.4	92.9	98.1	95.8	87.6	97.1
Almanya DAX	100.0	122.3	70.2	90.3	104.8	105.3	108.0	83.4	89.9
Portekiz	100.0	118.5	58.5	83.3	78.1	80.7	76.1	65.7	62.2
Fransa	100.0	103.2	55.8	71.1	72.7	74.9	72.2	58.0	58.6
İspanya	100.0	107.3	64.1	84.6	69.7	75.7	69.4	60.4	58.2
Japonya	100.0	88.9	50.7	60.9	59.4	55.4	56.2	50.5	49.1
İtalya	100.0	92.7	46.7	56.2	50.1	54.2	47.6	37.3	38.5
İrlanda	100.0	73.9	24.8	31.8	30.7	30.6	30.6	26.6	28.3
Yunanistan	100.0	117.3	39.2	50.2	32.2	36.9	28.1	18.2	16.7

Kaynak: Bloomberg

Euro Alanında finansal krize dönüşen kamu borç sorunu, para piyasalarında baskısını iyice belli etmektedir. 3 aylık euro cinsi LIBOR-OI spreadleri hızlı yükselişini Kasım ayı ortalarına kadar devam ettirmiştir. Bu etki, diğer para birimleri cinsinden spreadlere de yansımıştır. Ayrıca, para piyasası spreadlerindeki bu artışın 3 ay ve daha üstü vadelerde etkili olduğu görülmektedir. Bu durum, 2011 yılının ikinci yarısı ile 2012 yılının ilk yarısına yönelik olarak küresel alginın ve beklentilerin zayıflığına işaret etmektedir.

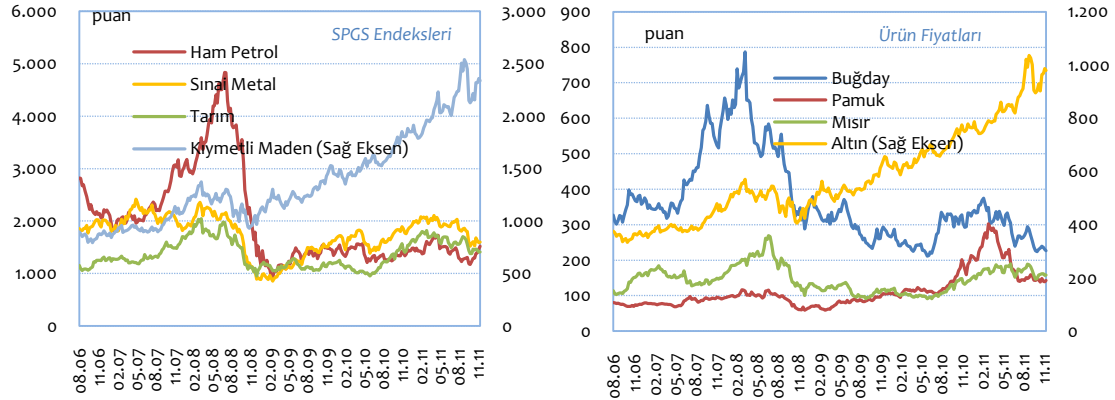
Grafik 1.1-11: LIBOR-OI ve TED Spreadleri

Kaynak: Bloomberg

Ülke riskleri, küresel finansal piyasaları ve finansal istikrarın seyrini etkileyen ana risk alanı olarak mevcut konjonktürü belirlemektedir. Bu riskin ardında da kamu borç stoku sorununun yönetimi ve ekonomi politikalarının biçimlendirilmesi yer almaktadır. Uluslar arası derecelendirme kuruluşlarının verdikleri notların, finansal piyasaları derinden etkileyen ekonomik gelişmeleri ve mevcut küresel ayrışmayı tam olarak yansıtmaması, bu kuruluşlara yönelik bakışı olumsuz yönde etkilemektedir. Borç stoku konusunda sorunları, kriz noktasına gelen bazı gelişmiş ekonomilerin notlarının düşmemesi, güçlü makroekonomik yapısalara sahip bazı gelişmekte olan ülkelerin notlarının artmaması bu şüpheli bakışı desteklemektedir.

Uluslararası piyasalarda ürün fiyatları, genel olarak yatay bir seyir izlemekle birlikte, kısa ve orta vade belirsizlikler içermektedir. Finansal piyasalardaki dalgalanmalara paralel bir biçimde 2011 yılının üçüncü çeyreğinde ürün fiyatlarında artışlar olmuş, ancak daha sonra fiyatlar ılımlı bir gevşeme arz etmiştir. Nitekim bu seviyelerin ek bir enflasyon baskısı oluşturma olasılığı görülmektedir. Uluslararası ödemeler sisteminde önemli bir yere sahip olan euronun geleceğine yönelik kaygılar, kıymetli maden fiyatlarındaki artışın sürmesine yol açmıştır.

Grafik 1.1-12: SPGS Ürün Fiyatları ve Petrol Fiyatları

Kaynak: Bloomberg

G20 ve diğer bazı seçilmiş ülkelerin CDS spreadleri incelendiğinde 2011 yılının üçüncü çeyreğinde tüm ülkelerin spreadlerinde artış tespit edilmektedir. Ayrıca CDS'lerin düzey olarak 2008 yılının gerisinde ancak diğer tüm yılların üzerinde olduğu görülmektedir. Bu durum, 2011 yılının ikinci yarısı itibarıyla küresel finansal sistemin, kriz sonrası en zorlu dönemini yaşadığına işaret etmektedir.

Tablo 1.1-5: CDS Spreadleri

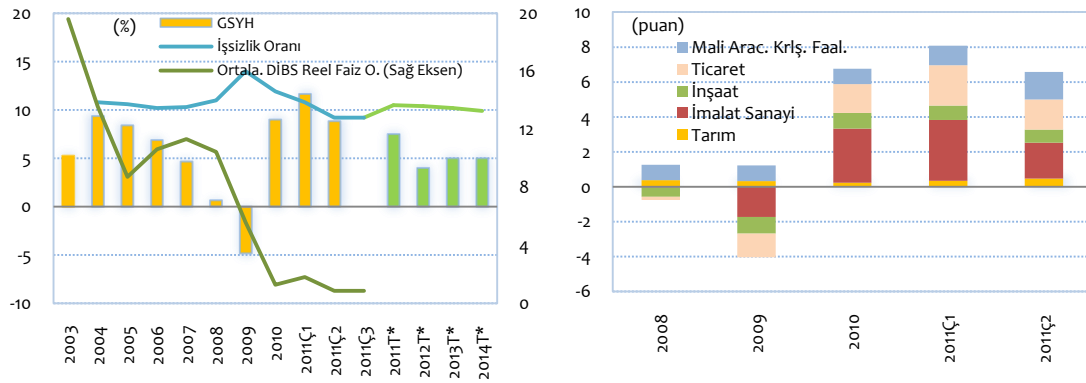
	2006	2007	2008	2009	2010	30 Haziran 2011	30 Eylül 2011	17 Kasım 2011
ABD	1.1	8.4	..	..	41.5	51.3	52.5	50.2
Almanya	6.0	6.9	45.9	26.3	59.3	40.9	114.0	94.1
Avustralya	..	..	117.8	40.2	50.0	57.0	102.3	82.5
İngiltere	2.0	8.9	106.9	82.3	73.5	61.3	93.7	91.1
Çin	18.0	..	188.4	73.2	67.6	84.4	200.0	145.6
Japonya	3.6	8.5	44.2	68.1	72.0	90.0	145.9	112.5
Fransa	1.4	9.7	54.1	32.1	107.9	..	187.5	226.1
G. Kore	17.0	46.5	318.7	85.4	93.9	101.2	218.7	155.7
Meksika	40.0	70.0	291.8	134.0	113.0	108.2	198.2	164.4
Brezilya	99.5	103.0	298.5	123.0	111.0	110.2	198.6	167.2
G. Afrika	42.3	78.3	395.7	144.2	124.8	125.6	210.3	194.4
S.Arabistan	..	..	235.0	90.0	75.4	95.3	125.4	120.7
Rusya	43.0	87.5	743.5	186.7	146.5	143.2	310.0	241.8
Endonezya	115.2	153.5	638.3	190.4	129.0	140.0	298.1	216.3
Türkiye	184.8	166.5	411.1	185.0	140.8	176.0	295.0	273.2
Hindistan	46.0	118.1	361.7	118.0	160.7	..	..	..
İtalya	9.0	20.3	156.9	109.3	239.9	171.4	475.0	576.1
İspanya	2.9	18.2	100.7	113.6	350.0	260.6	385.0	469.9
Mısır	78.3	100.8	600.0	255.0	242.5	314.9	471.8	475.0
Portekiz	4.7	17.7	96.3	91.6	501.0	755.0	1,125.0	1,077.2
Arjantin	202.0	460.7	3,905.0	961.1	609.5	598.1	1,078.2	953.3
Yunanistan	7.0	22.1	232.1	286.4	1,010.0	1,910.9	5,372.8	7,001.6

Kaynak: Bloomberg

1.2 Ulusal Çerçeve

Türkiye ekonomisi, küresel kriz sonrasında gelişmiş ekonomilerden olumlu ayrılarak, bu ekonomilere kıyasla güçlü büyüme performansı sergilemektedir. 2010 yılında %9,2, 2011 yılının ilk çeyreğinde %11,6 ve ikinci çeyreğinde ise %8,8'lik GSYH büyümesi görülmüştür. 2012-2014 dönemini kapsayan Orta Vadeli Program(OVP)'da, 2011 yılının tümü için %7,5'lik bir büyüme öngörülmektedir. Gelişmiş ülkelerin sıkça başvurduğu parasal genişleme politikaları, Türkiye gibi gelişmekte olan ülkelere kısa vadeli sermaye akımlarını artırmıştır. Görece güçlü seyreden toplam yurtiçi talep ve zayıf seyreden yurtdışı talep, beraberinde artan bir dış ticaret açığına neden olmaktadır. Küresel durgunluk riskine bağlı olarak zayıflaması muhtemel olan dış talep, 2011 yılının son çeyreği itibarıyla öne çıkan önemli bir risk faktörüdür. ABD ve Euro alanında süregelen sorunlar, küresel düzeyde büyüme tahminlerinin aşağı yönlü olacağına dair beklentilerin oluşmasına sebep olmaktadır. Bununla birlikte Türkiye'nin coğrafi konumu, önemli dış ticaret pazarlarına mesafe açısından avantaj sunmakta ve dış ticaret odaklı üretime olanak sağlamaktadır. Söz konusu üstünlükler dış ticaret dengesizliklerini hafifletebilecektir.

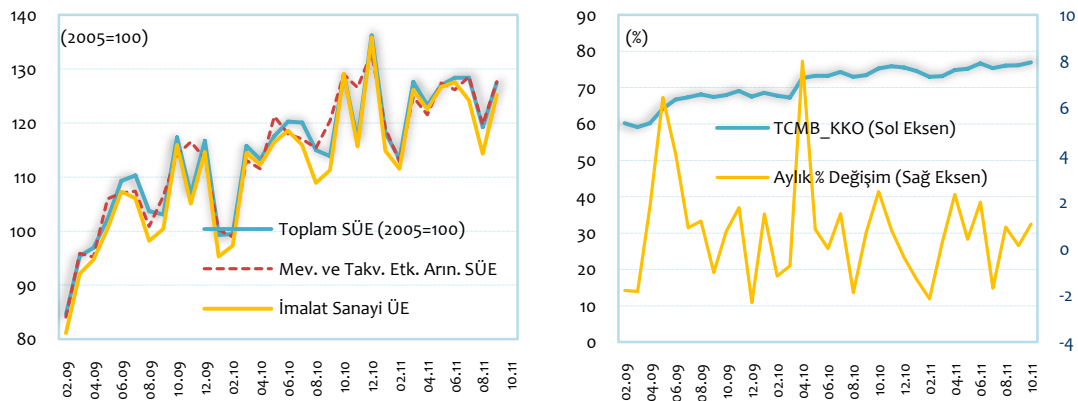
Grafik 1.2-1: Büyüme, İşsizlik Oranları, Reel Faiz ve Büyümeye Sektörel Katkıları

Kaynak: TÜİK, TCMB. (*) 2011-14 Büyüme ve işsizlik oranları, 2012-2014 Orta Vadeli Program Hedefleridir.

Kapasite kullanım oranları, Eylül 2011 itibarıyla önceki aylar ile kıyaslandığında düşük bir seyir izlemektedir. Benzer şekilde, sanayi üretim ve imalat sanayi üretim endeksleri, 2011 yılının ikinci yarısında Eylül ayı hariç, aylık bazda yavaşlama trendi göstermektedir. Mevsimsellikten arındırılmış sanayi üretim serisi yılın ikinci yarısındaki düşüşü daha açık göstermektedir. Dolayısıyla yılın son çeyreğinde iktisadi aktivitenin hissedilir şekilde yavaşlaması muhtemeldir.

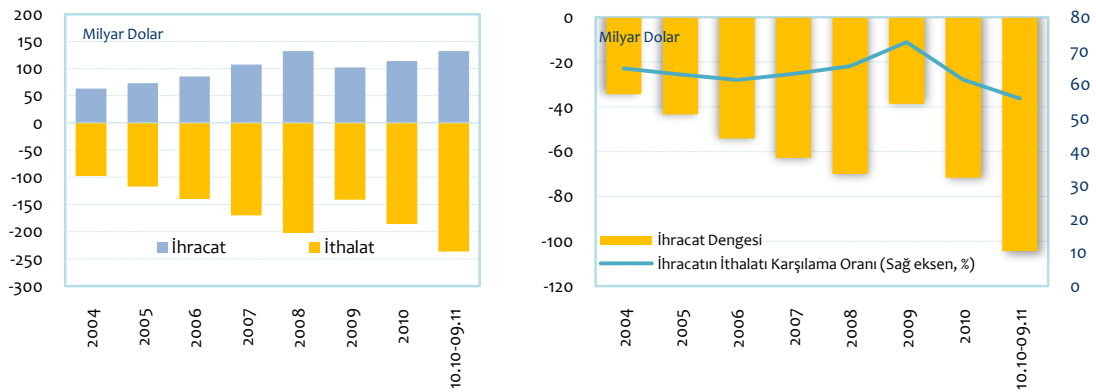
Grafik 1.2-2: Sanayi Üretimi ve Kapasite Kullanım Göstergeleri

Kaynak: TÜİK, TCMB.

2011 yılının ilk üç çeyreğinde ivmeli seyir izleyen cari açığın en önemli nedeni dış ticaret açığıdır. Enerji fiyatlarının gelişimi, yerli üretimin büyük ölçüde ithal ara mallara bağımlı olması ve küresel ekonomik ortamın belirsizlikler (ve hatta olası bir küresel durgunluk riski) içermesi, ihracat performansını olumsuz etkileyen faktörler ve risk unsurlarıdır. TL'nin değer kaybetmesinin ihracat performansında iyileşme etkisi, Türkiye'nin önemli ihracat pazarları olan bazı Avrupa ülkelerindeki gelişmeler nedeniyle sınırlı kalmaktadır. Eylül 2011'de ihracat bir önceki yılın aynı dönemine göre %21,1 artmıştır. Ancak aynı dönemde, yavaşlayan iç talebe rağmen, başta enerji fiyatlarının etkisiyle ithalat, %35,6'lık bir artış kaydetmiştir. Bu gelişmeyle, Ocak-Eylül 2011 döneminde ihracatın ithalatı karşılama oranı %54,8'e kadar inmiştir. Birikimli olarak bakıldığında, Eylül 2011 itibarıyla son 12 aylık dönemde söz konusu karşılama oranı %50,9 seviyesindedir. Yapısal sorunlar ve küresel enerji fiyatları gelişmeleri, dış ticaret dengesinde kısa vadede hızlı bir iyileşmeyi güçleştirmektedir.

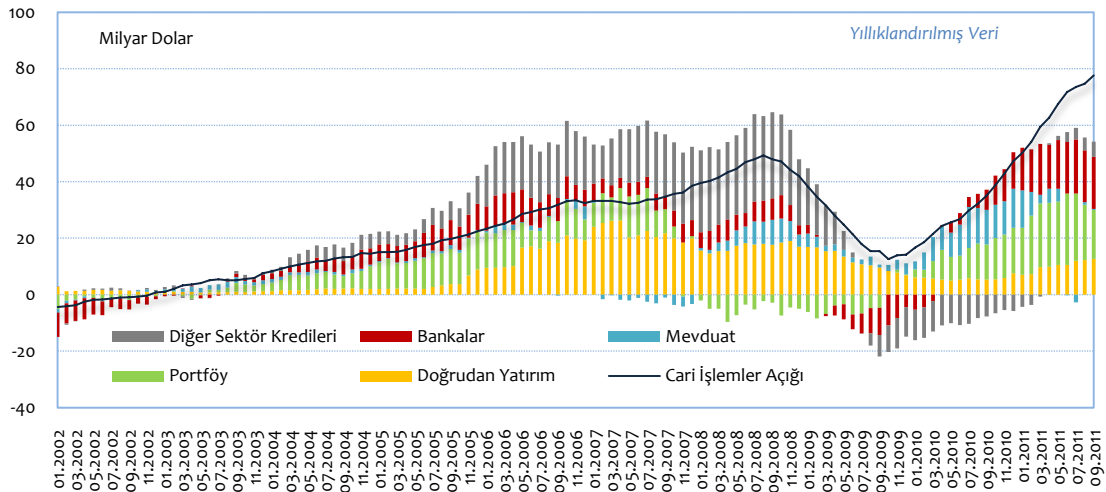
Grafik 1.2-3: İhracat, İthalat, İhracat Dengesi ve İthalatın Mal Sınıflamasına Göre Bileşimi

Kaynak: TÜİK, TCMB

Cari açık yılın son çeyreğinde yavaşlama eğiliminde olmakla, birlikte yüksek seviyesini koruduğu görülmektedir. Ocak-Eylül 2011 döneminde, cari açık bir önceki yıla göre %101 artarak 60,6 milyar dolar düzeyinde gerçekleşirken, 70 milyar dolara ulaşan dış ticaret açığı söz konusu gelişmede etkili bileşen olmuştur. Aynı dönemde, doğrudan yatırımlar, portföy yatırımları ve faizlerden oluşan diğer yatırımlarda net çıkış 6,2 milyar dolar olmuştur.

Grafik 1.2-4: Sermaye Hareketleri ve Cari İşlemler Hesabı

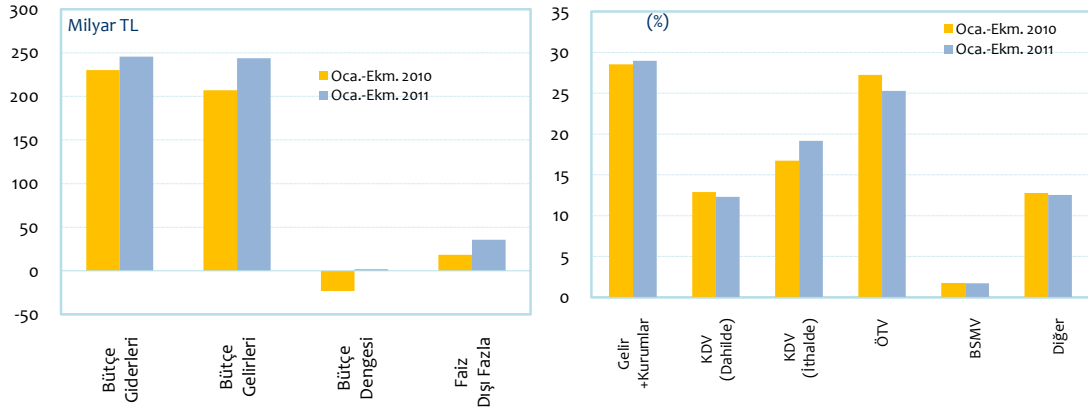

Kaynak: TCMB (1)Bankalar kalemi, TCMB Ödemeler Dengesi ayrıntılı sunum "diğer yatırımlar" kalemi altında yer alan "krediler" kısmından derlenmiştir.

Eylül 2011 itibarıyla, yıllık bazda birikimli olarak bakıldığında doğrudan yatırımlarda ılımlı bir yükseliş gözükmemektedir. Ocak-Eylül 2011'de yurt dışında yerleşiklerin yurt içinde yaptıkları net yatırımları bir önceki döneme göre %100 artarak 10,9 milyar dolara erişmiştir. Eylül 2011'de, yurt dışında yerleşik kişilerin hisse senedi piyasasında alıcı, devlet iç borçlanma senetleri piyasasında (DİBS) ise satıcı olarak pozisyon almaları neticesinde, Ocak-Eylül 2011'de hisse senedi piyasasında 449 milyon dolar net satım, DİBS piyasasında ise 8,6 milyar dolar alım gerçekleşmiştir. Bankacılık sektörünün net kredi kullanımı ise 10,4 milyar dolar düzeyinde gerçekleşmiştir. Cari açığın finansman kalitesindeki iyileşmeyi artıran, enerji ve ara mallarda dışa bağımlılığı azaltan ve tasarruf oranlarını yükselten yapısal mikro ve makro reformların Türkiye'de hayata geçirilmesi, cari açığın kontrol edilmesi bakımından büyük önem taşımaktadır.

Krizi hala derinden hisseden ve yeterince yapısal önlemler alamayan bazı Avrupa ülkelerinin aksine, Türkiye'nin kamu maliyesindeki sıkı duruşu Ekim 2011 itibarıyla da değişmemiştir. Ocak-Ekim 2011 döneminde bütçe açığı bir önceki döneme göre %93 azalarak 1,7 milyar TL düzeyinde gerçekleşirken, faiz dışı fazla %95 artarak 35,8 milyar TL olmuştur. Aynı dönemde bütçe giderlerindeki %6,7 oranındaki artış, bütçe gelirlerindeki %17,8'lik artışa göre sınırlı kalmıştır. Bu dönemde, vergi gelirleri %24,4 artarken, söz konusu artışta en belirleyici kalem %29 ile gelir ve kurumlar vergisi olmuştur.

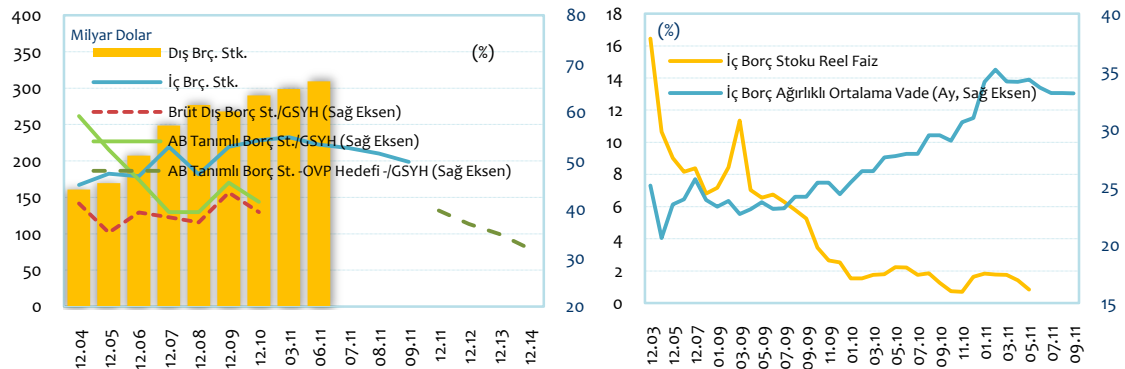
Grafik 1.2-5: Bütçe Göstergeleri

Kaynak: Maliye Bakanlığı

Türkiye'de mali disiplinin kararlılıkla devam ettirilmesi, iç borçlanmanın istikrarına katkı yapmaktadır. İç borç stokunun vadesi, artan küresel risklere rağmen yatay bir seyir izlemektedir. Türkiye'nin iç borç stoku, Eylül 2011 itibarıyla kurun da etkisiyle 198,7 milyar dolar düzeyine inmiştir. Türkiye, başta mali disiplin olmak üzere krizin merkezinde yere alan ülkelere göre daha sağlam iktisadi görünüme sahiptir.

Grafik 1.2-6: Borç Stokları, İç Borç Stoku Reel Faizi ve Ortalama Vadesi

Kaynak: HM, 2011-2014 OVP

Türkiye'nin toplam brüt dış borç stoku, 2011 yılının ikinci çeyreği itibarıyla 309,6 milyar dolara erişmiştir. Kamu kesiminin toplam borç içindeki payı, %34,7 iken özel kesimin payı %65,3'tür. Özel kesime ait finansal olmayan kuruluşların toplam brüt dış borç stoku içindeki payı, önceki yıllara göre düşüş eğiliminde olup %36,1 olarak gerçekleşmiştir. Özel kesime ait finansal kuruluşların toplam brüt borç stoku içindeki payı ise artış eğiliminde olup, söz konusu dönem itibarıyla %29,2'dir. 2010 yıl sonu itibarıyla toplam borç stokunun milli gelire oranı yaklaşık %39,5'tir.

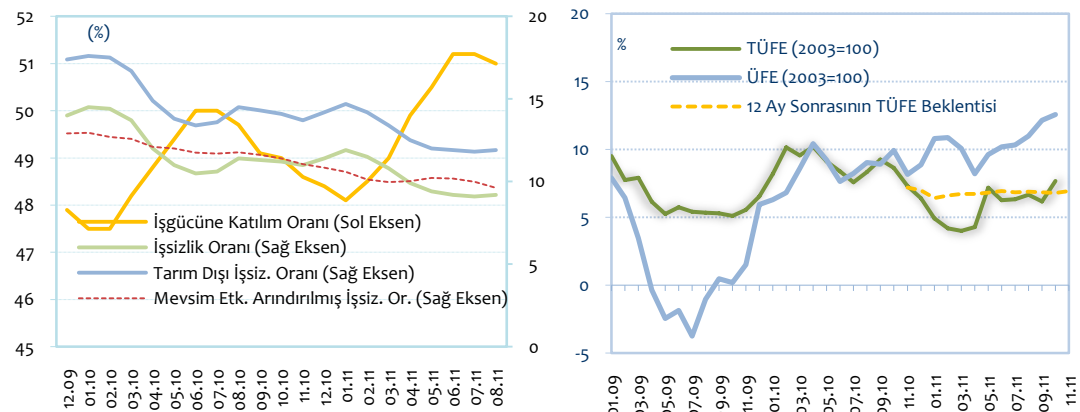
Tablo 1.2-1: Brüt Dış Borç Stoku Göstergeleri

%	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	11Ç1	11Ç2
Kısa Vadeli Borçlar										
Kamu/Toplam	2,9	3,2	2,9	2,1	1,8	1,8	2,0	2,0	2,2	2,4
Özel/Toplam	13,1	16,8	19,7	18,5	15,5	17,1	16,5	25,0	23,6	25,0
Özel Finansal Kuruluşlar/Özel Kesim Toplamı	44,4	48,4	51,5	54,0	42,9	51,0	50,9	66,9	65,9	65,6
Özel Finansal Olmayan Kuruluşlar/Özel Kesim Toplamı	55,6	51,6	48,5	46,0	57,1	49,0	49,1	33,1	34,1	34,4
Uzun Vadeli Borçlar										
Kamu/Toplam	63,2	57,1	47,7	40,0	34,0	31,1	34,0	32,8	33,2	32,3
Özel/Toplam	20,9	22,9	29,7	39,5	48,7	50,0	47,5	40,2	41,0	40,3
Özel Finansal Kuruluşlar/Özel Kesim Toplamı	17,6	23,3	31,8	34,8	34,6	29,3	27,7	29,6	30,5	31,8
Özel Finansal Olmayan Kuruluşlar/Özel Kesim Toplamı	82,4	76,7	68,2	65,2	65,4	70,7	72,3	70,4	69,5	68,2
Fin. (Özel) Kuruluşlar /Toplam Borç	9,5	13,5	19,6	23,7	23,4	23,4	21,6	28,6	28,1	29,2
Fin. Olmayan (Özel) Kuruluşlar /Toplam Borç	24,5	26,2	29,8	34,3	40,7	43,7	42,4	36,6	36,5	36,1
Toplam Dış Borç Stoku/GSYH	47,3	41,2	35,3	39,5	38,4	37,8	43,6	39,5	v.y.	v.y.

Kaynak: HM

Mevsimsel etkilerden arındırılmış veriler, tarım dışı istihdamın görece iyileştiğini ve işsizlik oranının bir süredir aşağı yönlü olduğunu göstermektedir. Ağustos 2011'de işgücüne katılım oranının düşmesinin de etkisiyle, işsizlik oranı son aylardaki düzeyini korumuş ve %9,2 olarak gerçekleşmiştir. 2011 yılının ikinci yarısından itibaren inşaat, sanayi ve hizmetler sektörünün işgücü talebi mevsimsel olarak azalmaktadır. İç talebin daralması halinde, özellikle sanayi sektöründe istihdam koşullarının 2012 yılının ilk çeyreğinde de zayıf seyreteceği muhtemeldir.

Grafik 1.2-7: İşgücü Göstergeleri ve Enflasyonun Gelişimi

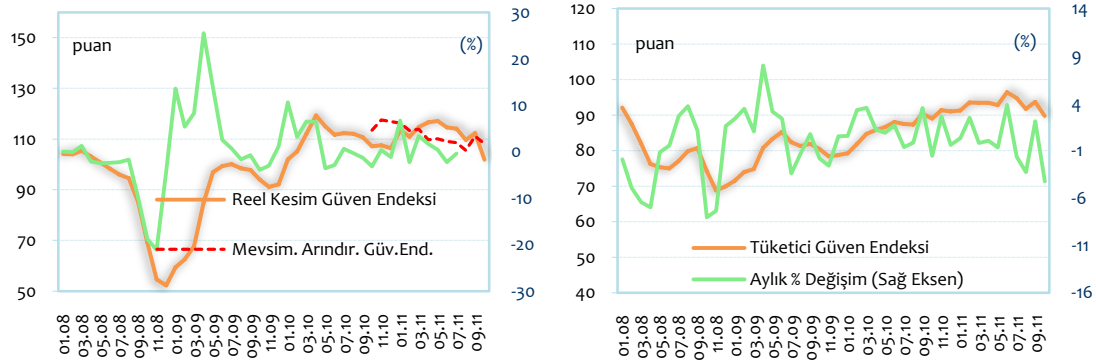
Kaynak: TCMB, TÜİK

Hizmet, akaryakıt ile işlenmiş gıda fiyatları, TL'nin değer kaybetmesi ve yönetilen/yönlendiren fiyat artışları kısa vadede tüketici enflasyonunun ivmelenmesine yol açmaktadır. Bu nedenle genel fiyat seviyesi kısa vadede hedeflerin üzerinde seyredecektir. Fiyatların genel seviyesine

bakıldığında, Ekim 2011'deki aylık artışla birlikte, yıllık TÜFE %7,66 ile son bir yılın en yüksek oranına ulaşmıştır. Yıllık üretici enflasyonu ise aynı dönemde %12,58 olarak gerçekleşmiştir. İç talebin yılın son çeyreğinde belirgin biçimde baskılanmasıyla birlikte, orta vadede enflasyonist risklerin sınırlanması mümkün olacaktır. Muhtemel küresel yavaşlamanın enerji ve emtia fiyatlarında aşağı yönlü baskı yaratmasıyla, 2012 yılında enflasyonun tekrar aşağı yönlü olması ve hedeflerle uyumlu bir seyir izlemesi yüksek olasılıklıdır.

TL'nin değer kaybetmesi ve dayanıklı mal tüketiminin azalması gibi unsurlara ilaveten reel ve tüketici kesimde beklentilerin hafif de olsa kötümserliğe doğru seyretilmesi, önümüzdeki dönemlerde 2011 yılının ilk çeyreğindeki benzer güçlü bir iç talebin olmayacağı yönünde sinyal vermektedir. Ekim 2011 itibarıyla reel kesim endeksi Mayıs 2011'den itibaren girdiği ılımlı düşüş sürecine devam etmektedir. Tüketici güven endeksi ise, son aylardaki artış eğilimini devam ettirememiş ve aşağı yönlü olmuştur. Söz konusu endeksler, beklentilerde büyük bir bozulmaya işaret etmese bile, her iki kesimin ihtiyatlı olduklarını göstermektedir.

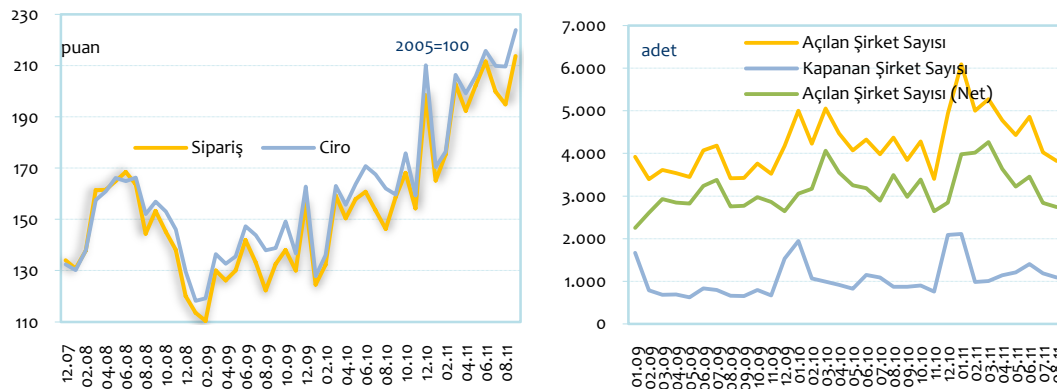
Grafik 1.2-8: Reel Kesim ve Tüketici Güven Endeksleri

Kaynak: TÜİK, TCMB

Öncü gösterge niteliği taşıyan sipariş ve ciro endeksleri yukarı yönlü, fakat dalgalı seyrine devam etmektedir. Ancak 2011 yılının üçüncü çeyreği, ilk çeyreğe göre daha zayıf bir görünüm arz etmiştir. Bu durum büyük ölçüde, zayıf seyreden dış talep nedeniyle gerçekleşmiştir. Avrupa ülkelerinde derinleşme ihtimali olan borçlanma krizi, özellikle yurt dışı kaynaklı siparişlerin daha da azalmasına neden olabilecektir. Girişimcinin iş ortamına ilişkin bakışını yansıtan açılan ve kapan şirket sayısında da son birkaç aydır aşağı yönlü bir seyir izlenmektedir.

Grafik 1.2-9: İmalat Sanayi Sipariş ve Ciro Gelişmeleri ile Şirket Göstergeleri

Kaynak: TÜİK

Genişleyen tüketime bağlı olarak güçlü seyreden iç talebin kontrol altına alınmasına yönelik tedbirler 2011 yılı süresince uygulanmıştır. Parasal politikalar ve kredi genişlemesini kontrollü hale getiren düzenlemeler, söz konusu yaklaşımın özünü oluşturmuştur. Politika faizi, faiz koridoru ve

zorunlu karşılık uygulamaları bu yolda önemli araçlar olarak kullanılmıştır. Söz konusu politikalara, rezerv politikası ile bankalar arası döviz piyasasında döviz likiditesinin akışkanlığının artırılmasına katkıda bulunmak amacıyla TCMB'nin aracılık faaliyetlerine 10 Kasım 2011 tarihinden itibaren yeniden başlaması uygulamaları eşlik etmiştir. Kredi kullanımının sıkılaştırılması, kredi maliyetlerinin yukarı yönlü olmasını sağlamış ve kredi hacminin aşırı büyümesini engellemiştir. Alınan önlemler ve diğer konjonktürel gelişmeler sonucunda, kısa vadeli sermaye akımlarının hızında yavaşlama, tüketici faizlerinde yükselme, mevduatın vadesinde uzama ve bankacılık sektörü nominal kâr düzeyinde azalma gözlenmiştir. Finansal istikrarın ve fiyat istikrarının korunması amacıyla, mali disiplinin devam etmesi, parasal politikaların koşullara göre esneklik taşıması ve finansal sektöre ilişkin halihazırda kâr dağıtımının izne bağlanması gibi uygulamaların devam etmesinde fayda görülmektedir.

Grafik 1.2-10: Faiz Oranları

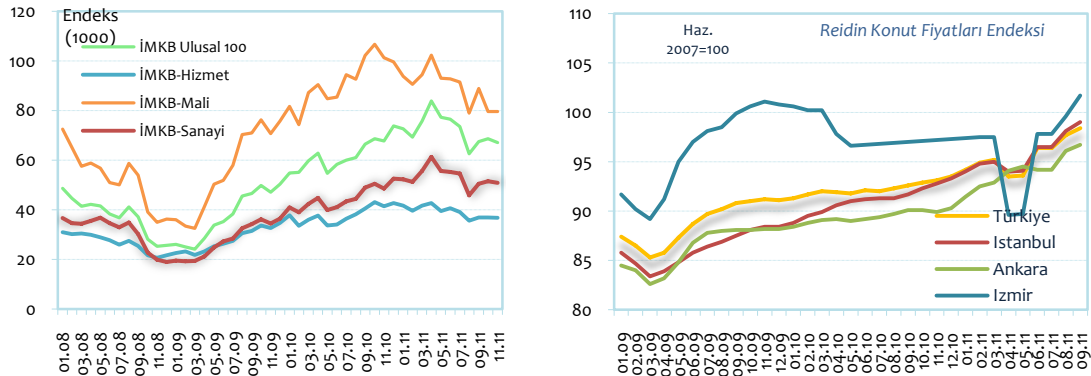

Kaynak: BDDK, TCMB, TÜİK

Küresel ekonomilerde görülen sıkıntılar, Avrupa borç krizi, emtia fiyatlarındaki dalgalanmalar genel olarak dünya borsalarını etkilemektedir. Türkiye'de ise hisse sentleri piyasası Eylül-Kasım 2011 döneminde günlük dalgalanmalara rağmen yatay yönlü bir seyir izlemiştir. Ocak-Eylül 2011 dönemine birikimli olarak bakıldığında, yurtdışı yerleşik yatırımcıların hisse senedi piyasasında net satıcı olmaları, endeksin yükselme eğilimini sınırlamaktadır. Cari açık riski ve diğer risklere ait gelişmelerin yansımaları neticesinde İMKB endeksinin bir süre daha dalgalı olması beklenmektedir.

Türkiye genelinde 2011 yılının üçüncü çeyreğinde, konut fiyatları ılımlı artış görünümü arz etmiştir. Konut kredilerinin daha fazla maliyetli hale gelmesi, ortalama konut fiyatlarında önceki dönemlerde görülen ılımlı ivmenin zayıflamasına yol açmaktadır. Ancak, kısa vadede enflasyonun seyrine bağlı olarak konut fiyatları tekrar yukarı yönlü olabilecektir.

Grafik 1.2-11: İMKB Göstergeleri ve Konut Fiyatları

Kaynak: TCMB, Reidin

Kutu 1: Hanehalkı ve Şirketler Kesimi

Hanehalkı yükümlülükleri/varlık oranı Eylül 2011 %38,1'e çıkmıştır. 2010 yılı sonu itibarıyla yükümlülüklerin GSYH'ya oranı ise %14,4 düzeyindedir. Söz konusu oranlar, diğer ülkelere göre çok iyi bir görünüm arz etmektedir.

Tablo: Hanehalkı Finansal Varlık ve Yükümlülükler

Milyar TL	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	11Ç1	11Ç2	11Ç3
Varlıklar											
Birey. Emek. Fon.	0,0	0,3	1,2	2,8	4,6	6,0	9,1	12,0	12,5	13,4	13,4
Hisse Senedi	9,2	12,4	15,8	15,7	17,5	10,8	24,5	32,6	35,8	36,3	33,0
Kamu Borç. K. (DİBS+Eurobond)	36,1	41,0	33,3	27,7	19,2	19,7	13,0	8,4	9,8	8,9	8,2
Tas. Mev., Kat. Fon. ve Cari Hes.	100,9	124,6	147,8	185,4	215,5	288,0	321,1	369,3	382,5	400,6	415,5
Dolaşımdaki Para	9,8	12,4	18,2	24,4	25,0	29,3	34,3	45,2	46,6	51,0	51,8
Toplam	156,0	190,7	216,3	256,0	281,8	353,8	402	467,5	487,2	510,2	521,9
Yükümlülükler											
Tüketici Kred.	5,9	12,8	29,7	48,0	68,9	85,2	97,4	132,7	143,8	159,5	166,2
Kre. Kart. Borç Bakiyesi	1,7	4,4	7,5	10,7	12,6	14,7	19,1	23,2	23,4	25,8	27,9
Tük. Finans. Şir. Kred.	0,4	0,9	1,8	1,4	1,7	1,6	1,7	2,9	3,2	3,6	4,0
Bireysel Finansal Kiralama Borçları	-	-	-	0,5	0,9	1,0	0,7	0,6	0,6	0,6	0,7
Toplam	8,0	18,1	39,0	60,6	84,1	102,5	118,9	159,4	171,0	189,5	198,7
Yükümlülükler/Varlıklar (%)	5,1	9,5	18,0	23,7	29,8	29,0	29,6	34,1	35,1	37,1	38,1
Yükümlülükler/GSYH (%)	1,8	3,2	6,0	8,0	10,0	10,8	12,5	14,4	v.y.	v.y.	v.y.

2005 sonrası verileri bankalar, katılım bankaları ve tüketici finansman şirketlerince kullanılan tüketici kredileri ile bu kredilere ilişkin tahsilat gecikmiş alacakları, taksitli kredi kartı borç bakiyeleri ile tahsilat gecikmiş kredi kartı alacaklarını içermektedir. Kredi tutarları, tahsilat gecikmiş alacakları da içeren brüt rakamlardır. Kredi kartı borç bakiyesi, taksitli kredi kartı borç bakiyesi ile takipteki kredi kartı alacaklarından oluşmaktadır. Kaynak: BDDK, TÜİK, SPK, TCMB, MKK

Eylül 2011'de reel şirketlerin döviz varlıklarının döviz yükümlülüklerine oranı %41,6 olarak gerçekleşmiştir. Son bir yılda kısa vadeli varlıkların azalması ve yükümlülüklerin hızlı büyümesiyle kısa vadeli döviz net pozisyonu 14,9 milyar dolar açık vermiştir.

Tablo: Finansal Kesim Dışındaki Şirketlerin Döviz Varlık ve Yükümlülükleri

Milyar Dolar	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	11Ç1	11Ç2
Varlıklar	30,2	37,7	45,4	62,6	76,1	80,5	79,2	86,7	86,6	84,9
Mevduat	20,0	24,6	30,9	45,4	54,8	60,4	57,3	62,1	57,9	55,7
Menkul Kıymetler	0,9	1,3	1,0	0,9	0,8	0,7	1,1	1,2	1,1	1,0
İhracat Alacakları	4,4	6,0	6,4	8,8	10,3	8,6	9,5	10,8	10,9	11,0
Yurtdışına Doğrudan Sermaye Yatırımları	4,9	5,8	7,1	7,5	10,2	10,8	11,3	12,6	16,8	17,0
Yükümlülükler	50,7	58,7	72,4	100,5	139,4	160,9	156,4	181,0	194,7	204,1
Nakdi Krediler	44,1	49,4	61,4	88,8	124,9	146,3	141,1	162,9	176,7	184,1
Yurtdışından Sağlanan Krediler	18,2	20,5	26,4	34,8	46,3	48,1	50,3	81,9	92,8	100,1
Kısa Vadeli Döviz Kredileri	0	0	0	0	14,4	15,9	14,3	17,9	19,3	19,1
Yurtdışından Sağlanan Krediler	26,0	28,9	34,9	54,0	78,6	98,2	90,8	81,1	83,9	84,1
Kısa Vadeli	1,6	1,2	1,1	1,1	0,7	1,2	0,7	1,0	1,3	1,5
İthalat Borçları	6,5	9,4	11,0	11,7	14,5	14,6	15,2	18,1	18,0	20,0
Döviz Net Pozisyonu	-20,5	-21,1	-27,0	-37,9	-63,3	-80,4	-77,1	-94,3	-108,1	-119,3
Kısa Vadeli Varlıklar						69,6	67,9	74,1	69,9	67,8
Kısa Vadeli Yükümlülükler						76,3	67,8	74,4	79,0	82,7
Kısa Vadeli Net Döviz Pozisyonu						-6,7	0,1	-0,3	-9,1	-14,9

Kaynak: TCMB

TCMB istatistiklerine göre, özel sektörün yurtdışından sağladığı ve Ağustos 2012'ye kadar vadesi dolan kredi toplamı 60,5 milyar dolar olup, bunun 25,8 milyar doları kısa vadeli borçlardan kaynaklanmaktadır.

Tablo: Özel Sektörün Yurtdışından Sağladığı Kredi Borcunun 1 Yıla Kadar Olan Vade Dağılımı (Ağs. 2011)

Milyar Dolar	Eyl.11	Eki.11	Kas.11	Ara.11	Oca.12	Şub.12	Mar.12	Nis.12	May.12	Haz.12	Tem.12	Ağu.12	Toplam
Uzun Vadeli	2,0	2,1	1,9	4,8	2,5	2,4	3,8	2,4	2,8	3,1	3,1	3,6	34,7
Finansal	0,7	0,7	0,5	0,7	0,8	1,0	1,0	0,8	0,7	1,3	0,8	2,1	11,1
Bankalar	0,3	0,4	0,4	0,3	0,4	0,8	0,8	0,4	0,6	0,7	0,5	1,8	7,5
Banka. Dışı Fin. Kur.	0,4	0,3	0,2	0,4	0,4	0,2	0,2	0,3	0,2	0,5	0,3	0,3	3,6
Finansal Olmayan	1,3	1,5	1,4	4,2	1,7	1,4	2,8	1,6	2,1	1,9	2,3	1,5	23,6
Kısa Vadeli (*)	5,2	3,8	1,4	3,1	1,4	1,0	3,1	2,5	2,1	1,1	0,7	0,5	25,8
Finansal	4,8	3,5	1,2	2,8	1,3	0,8	2,9	2,4	2,0	1,0	0,7	0,4	23,8
Bankalar	4,1	3,4	1,1	2,6	1,1	0,7	2,9	2,3	1,9	0,9	0,6	0,3	21,9
Banka. Dışı Fin. Kur.	0,7	0,2	0,1	0,2	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	1,9
Finansal Olmayan	0,4	0,3	0,2	0,3	0,1	0,2	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	2,1
Toplam	7,2	5,9	3,3	7,9	3,9	3,4	6,8	4,9	4,9	4,3	3,9	4,1	60,5

Kaynak: TCMB. (*) Ticari krediler hariç.

2 FİNANSAL SEKTÖRDEKİ GELİŞMELER

2.1 Finansal Sektörün Genel Görünümü

Eylül 2011 itibarıyla finansal sektörün aktif büyüklüğü önceki yılın aynı ayına göre 337 milyar TL artarak 1,56 trilyon TL olarak gerçekleşmiştir. Bankacılık kesimi finansal sektördeki en büyük paya sahip olmaya devam ederken, finansal sektör bileşenlerinin genelinde büyüme sürmektedir.

Tablo 2.1-1: Finansal Sektörün Aktif Büyüklüğü

Milyar TL	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	Ey.10	Ey.11	% Dağ.
TCMB	74,1	76,5	74,7	90,1	104,4	106,6	113,5	110,0	128,5	119,7	149,9	9,6
Bankalar	212,7	249,7	306,4	406,9	499,7	581,6	732,5	834,0	1006,0	927,4	1213,7	77,8
Finansal Kiralama Şir.	3,8	5,0	6,7	6,1	10,0	13,7	17,1	14,6	15,7	14,4	18,3	1,2
Faktoring Şirketleri	2,1	2,9	4,1	5,3	6,3	7,4	7,8	10,4	14,5	13,4	15,3	1,0
Tüketici Fin. Şirketleri	0,5	0,8	1,5	2,5	3,4	3,9	4,7	4,5	6,0	5,1	8,0	0,5
Varlık Yönetim Şir.	v.y.	v.y.	v.y.	v.y.	v.y.	0,2	0,4	0,4	0,6	0,5	0,8	0,1
Sigorta Şirketleri (1)	5,4	7,5	9,8	14,4	17,4	22,1	26,5	31,8	35,1	31,8	38,3	2,5
Emeklilik Yat.Fonları		0,0	0,3	1,2	2,8	4,6	6,0	9,1	12,0	11,2	13,4	0,9
Men. Kiy. Ara. Kur. (1)	1,0	1,3	1,0	2,6	2,7	3,8	4,2	5,2	7,5	8,0	8,7	0,6
Men. Kiy. Yat. Ort. (1)	0,1	0,2	0,3	0,5	0,5	0,7	0,6	0,7	0,8	0,7	0,7	0,0
Men. Kiy.Yat. Fon. (1)	9,3	19,9	24,4	29,4	22,0	26,4	24,0	29,6	33,2	29,1	33,2	2,1
Gayrimen.Yat. Ort. (1)	1,1	1,2	1,4	2,2	2,5	4,1	4,3	4,7	17,2	17,0	19,1	1,2
Gir. Serm. Yat.Ort.(1)	0,0	0,0	0,1	0,1	0,1	0,2	0,1	0,2	0,2	0,2	0,2	0,0
Portföy Yön.Şir.(1) (2)	5,8	17,8	24,5	30,2	26,0	31,2	30,7	40,0	46,9	44,3	40,2	2,6
Toplam	315,9	382,8	455,2	591,5	697,8	806,5	972,4	1095,2	1.324,2	1.222,8	1.559,8	100,0

Kaynak: BDDK, TCMB, HM, SPK, TSPAKB

(1) Eylül 2011 verileri yayımlanmadığından Haziran 2011 verileri kullanılmıştır. (2) Portföy yönetim şirketlerinin yönettiği portföy büyüklüğü.

Finansal sektörde faaliyet gösteren toplam kuruluş sayısı, Eylül 2011 itibarıyla 423 adet olup, bunların 48'i bankalardır. BDDK'nın gözetiminde olan banka dışı mali kurumların sayısı 132'ye ulaşmıştır.

Tablo 2.1-2: Finansal Sektörde Faaliyet Gösteren Kuruluşlar

Adet	2005	2006	2007	2008	2009	2010	Eyl.10	Eyl.11	Değişim
Bankalar	51	50	50	49	49	49	48	48	0
Mevduat	34	33	33	32	32	32	31	31	0
Katılım	4	4	4	4	4	4	4	4	0
Kalkınma Yatırım	13	13	13	13	13	13	13	13	0
Yerli Özel	26	21	18	16	16	16	16	16	0
Kamu	8	8	9	9	9	9	9	9	0
Küresel Sermaye	17	21	23	24	24	24	23	23	0
Finansal Kiralama	84	81	68	50	47	35	47	33	-14
Faktoring	88	86	86	81	78	76	78	76	-2
Tüketici Finansmanı	9	9	9	10	10	11	10	11	1
Varlık Yönetimi	4	5	5	7	7	7	7	9	2
Finansal Holding Şirketleri	0	0	0	3	3	3	3	3	0
Sigortacılık (1)	46	47	51	62	55	57	57	58	1
Bireysel Emeklilik (1)	11	11	11	12	13	14	14	16	2
Reasürans (1)	1	1	1	2	1	1	1	1	0
Diğer Sigortacılık (1)	34	35	39	48	41	42	41	41	0
Menkul Kıymet Aracı Kuruluşları (2)	101	100	104	104	103	103	103	102	-1
Menk. Kıym. Yatırım Ort. (2)	26	30	33	34	33	31	31	29	-2
Gayrimenkul Yat. Ortaklıkları (2)	10	11	13	14	14	18	21	23	2
Girişim Sermayesi Yatırım Ort. (2)	2	2	2	2	2	2	2	2	0
Portföy Yönetim Şirketleri(2)	19	19	19	23	23	28	28	29	1
Toplam Kuruluş Sayısı	440	440	440	439	424	420	435	423	-12

Kaynak: BDDK, HM, SPK, TSRB, TSPAKB.

(1) Eylül 2011 verileri yayımlanmadığından Haziran 2011 verileri kullanılmıştır.

Eylül 2011 verileri finansal sektöre erişim kanallarındaki genişlemenin devam ettiğini göstermektedir. Bankacılık sektöründe, 2010 Eylül - 2011 Eylül döneminde 566 adet yeni şube faaliyete geçmiş; buna paralel olarak sektördeki personel sayısı 4.425 kişi artmıştır. Şube sayılarındaki artışla birlikte banka ATM'leri ve POS sayılarında artış gözlenmiştir.

Tablo 2.1-3: Finansal Hizmetlere Erişim Kanalları

Adet	2005	2006	2007	2008	2009	2010	Eyl.10	Eyl.11	Bir Önceki Yılın Aynı Dönemine Göre	
									%	Adet
Banka Şubeleri	6.568	7.302	8.122	9.304	9.581	10.000	9.935	10.501	5,7	566
Mevduat Ban.	6.241	6.904	7.658	8.724	8.968	9356	9.294	9.798	5,4	504
Kalk. ve Yatırım Ban.	35	42	42	44	44	39	44	43	-2,3	-1
Katılım Bankaları	292	356	422	536	569	605	597	660	10,6	63
Sigortacılık Şubeleri	14.453	15.322	15.695	v.y.	v.y.	v.y.	v.y.	16.386	v.y.	v.y.
Aracı Kurumların Şubeleri (2)	234	246	231	185	157	161	160	167	4,4	7
Banka Personeli	138.724	150.966	167.760	182.665	184.205	190.586	189.773	194.198	2,3	4.425
Mevduat Bankaları	127.851	138.599	153.212	166.326	167.063	172.552	171.975	176.032	2,4	4.057
Kalk. ve Yatırım Ban.	5.126	5.255	5.361	5.307	5.340	5.368	5.394	5.245	-2,8	-149
Katılım Bankaları	5.747	7.112	9.187	11.032	11.802	12.666	12.404	12.921	4,2	517
Sigortacılıkta Çalışan Personel (1)	12.837	15.156	14.950	16.007	13.953	15.863	15.765	15.468	-1,9	-297
Aracı Kurum Çalışan Personel (2)	5.916	5.898	5.861	5.102	4.715	4.948	4.883	5.085	4,1	202
Banka ATM	14.836	16.513	18.795	21.953	23.952	26.680	26.566	30.310	14,1	3.744
POS (Bin)	1.141	1.283	1.629	1.886	2.048	2.035	2.176	2.451	12,6	275

Kaynak: BDDK, TSPAKB, HM, TSRSB

(1) Şirketlerin merkez ve bölgelerinde kadrolu, sözleşmeli, yarı zamanlı, tam zamanlı çalışanlar sayısı. (2) Eylül 2011 verileri yayınlanmadığından Haziran 2011 verileri kullanılmıştır.

Mudiler, finansal sektörün en büyük müşteri kitlesi olmaya devam etmiştir. Eylül 2011 itibarıyla sigorta poliçe sayısı bir önceki yılın aynı dönemine göre %12,9 azalmıştır. Kredi müşteri sayısı bir önceki yılın aynı dönemine göre 4 milyon adet artarken, finansal kiralama müşteri sayısı 8 bin adet azalmıştır.

Tablo 2.1-4: Finansal Sektörün Müşteri Görünümü

Bin Adet	2006	2007	2008	2009	2010	Eyl.10	Eyl.11	Bir Önceki Yılın Aynı Dönemine Göre	
								%	Adet
Mudi (Mevduat Bankaları) (1)	70.613	70.234	66.664	66.917	47.252	48.373	49.806	3,0	1.433
Mudi (Katılım Bankaları) (1)	1.003	1.210	1.408	1.973	2.113	3.677	2.381	-35,2	-1.296
Kredi Müşterisi	27.712	34.194	38.181	39.389	41.496	40.980	44.988	9,8	4.008
Kredi Kartı Müşt.	25.580	27.658	25.662	26.499	27.787	27.356	29.085	6,3	1.729
Banka Kartı Müş.	-	-	47.945	55.928	56.456	55.903	64.011	14,5	8.108
İnternet B. Aktif Müşt.	3.368	4.274	5.169	5.974	6.693	6.353	7.828	23,2	1.475
Mobil Bankacılık Aktif Müşt.	-	-	-	-	-	-	321	v.y.	v.y.
Finansal Kiralama	v.y.	v.y.	74	60	50	52	44	-15,4	-8
Factoring	v.y.	v.y.	50	41	57	54	68	25,9	14
Tüketici Finansmanı	v.y.	v.y.	357	230	262	238	312	31,1	74
Sigorta Poliçe Sayısı (2)	31.469	34.320	32.922	33.961	40.143	32.102	27.952	-12,9	-4.150
Hayat Dışı Poliçe Sayısı (2)	27.791	28.687	30.254	31.756	37.147	29.239	22.070	-24,5	-7.169
Hayat Poliçe Sayısı (2)	3.678	5.633	2.668	2.205	2.996	2.863	5.882	105,4	3.019
Bireysel Emeklilik Sözleşme	1.208	1.600	1.933	2.204	2.535	2.459	2.873	16,8	414
Hisse Sen. Yatırımcısı	927	940	999	1.000	1.043	1.025	1.092	6,5	67
Yatırım Fon.Yatırımcısı (2)	2.471	2.998	2.939	2.999	3.248	3.303	3.537	7,1	234
Emeklilik Yat. Fon. Yatırımcısı	2.808	4.385	4.974	5.369	5.014	2.316	2.680	15,7	364

Kaynak: BDDK, SPK, TSPAKB, EGS, TSRSB, MKK.

(1) Haziran 2010'dan itibaren mudi sayılarının içerisinde bakiyesi sıfır olan mevduat/katılım hesabı mudileri dahil değildir. (2) Haziran 2011 verisi kullanılmıştır.

Eylül 2011 itibarıyla, yurtiçi yerleşiklerin yatırımları bir önceki çeyreğe göre 27 milyar TL (%3,3), yurtdışı yerleşiklerin yatırımları da bir önceki çeyreğe göre 2,8 milyar TL (%1,5) azalmıştır. Bankaların altın işlemlerindeki artışa paralel olarak kıymetli maden hesabı, Eylül 2010 dönemine göre %664, bir önceki döneme göre de %174 artmıştır. Hisse senedine olan talep, yurtiçi yerleşiklerde Eylül 2010 dönemine göre %11,3 artarken bir önceki çeyreğe göre %8,7 azalmıştır. Yurtdışı yerleşiklerin hisse senedine olan talep Eylül 2010 dönemine göre %11,1, bir önceki çeyreğe göre %6,7 azalmıştır. Yurtdışı yerleşiklerin eurobond talepleri Eylül 2010 dönemine göre %42 azalırken bir önceki çeyreğe göre %7,7 artmıştır.

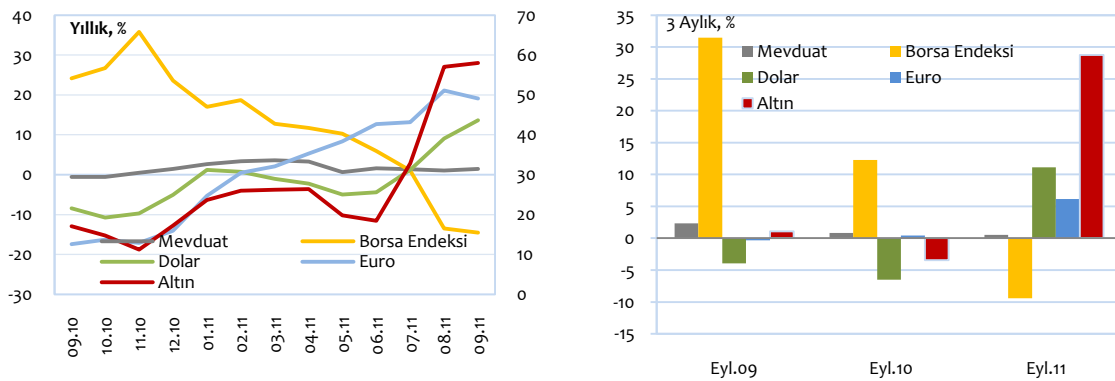
Tablo 2.1-5: Yatırım Portföylerinin Görünümü

Yurtiçi Yerleşikler	Milyar TL										Geç. Yıl. Aynı Dön. Göre Art.	Milyar TL
	2007	2008	2009	Mar.10	Haz.10	Eyl.10	Ara.10	Mar.11	Haz.11	Eyl.11	%	
TL Mevduat	220,6	280,1	321,2	339,1	368,3	367,2	406,5	411,5	431,6	428	-0,8	-3,6
DTH	111,6	141,9	150,4	149,7	148	155,3	159,3	163,7	167,2	181,5	8,6	14,3
Kıym. Mad. Hesap.	0,2	0,3	1,2	1,3	1,4	1,7	2,4	3,5	4,8	13,3	177,1	8,5
Kat. Bnk. Top. Fonlar	14,6	18,6	26,1	26,7	27,9	29	32,1	32,4	33	33	0,0	0,0
Hisse Senedi	31,1	20	40,7	45,8	45,6	51,2	56	60,6	62,5	57	-8,8	-5,5
DİBS	56,9	63,2	65,5	63,2	60,3	60,6	61,5	64,9	64,8	65,4	0,9	0,6
Eurobond	4,3	4,9	5,3	5,3	5,1	5	5,4	5,4	5,7	6	5,3	0,3
Yatırım Fonları	26,4	24	29,6	29,6	29,5	29,1	33,2	30,9	33,2	0	-100,0	-33,2
Repo	1,9	1,4	1,4	1,5	1,5	1,5	1,5	1,5	1,4	2,6	85,7	1,2
Emek. Yat.Fonları	4,6	6	9,1	9,7	10,4	11,2	12	12,5	13,4	0	-100,0	-13,4
Sigorta Prim Üretimi	11	11,8	12,4	3,7	7,2	10,3	14,1	4,5	8,9	12,6	41,6	3,7
Tahvil & Bono (Özel)	0,3	0,4	0,5	0,7	0,9	1,3	2,6	5,5	9,9	12	21,2	2,1
Varant	-	-	-	-	-	1,1	7,2	12,7	9,9	11,5	16,2	1,6
Ara toplam	483,5	572,6	663,4	676,3	706,1	724,5	793,8	809,6	846,3	822,9	-2,8	-23,4
Yurtdışı Yerleşikler												
Hisse Senedi	81,4	41,5	83,7	91,7	88,4	107,9	109,7	103,3	102,8	96	-6,6	-6,8
DİBS	35,4	25,9	25,1	26,5	30,8	35,2	38	48,8	61,8	60,7	-1,8	-1,1
Eurobond	0,4	0,9	1,2	1,1	14,2	1,6	1,7	1,6	0,8	0,9	12,5	0,1
Mevduat	9,9	13,7	15,7	17,6	19	19,8	16,8	18,3	22,8	28	22,8	5,2
Tahvil & Bono (Özel)	0,1	0	0	0	0	0	0,2	0,2	0,5	0,6	20,0	0,1
Varant	-	-	-	-	-	0	0	0	0	0	0,0	0,0
Ara toplam	127,2	82	125,7	136,9	152,4	164,5	166,4	172,2	188,7	186,2	-1,3	-2,5
GENEL TOPLAM	610,7	654,6	789,1	813,2	858,5	889	960,2	981,8	1035	1009,1	-2,5	-25,9

Kaynak: BDDK, MKK, TSRB, TCMB, SPK.

(1) Merkez Bankasının EVDS'de yer alan yurt dışında yerleşik kişilerin mülkiyetindeki hisse senedi ve DİBS rakamlarıdır. (2) Mayıs 2011 verisi kullanılmıştır. * 2010 yılı aralık ayı ile 2011 yılı Haziran ayı içerisindeki değişim oranı

Eylül 2011 döneminde yatırım araçları arasında aylık en yüksek reel getiriye %4,05 oranıyla borsa endeksi sağlamıştır. Aynı dönemde, altın %3,02 ve ABD Doları %1,75 oranında yatırımcısına aylık reel getiri sağlarken, Euro %2,43 ve mevduat faizi %0,24 oranında yatırımcısına kaybettirmiştir. Altın, son üç aylık değerlendirmede, %28,77 oranında yatırımcısına reel getiri sağlamıştır. Yatırım araçlarının reel getirileri yıllık olarak değerlendirildiğinde; Eylül 2011 döneminde en fazla reel getiri sağlayan yatırım araçları külçe altın, Euro, ABD Doları, mevduat faizi ve borsa endeksi olarak sıralanmıştır. Sırasıyla, altın %58,04, Euro %19,11, ABD Doları %13,66 ve mevduat faizi %1,44 oranında yatırımcısına reel getiri sağlarken, borsa endeksi %14,50 oranında yatırımcısına kaybettirmiştir.

Grafik 2.1-1: Yatırım Araçlarının Reel Getirileri (Eylül Ayı, TÜFE Bazlı)

Kaynak: TÜİK

Eylül 2011 itibarıyla finans sektörünün özkaynak kârlılığı, bir önceki yılın aynı dönemine göre banka, varlık yönetim şirketleri ve sigorta şirketlerinde azalma eğilimi göstermiş, finansal kiralama şirketleri ve tüketici finansman şirketlerinde aynı kalırken faktoring şirketlerinde artış göstermiştir.

Aynı dönemde, faktoring şirketleri dışında finans sektörünün genelinde aktif karlılığı düşüş göstermiştir.

Tablo 2.1-6: Finans Sektörünün Karlılık Görünümü

Milyon TL	2006	2007	2008	2009	2010	Eyl.10	Eyl.10	Özk.Karlılığı,%	Akt.Karlılığı, %
								Eyl.10	Eyl.11
Bankalar	11.364	14.859	13.422	20.182	22.119	16.849	14.620	13,3	10,3
Finansal Kiralama Şirketleri	363	348	590	523	463	373	428	10,0	10,4
Faktoring Şirketleri	491	427	440	331	390	295	364	10,5	11,3
Tüketici Fin. Şirketleri	46	47	10	13	43,0	46	71	9,9	12,9
Varlık Yönetim Şirketleri	-	-21	-55	24	54,2	42	50	25,0	21,2
Sigorta Şirketleri (1)	230	629	840	455	114	195	121	2,9	2,7
Reasürans Şirketleri (1)	48	73	132	89	64	44	-60	v.y.	v.y.
Menk. Kıym. Aracı Kur.(1)	188	356	170	247	366	280	276	v.y.	v.y.
Toplam	12.730	16.718	15.549	21.864	23.516	18.124	15.870		

Kaynak: BDDK, TCMB, HM, SPK, TSPAKB. Özkaynak karlılığı= Dönem kârı/Toplam özkaynaklar; Aktif karlılığı: Dönem kârı/Toplam aktifler
(1) Haziran 2011 verileri kullanılmıştır.

2.2 Bankacılık Sektörünün Görünümü

2.2.1 Sağlık Analizi

Finansal sağlık göstergelerinin geneli olumlu bir görünüm arz etmektedir. Sermaye yeterliliğine ilişkin göstergelerde ılımlı bir azalma olmakla birlikte güçlü görünüm devam etmektedir. BDDK tarafından kredi riskinin kredi karşılıklarına ilişkin yönetmelikte, 28.05.2011 ve 18.06.2011 tarihlerinde yapılan değişiklikler ile sermaye yeterliliğinin ölçülmesine ilişkin yönetmelikte 18.06.2011 tarihinde gerçekleşen değişiklik, söz konusu azalmada etkili olmuştur. BDDK bu değişikliklerle kredi riskinin yakından izlenerek gereken tedbirlerin zamanında alınmasını sağlamakta; özellikle taşıt ve konut dışındaki tüketici kredilerindeki yüksek büyümeye karşı bankaları daha ihtiyatlı davranmaya yönlendirmektedir. Takipteki alacaklar karşılığı/özkaynak ve takipteki alacaklar/brüt krediler oranlarında önceki döneme göre yaşanan azalmalar aktif kalitesini olumlu etkilemiştir. 2010 yılı başından itibaren karlılık göstergelerinde yaşanan kısmi azalma devam etmektedir. Bankacılık gelirleri içinde faiz gelirlerinin payı geçen döneme göre artış göstermiş, brüt gelirlerin faiz dışı giderleri karşılama oranı azalmıştır. Sektörün likiditesindeki tedrici azalma sürmekle birlikte likidite oranları yeterli düzeyde olup likit varlıkların kısa vadeli borçları karşılama oranı 2011 yılı üçüncü çeyreğinde bir önceki döneme göre yükselmiştir. Bilanço dışı işlemler/toplam aktifler oranında 2010 yılı başından itibaren gözlenen artış eğilimi 2011 yılı üçüncü çeyreğinde de devam etmiştir. Söz konusu eğilimin bankacılık sektörü üzerindeki muhtemel riskleri yakından takip edilmektedir. Bankacılık sektörü aktif yapısında kredilerin ağırlığı artmakta, menkul kıymetler portföyünün payında azalma yaşanmaktadır.

Tablo 2.2-1: Bankacılık Sektörü Sağlık Göstergeleri

(%)	2006	2007	2008	2009	Mar.10	Haz.10	Eyl.10	Ara.10	Mar.11	Haz.11	Eyl.11
Sermaye Yeterliliği Standart Rasyosu	22,1	19	18	20,5	19,9	19,2	19,3	19	18	17,1	16,4
Ana Sermaye / Özkaynaklar	97	96,4	95,5	90,4	90,5	91,2	90,5	89,9	91	90,7	90,5
Serbest Sermaye/Toplam Özkaynaklar	72	75,3	77	79,6	80,5	81	81,2	81,4	80,9	80,7	81,2
Takipteki Alacaklar (Brüt)/ Krediler	3,8	3,5	3,7	5,3	4,9	4,4	4,3	3,7	3,2	2,9	2,7
TGA Karşılığı/Takipteki Alacaklar	89,7	86,8	79,8	83,6	82,9	84	83,8	83,8	84,1	84,1	81,4
Vergi Sonrası Aktif Karlılığı (ROA)	2,5	2,8	2	2,6	2,6	2,6	2,5	2,5	2,2	2	1,8
Vergi Sonrası Özkaynak Karlılığı (ROE)	20,1	21,7	16,8	20,2	19,8	19,1	18,2	18,1	16,7	15,4	14,6
Likit Varlıklar/Toplam Varlıklar		54,1	45,3	48,3	48,7	47,5	47,2	47,1	44	43,3	43,3
Likit Varlıklar/Kısa Vadeli Borçlar		93,7	75,2	80,1	80,3	75,8	75,8	77,3	74,8	71	73,6
Krediler/Mevduat	71,2	80	80,8	76,3	78	80,6	83	85,2	89,7	94,1	96,7
Yab. Para Net Genel Poz. /Özkaynaklar	0,3	0,3	-0,1	0,5	-0,2	0,9	2,4	0,1	1,2	1,3	-0,6
YP Krediler/Toplam Krediler	25,5	24	28,7	26,6	27,1	26,7	25,8	27	27,7	27,6	29,3
YP Mevduat/Toplam Mevduat	39,4	35,4	35,3	33,7	32,4	30,4	31,4	29,7	30,2	30,1	33,1
YP Aktifler/Toplam Aktifler	33,1	28,3	30,3	26,7	26,4	26,3	25,5	25,6	25,8	26,5	29
Yabancı Kaynaklar/Toplam Aktifler	88,1	87	88,2	86,7	86,4	86,9	86,3	86,6	87,1	87,9	88,3
Yabancı Kaynaklar/Özkaynaklar	740,7	671,1	746,3	653,6	636,9	662,3	628,9	645,2	675,7	724,6	751,9
Krediler/Toplam Aktif	43,8	49,1	50,1	47,1	48,4	50,1	51,3	52,2	53,9	54,1	54,5
Menkul Kıymetler/Toplam Aktif	31,8	28,3	26,5	31,5	32	30,6	29,6	28,6	26,6	24,4	23,8
Bilanço Dışı İşlemler/Toplam Aktifler	55,5	66,3	65	69,5	73,8	97,2	101,1	103,1	112,1	105,5	107

2.2.2 Finansal Tablolar Analizi

Bankacılık sektörünün toplam aktifleri, Eylül 2011'de geçen yılın aynı dönemine göre %30,9 büyüyerek 1.214 milyar TL olarak gerçekleşmiştir. Sektörün bankalar, TCMB ve para piyasalarından alacaklarında son 12 ayda %63 artış yaşanmıştır. Sektörün son üç aylık büyüme performansı değerlendirildiğinde toplam aktiflerin %5,9 büyüdüğü görülmektedir. Söz konusu artışın 3,6 puanı kredi kaynaklı, 0,8 puanı menkul değerler portföyündeki artıştan kaynaklanmaktadır. Kredilerin bilanço içindeki payındaki artış, menkul değerler portföyünün payındaki azalma yönlü eğilim devam etmektedir. Son 1 yılda krediler %39,1, menkul değerler portföyü %5 artmıştır. Aktif yapısında son üç ayda YP kredilerdeki görece yüksek artış nedeniyle YP varlıklar lehine bir büyüme izlenmektedir.

Toplam kaynakların gelişimi değerlendirildiğinde, mevduat Eylül 2011'de geçen yılın aynı döneminde göre %19,3 büyümüştür. Mevduat sektörün en önemli kaynak kalemi olma özelliğini devam ettirmektedir. Bu kaynağın yanı sıra repo işlemlerinden sağlanan fonlar ve bankalara borçlar kalemlerinin kaynaklar içindeki paylarını artırdığı görülmektedir. Bankalara borçlar kalemi son 1 yılda %58,9, repo işlemlerinden sağlanan fonlar ise %123,1 artış göstermiştir. Özkaynakların kaynaklar içinde istikrarlı görünümü devam etmektedir.

Tablo 2.2-2: Bankacılık Sektörü Özet Bilanço Büyüklükleri

	Milyar TL						12 Aylık % Değişim			Bilanço Oran %		
	2008	2009	Eyl.10	Ara.10	Mar.11	Haz.11	Eyl.11	Eyl.10	Eyl.11	Eyl.10	Eyl.11	
Aktifler	Nakit Değerler	6,0	7,6	6,9	9,2	8,3	10,5	12,5	23,4	81,2	0,7	1,0
	Bank., TCMB ve Para Piy.Alac.	88,7	90,3	78,4	76,3	93,0	125,4	127,9	-17,8	63,0	8,5	10,5
	Menkul Kıymetler	194,0	262,9	274,7	287,9	278,6	279,3	288,3	13,7	5,0	29,6	23,8
	Krediler	367,4	392,6	475,4	525,9	564,3	620,4	661,3	26,5	39,1	51,3	54,5
	Net TGA	2,8	3,6	3,4	3,2	3,0	2,9	3,4	-17,5	-0,3	0,4	0,3
	İşt. Bağ. ve Bir. Kont.Ed. Ort.	10,3	12,7	14,2	15,3	16,1	17,3	17,0	18,0	19,3	1,5	1,4
	Diğer	63,3	64,4	74,2	89,2	83,2	90,2	103,3	16,7	39,1	8,0	8,5
	Toplam	732,5	834,0	927,4	1.007,0	1046,4	1146,1	1213,7	16,2	30,9	100,0	100,0
	Toplam TP Varlıklar	510,2	611,1	691,2	749,2	776,6	842,6	862,7	18,9	24,8	74,5	71,1
	Toplam YP Varlıklar	222,3	223,0	236,2	257,8	269,8	303,5	350,9	9,1	48,6	25,5	28,9
Kaynaklar	Mevduat (Toplanan Fonlar)	454,6	514,6	573,0	617,0	629,3	659,4	683,7	17,2	19,3	61,8	56,3
	Para piy., TCMB Borçlar	0,4	0,8	0,7	0,8	1,0	1,9	4,5	-1,3	510,7	0,1	0,4
	Bankalara Borçlar	92,8	86,1	101,5	122,4	132,1	146,2	161,3	18,8	58,9	10,9	13,3
	Repo İşlemlerinden Sağlanan Fonlar	40,8	60,7	51,8	57,5	66,0	106,1	115,6	-6,3	123,1	5,6	9,5
	İhraç Edilen Menkul Kıymetler (Net)	0,0	0,1	1,9	3,1	7,1	13,7	16,4	3740,0	753,6	0,2	1,4
	Diğer	57,6	60,8	71,5	71,6	75,8	79,8	90,7	15,0	26,7	7,7	7,5
	Özkaynaklar	86,4	110,9	126,9	134,6	135,0	139,1	141,6	20,3	11,6	13,7	11,7
	Toplam TP Kaynaklar	476,8	570,2	642,2	699,3	718,6	780,9	792,4	19,0	23,4	69,2	65,3
	Toplam YP Kaynaklar	255,7	263,9	285,2	307,7	327,8	365,2	421,3	10,4	47,7	30,8	34,7

Bireysel ve ticari kredilerin 2011 yılının Eylül ayında bir önceki yılın aynı dönemine göre artış hızları; bireysel kredilerde %36,4, KOBİ kredilerinde %44,3 ve diğer ticari ve kurumsal kredilerde %38,4 olarak gerçekleşmiştir. Böylece KOBİ kredileri son dönemdeki yüksek büyüme hızını korurken ve bireysel kredilerin artış hızı toplam kredi artışının altına inmiştir. Kredilerin kompozisyonunda Eylül 2011 itibarıyla önemli bir değişiklik yaşanmamıştır. Bireysel kredilerde özellikle ihtiyaç kredilerinden kaynaklanan yüksek büyüme söz konusudur.

Tablo 2.2-3: Bireysel ve Ticari Kredilerin Gelişimi

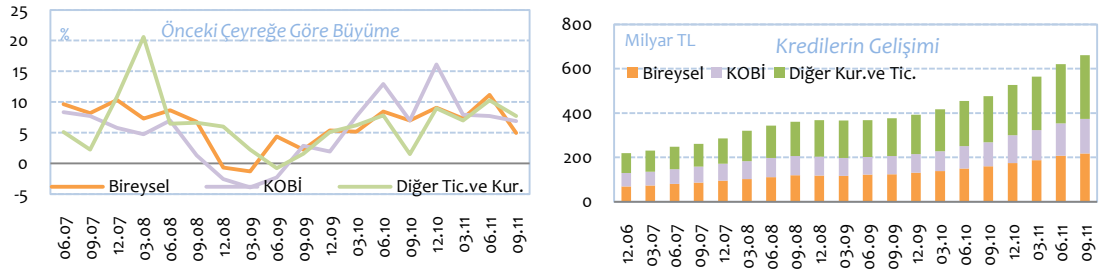
	Milyon TL					% Dağılım					Yıllık Büyüme, %				
	2008	2009	2010	Haz.11	Eyl.11	2008	Haz.11	Eyl.11	2008	2009	2010	Haz.11	Eyl.11	2008	2009
Bireysel	117.995	130.950	174.224	207.748	217.972	33,4	33,1	33,5	33,0	23,3	11,0	33,0	39,1	36,4	36,4
KOBİ Kredileri	84.605	83.271	125.734	146.166	156.226	21,2	23,9	23,6	23,6	10,6	-1,6	51,0	44,4	44,3	44,3
Diğ.Tic.ve Kur.	164.845	178.399	225.893	266.484	287.084	45,4	43,0	43,0	43,4	45,4	8,2	26,6	30,4	38,4	38,4
Toplam	367.445	392.621	525.851	620.398	661.282	100	100	100	100	28,7	6,9	33,9	36,4	39,1	39,1

Toplam kredilerin Eylül 2011 itibarıyla son üç aylık %6,6'lık büyümesinde tüketici kredilerinin 1,1, işletme kredilerinin 1,7 puan katkısı olmuştur. Krediler içinde kredi kartlarında son çeyrekte taksitli kredi kartlarından kaynaklanan görece büyük bir artış yaşanırken, ihracat kredilerinin artış hızında yavaşlama olmuştur.

Tablo 2.2-4: Seçilmiş Kredilerin Gelişimi

	Milyon TL					Önceki Çeyreğe Göre Artış						Büy.Katkı, %	
	2009	Haz.10	Eyl.10	Ara.10	Haz.11	Eyl.11	Eyl.10	Ara.10	Mar.11	Haz.11	Eyl.11	Eyl.10	Eyl.11
Tüketici Kredileri	93.337	108.521	116.850	129.041	156.244	163.017	7,7	10,4	8,9	11,2	4,3	1,8	1,1
İşletme Kredileri	85.259	117.319	118.828	135.175	158.653	169.460	1,3	13,8	7,0	9,7	6,8	0,3	1,7
Kredi Kartları	37.612	40.798	42.906	45.238	51.504	54.955	5,2	5,4	2,6	10,9	6,7	0,5	0,6
İhracat Kredileri	26.181	31.160	31.534	36.064	43.278	45.528	1,2	14,4	14,2	5,0	5,2	0,1	0,4
Diğer Yat. Kred.	23.890	24.158	23.973	24.893	29.180	33.433	-0,8	3,8	6,0	10,6	14,6	0,0	0,7
Diğer Krediler	126.665	133.151	141.569	155.496	181.540	194.888	6,3	9,8	6,2	9,9	7,4	1,8	2,2
Toplam	392.944	455.108	475.659	525.907	620.398	661.282	4,5	10,6	7,3	9,9	6,6	4,5	6,6

Eylül 2011 itibarıyla KOBİ kredilerinde ve bireysel kredilerde yüksek büyüme hızı devam etmiştir. Kredilerin dağılımında herhangi bir pay değişimi gözlenmemektedir.

Grafik 2.2-1: Kredilerin Görünümü

Kredi portföyünün reel bazda büyümesi analiz edildiğinde, 2009 yılından sonra güçlü bir reel büyüme görülmektedir. 2011 yılının Eylül ayı itibarıyla KOBİ kredileri reel bazda %35,9, bireysel krediler %28,5 artış göstermiştir.

Tablo 2.2-5: Kredilerde Büyüme

%	Yıllık Nominal Büyüme							Yıllık TÜFE Bazlı Reel Büyüme						
	2007	2008	2009	2010	Mar.11	Haz.11	Eyl.11	2007	2008	2009	2010	Mar.11	Haz.11	Eyl.11
Bireysel	37,2	23,6	11,0	33,0	35,8	39,1	36,4	26,6	12,3	4,2	25,0	30,6	31,0	28,5
KOBİ	28,4	10,6	-1,6	51,0	51,4	44,4	44,3	18,4	0,5	-7,6	41,9	45,6	35,9	35,9
Diğer Kur.ve Tic.	26,5	45,1	8,2	26,6	27,6	30,4	38,4	16,7	31,8	1,6	19,0	22,7	22,8	30,4
Toplam	30,4	28,6	6,9	33,9	35,4	36,4	39,1	20,3	16,9	0,3	25,9	30,2	28,4	31,0

Kredi portföyünün gelişimi dolar bazlı olarak değerlendirildiğinde, 2011 yılı üçüncü çeyreğinde toplam krediler 358,4 milyar dolara ulaşmıştır. Yılın ikinci yarısında dolar kurunda görülen artış, kredi portföyünün dolar olarak değerinin duraklamasına neden olmuştur. Eylül ayı itibarıyla toplam kredilerde yıllık TL nominal artış %39,1 iken, dolar bazlı artış %9,4 ile sınırlı kalmıştır.

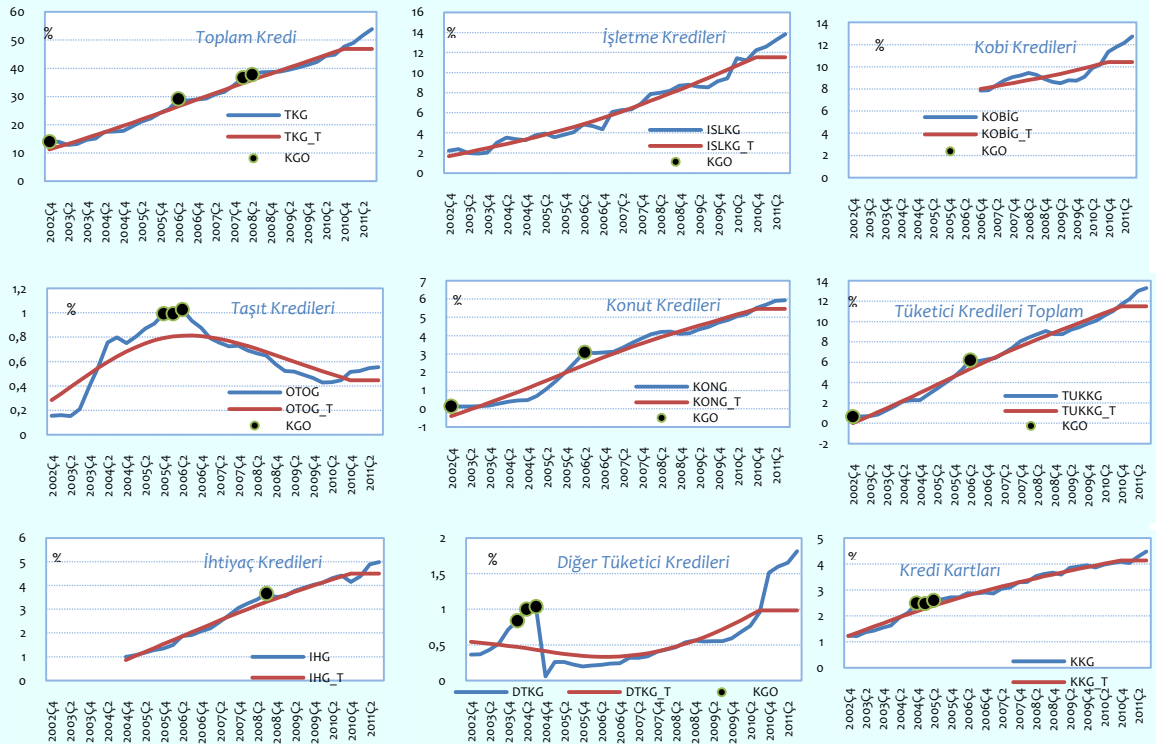
Tablo 2.2-6: Kredilerde Dolar Bazlı Büyüme

	Milyon Dolar							Yıllık % Artış						
	2007	2008	2009	2010	Mar.11	Haz.11	Eyl.11	2007	2008	2009	2010	Mar.11	Haz.11	Eyl.11
Bireysel	81.973	78.034	86.969	112.694	120.712	127.437	118.123	66,5	-4,8	11,5	29,6	33,4	34,4	7,3
KOBİ	65.700	55.944	55.304	81.328	87.639	89.661	84.662	55,7	-14,8	-1,1	47,1	48,7	39,5	13,5
Diğer Kur.ve Tic.	97.554	108.993	118.483	146.115	156.115	163.467	155.576	53,5	11,7	8,7	23,3	25,4	26,0	8,9
Toplam	245.227	242.971	260.756	340.137	364.466	380.565	358.360	58,2	-0,9	7,3	30,4	33,0	31,8	9,4

Kutu 2: Kredi Genişlemesi

Kredi genişlemesinin risklilik düzeyi, dönemsel veriler üzerinden, kredi/GSYH oranının; trend değerinden sapmasının 1,5 standart sapmasını aşması ve yıllık büyüme hızının %10'u geçmesinin bir arada olması eşik değeri alınarak değerlendirilmektedir. Aşağıdaki grafiklerde, mavi çizgi ilgili kaleme ait kredi/GSYH oranını, kırmızı çizgi ilgili oranın trendini, noktalar ise tanıma uyan kredi genişlemesi dönemlerini göstermektedir. Eylül 2011 itibarıyla değerlendirildiğinde, kredi türlerinde söz konusu eşik değeri geçen bir kredi genişlemesinin yaşanmadığı görülmektedir.

Grafik: Kredi Genişlemesi Tanımına Uyan Dönemler

Bankacılık sektöründe toplam mevduat son 1 yılda %19,3 artarak Eylül 2011 itibarıyla 684 milyar TL olarak gerçekleşmiştir. Eylül 2011 itibarıyla son 1 yıllık dönemde yurt içi yerleşiklerce tutulan tasarruf mevduatı %16,1, ticari ve diğer kuruluşlar mevduatı ise %9,6 artmıştır. Mevduat içinde sınırlı payına rağmen kıymetli maden depo hesaplarında yüksek artış sonucu bu hesapların son 1 yılda 1,7 milyar TL'den 13,3 milyar TL'ye yükselmesi dikkat çekmektedir. Yurt dışı yerleşiklerce tutulan tasarruf mevduatı son 1 yılda 8,9 milyar TL'den 13,2 milyar TL'ye yükselerek %48'lik önemli bir artış gösterirken, ticari ve diğer kuruluşlar mevduatı %55,8 azalmıştır.

Tablo 2.2-7: Mevduatın Gelişimi

	Milyon TL					Yıllık % Artış		% Pay	
	2008	2009	Eyl.10	2010	Eyl.11	2010	Eyl.11	2010	Eyl.11
Tasarruf (TP+YP)	278.110	306.535	333.274	349.832	386.907	14,1	16,1	58,8	56,6
Ticari ve Diğer Kur. Mev.	84.728	107.175	126.239	148.631	138.409	38,7	9,6	21,0	20,2
Resmi Kur. Mev.	17.359	21.279	30.254	32.763	50.303	54,0	66,3	4,5	7,4
Kıy.Mad.Depo H.	344	1.200	1.738	2.377	13.282	98,1	664,4	0,2	1,9
DTH	60.396	62.699	61.711	66.681	66.795	6,3	8,2	12,1	9,8
Toplam Y.İç Yerleşik Mevduat	440.937	498.889	553.216	600.284	655.695	20,3	18,5	96,7	95,9
Tasarruf	6.865	8.238	8.928	9.503	13.216	15,4	48,0	1,5	1,9
Ticari ve Diğer Kur. Mev.	772	546	3.891	1.541	1.718	182,0	-55,8	0,3	0,3
Kıy.Mad.Depo H.	10	20	17	21	104	9,5	515,5	0,0	0,0
DTH	6.015	6.928	6.968	5.687	12.955	-17,9	85,9	1,4	1,9
Toplam Y.dışı Yerleşik Mevduat	13.662	15.732	19.803	16.753	27.993	6,5	41,4	3,3	4,1
Toplam Mevduat	454.599	514.620	573.019	617.037	683.688	19,9	19,3	100,0	100,0

Yabancı kaynaklar içerisinde önemli bir payı olan sendikasyon ve seküritizasyon kredilerinin toplamı Eylül 2011'de 25,6 milyar dolar olarak gerçekleşmiştir. Sendikasyon kredilerinin dış piyasalardan sağlanan krediler içindeki payının artması, dış piyasalardan sağlanan kaynakların ağırlıklı ortalama vadesinin kısalmasında etkili olmaktadır.

Tablo 2.2-8: Dış Piyasalardan Sağlanan Kaynakların Gelişimi

	Milyar Dolar							Ağırl.Ort.Vade (yıl)	
	2008	2009	Eyl.10	Ara.10	Mar.11	Haz.11	Eyl.11	Eyl.10	Eyl.11
Sendikasyon Kredileri	10,7	7,4	10,5	14,2	15,4	17,6	16,9	1,1	1,2
Seküritizasyon Kredileri	12,4	10,9	9,5	9,3	8,8	9,0	8,7	6,4	6,4
Toplam	23,2	18,2	20,0	23,5	24,2	26,7	25,6	3,6	3,0
Send.Kr./Top.Yab.Kaynak.(%)	2,5	1,5	1,9	2,5	2,6	2,7	2,9		
Sek.Kr./Top.Yab.Kaynak. (%)	2,9	2,2	1,7	1,6	1,5	1,4	1,5		

Bankacılık sektörünün yabancı kaynaklar/toplam aktifler kaldıraç oranı artış eğilimini devam ettirmektedir. Toplam kaynaklar içerisinde mevduatın payı azalmakta, diğer yabancı kaynakların payı artmaktadır. 12 aydan kısa vadeli mevduatın toplam kaynaklar içerisindeki payındaki azalma mevduatın vadesinin uzatılması yönündeki politikaları doğrular niteliktedir. Yabancı kaynaklar/özkaynaklar oranında küçük çaplı bir artış izlenmektedir. Sektörün oto finansman oranının yükselişi sektörün muhtemel dalgalanmalara karşı mukavemet gücünün yerinde olduğuna işaret etmektedir.

Tablo 2.2-9: Bankacılık Sektörü Kaldıraç Oranları

%	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	Haz.11	Eyl.11
Yabancı Kaynaklar/Aktif Toplamı	87,9	85,8	85,0	86,6	88,1	87,0	88,2	86,7	86,6	87,9	88,3
Özkaynaklar/Aktif Toplamı	12,1	14,2	15,0	13,4	11,9	13,0	11,8	13,3	13,4	12,1	11,7
Mevduat/Aktifler	64,9	62,2	62,4	61,8	61,6	61,4	62,1	61,7	61,3	57,5	56,3
Yabancı Kaynaklar/Özkaynaklar	728	603	567	644	739	667	748	652	648	724	757
Kısa Vadeli Mevduat (<12 Ay) / Pasif Toplamı				59,3	59,8	59,7	60,2	59,7	59,6	55,1	53,6
Oto Finansman Oranı*	140,3	127,6	107,4	123	100,4	96,5	93,8	107,9	123,3	152,9	151,5

Oto finansman oranı= (Kâr Yedekleri-Birikmiş Zarar)/Ödenmiş Sermaye*100

Bilanço dışı işlemlerimin gelişimi değerlendirildiğinde, yılın üçüncü çeyreğinde toplam bilanço dışı işlemlerin %7,3 arttığı görülmektedir. Gayri nakdi krediler ve yükümlülükler ile taahhütler bu dönemde benzer bir büyüme göstererek sırasıyla %4,5 ve %7,3 artmıştır. Toplam bilanço dışı işlemlerin bilanço toplamına oranı son 1 yılda %101,1'den %107'ye yükselmiştir.

Tablo 2.2-10: Bilanço Dışı İşlemlerin Gelişimi

	Milyon TL						Geç. Çey. Göre % Değ.			Bilanço Oran, %	
	2008	2009	Eyl.10	Ara.10	Mar.11	Haz.11	Eyl.11	Haz.11	Eyl.11	Eyl.10	Eyl.11
Top. Bil. Dışı İşl. (1+2)	476.043	579.786	937.771	1.038.093	1.172.815	1.209.526	1.298.265	3,1	7,3	101,1	107,0
G.nakdi Kr. ve Yük. (1)	125.837	134.036	153.211	163.570	175.593	192.506	206.978	9,6	7,5	16,5	17,1
Teminat Mektupları	93.291	101.606	115.737	120.367	126.689	136.658	147.227	7,9	7,7	12,5	12,1
Akreditifler	23.863	22.762	25.865	30.393	33.742	37.313	39.454	10,6	5,7	2,8	3,3
Diğer	8.684	9.668	11.608	12.810	15.161	18.535	20.296	22,3	9,5	1,3	1,7
Taahhütler (2) (3+4)	350.206	445.750	784.561	874.524	997.223	1.017.020	1.091.287	2,0	7,3	84,6	89,9
Türev İşlemler (3)	196.392	251.205	381.549	391.029	463.482	523.438	594.334	12,9	13,5	41,1	49,0
Diğer Taahhütler (4)	153.815	194.546	403.012	483.494	533.741	493.582	496.954	-7,5	0,7	43,5	40,9
Kredi Kartı.Harcama Lim.Taah.	65.138	74.844	82.431	89.326	97.052	100.338	104.359	3,4	4,0	8,9	8,6
Kullan.Garan.Kredi Tah. Taah.	26.875	30.483	19.866	22.748	24.783	28.251	32.340	14,0	14,5	2,1	2,7
Çekler için Ödeme Taah.	16.627	21.258	30.657	31.059	33.715	35.060	34.933	4,0	-0,4	3,3	2,9
Çayılabilir Kredi Tahsis Taah.	16.488	16.488	204.876	290.487	311.686	257.324	248.252	-17,4	-3,5	22,1	20,5
Vadeli Aktif Değ. Alım Taah.	7.663	15.326	20.400	12.001	19.288	21.201	21.874	9,9	3,2	2,2	1,8
Diğer	21.023	36.145	44.782	37.875	47.217	51.409	55.196	8,9	7,4	4,8	4,5

Sektörün dönem net kârı, önceki yılın aynı dönemine göre %13,2 oranında azalmıştır. Net faiz gelirlerinde meydana gelen azalma ile faiz dışı gelir-gider dengesinde faiz dışı gelir aleyhine meydana gelen bozulma, net kârı azaltan temel unsurlar olarak ortaya çıkmıştır. Nitekim söz konusu dönemde net faiz gelirleri %3,4 oranında azalırken; net faiz dışı giderler %38,3 oranında artmıştır. Net faiz dışı giderlerin azaltılması, kârlılığın devam ettirilmesinde kritik öneme haiz bir unsur olarak değerlendirilmektedir.

Tablo 2.2-11: Seçilmiş Gelir Tablosu Kalemlerinin Gelişimi

(Milyon TL)										Önc.Yıl.G.-% Değ.	
	2006	2007	2008	2009	Eyl.10	Ara.10	Mar.11	Haz.11	Eyl.11	Eyl.10	Eyl.11
Faiz Gelirleri	55.848	70.553	85.768	85.291	57.182	77.396	19.294	40.065	62.625	-12,9	9,5
Faiz Giderleri	34.612	44.503	54.786	43.488	28.631	38.725	10.156	21.977	35.043	-17,2	22,4
Net Faiz Geliri (Gideri)	21.237	26.049	30.982	41.803	28.551	38.671	9.138	18.088	27.582	-8,2	-3,4
Toplam Faiz Dışı Gelirler	14.670	16.025	17.422	19.214	17.567	23.704	6.615	13.455	20.327	22,3	15,7
Toplam Faiz Dışı Giderler	18.748	22.218	26.593	27.890	21.923	30.201	8.499	17.105	26.353	7,7	20,2
Net Faiz Dışı Gider (Gelir)	-4.079	-6.193	-9.170	-8.676	-4.356	-6.497	-1.884	-3.651	-6.027	-27,1	38,3
Top. Diğer Faiz Dışı Gelirler (Gider)	-571	1.312	272	1.910	603	312	683	336	-320	-69,9	-153,1
Vergi Provizyonu	3.122	3.350	3.218	4.970	3.838	5.149	1.407	2.565	3.794	2,2	-1,1
Net Kâr (Zarar)	11.364	14.859	13.421	20.182	16.849	22.128	5.476	10.314	14.620	7,2	-13,2

Eylül 2011 itibarıyla son 3 aylık dönemde bankacılık sektörünün gelirleri içinde net faiz gelirlerinin payındaki gerileme küçük çaplı da olsa devam etmektedir. Ücret ve komisyon gelirleri ve bankacılık hizmet gelirlerinin toplam gelirler içindeki payı son iki çeyrekte %15 platosunda seyretmektedir. Ayrıca, faiz giderlerinin toplam giderler içindeki payı artmıştır. Sektörün faiz dışı giderlerinin toplam gelirlerle oranında son üç aylık dönemde önemli bir değişime yaşanmazken, toplam faiz dışı giderlerin toplam giderlere oranında azalma yaşanması sektörün verimliliğini olumlu etkilemektedir.

Tablo 2.2-12: Gelir Tablosu Oranları

(%)	2005	2006	2007	2008	2009	Haz.10	Eyl.10	Ara.10	Mar.11	Haz.11	Eyl.11
Prov.Son.Net Faiz Gel./Toplam Gelirler (1)	29,6	27,4	26,3	24,7	30,0	33,6	32,4	32,7	30,3	30,1	30,0
Faiz Giderleri/Toplam Giderler (2)	55,6	64,9	66,7	67,3	60,9	56,1	56,6	56,2	54,5	56,2	57,1
Bank.Hizmet Gel. ve Al.Ücr.ve Kom./Top.Gelirler	12,1	11,9	11,8	12,1	13,0	13,7	13,9	14,2	14,7	15,3	15,2
Toplam Faiz Dışı Giderler/Toplam Giderler	44,4	35,1	33,3	32,7	39,1	43,9	43,4	43,8	45,5	43,8	42,9
Toplam Faiz Dışı Giderler/Toplam Gelirler	35,2	26,8	25,3	25,7	26,2	28,5	29,1	29,7	31,9	31,8	31,9

(1) Toplam gelirler: Faiz gelirleri+faiz dışı gelirler+toplam diğer faiz dışı gelirler (2) toplam giderler: faiz giderleri+faiz dışı giderler

Toplam işletme giderlerinin toplam giderlere oranındaki azalış eğilimi yılın üçüncü çeyreğinde de devam etmiş, personel giderlerinin işletme giderleri içindeki payında önemli bir değişiklik görülmemiştir. Personel başına düşen personel gideri ve kıdem tazminatı provizyonu geçen yılın aynı dönemine göre 4.200 TL, personel başına kıdem tazminatı provizyonu ise 342 TL artmıştır.

Tablo 2.2-13: Bankacılık Sektöründe Faaliyet Oranlarının Gelişimi

%	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	Eyl.10	2010	Eyl.11
Toplam İşletme Giderleri/Toplam Giderler	27,1	31	38,1	42,9	33,9	32,2	31,3	38,0	41,9	42,1	38,8
Personel Gideri/Toplam İşletme Giderleri	30,2	32,3	32,9	28,9	36,0	37,2	38,5	38,4	40,6	40,1	40,3
Personel Gideri + Kıd.Taz. Prov./Toplam Aktifler	1,8	1,7	1,6	1,4	1,3	1,4	1,4	1,3	0,9	1,2	0,8
Personel Gideri + Kıd. Taz. Prov./Personel Sayısı (Bin TL)	30,1	34,2	37,6	40,7	44,1	48,5	54,2	57,2	46,2	62,6	50,4
Kıdem Tazminatı Provizyonu/Personel Sayısı (TL)	1.209	1.741	1.207	1.218	854	935	644	659	770	1.778	1112

Toplam İşletme Gideri=Faiz Dışı Giderler-Genel Karşılık Provizyonu

Özkaynak kalemlerinin gelişimi incelendiğinde, sermaye kalemlerinden ödenmiş sermayenin son bir yıllık dönemde %4,2 arttığı ve adi hisse senetleri karşılığı kısmının ağırlıklı payını sürdüğü görülmektedir. Sermaye yedekleri, menkul kıymet değerlendirme farklarındaki azalışa bağlı olarak %8,2 azalmıştır. %51,7'lik payı ile sermaye yedeklerinin en büyük kalemini oluşturan diğer sermaye yedekleri %5,5 oranında artmıştır. 2007 yılı sonrası hızlı bir artış eğilimi gösteren kâr yedeklerinin %85,6'sı olağanüstü yedeklerden oluşmaktadır. Söz konusu kalemin son bir yılda %28,1 oranında arttığı gözlenmektedir. Özkaynak kalemlerinden kâr ve zarar hesabı %13,9 azalmıştır.

Tablo 2.2-14: Özkaynak Kalemlerinin Gelişimi

Milyar TL	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	09.2011	07 %Δ	08 %Δ	09 %Δ	10 %Δ	09.11-09.10 %Δ
Ödenmiş Sermaye	12,9	14,0	17,2	22,0	26,5	36,6	42,3	44,1	48,0	49,2	38,1	15,6	4,3	8,8	4,2
Adi hisse senetleri karşılığı	10,3	11,1	12,3	17,2	21,1	25,6	30,7	32,0	35,8	36,9	21,3	19,9	4,2	11,9	5,2
İmtiyazlı hisse senetleri karşılığı	0,1	0,1	0,4	0,4	0,4	0,1	0,1	0,1	0,1	0,2	-75,0	0,0	0,0	0,0	24,6
Diğer	2,5	2,8	4,5	4,5	5,0	10,9	11,4	12,0	12,0	12,1	118,0	4,6	5,3	0,0	1,0
Sermaye Yedekleri	5,5	7,3	7,5	21,3	13,5	16,1	13,6	18,8	20,4	17,3	19,3	-15,5	38,2	13,8	-8,2
Hisse senedi ihraç primleri	0,0	0,0	0,1	1,3	0,9	3,1	3,1	3,1	3,1	3,1	244,4	0,0	0,0	0,0	0,0
Menkul değerler değerlendirme farkları	1,7	2,3	4,0	3,8	1,4	2,2	-0,1	4,8	7,9	3,9	57,1	-	4900,0	64,6	-37,7
İşt., Bağ. Ort. ve Bir. Kon. Edi. Ort. ¹	1,7	1,9	3,2	2,6	1,8	1,5	-0,6	1,4	2,8	2,8	-16,7	-14,0	333,3	100,0	10,5
S.H Menkul Değerlerden	0,0	0,4	0,7	1,2	-0,4	0,7	0,5	3,3	5,0	1,1	275,0	-28,6	560,0	51,5	-70,3
Diğer sermaye yedekleri	0,0	0,1	0,1	15,4	10,8	9,9	9,7	9,5	8,5	9,0	-8,3	-2,0	-2,1	-10,5	5,5
Kâr Yedekleri	17,0	17,4	15,9	25,6	26,3	30,5	37,0	45,9	59,1	75,6	16,0	21,3	24,1	28,8	27,2
Yasal Yedekler	0,6	0,7	1,3	2,6	3,3	4,3	5,4	6,3	7,6	9,0	30,3	25,6	16,7	20,6	18,7
I. tertip kanuni yedek akçe	0,3	0,3	0,7	1,6	2,0	2,5	3,1	3,7	4,6	5,7	25,0	24,0	19,4	24,3	21,7
II. tertip kanuni yedek akçe	0,1	0,1	0,5	0,8	1,1	1,5	1,9	2,1	2,3	2,7	36,4	26,7	10,5	9,5	14,5
Statü Yedekleri	0,0	0,0	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	-	-	-70,0	107,7	0,0
Olağanüstü Yedekler	16,3	16,7	14,3	22,7	22,4	25,9	30,9	39,0	50,1	64,7	15,6	19,3	26,2	28,5	28,1
Gnl. Kur. Kar. Uyar. Ayr. Yed. Akçe ²	16,1	16,3	14,0	21,3	22,1	25,6	30,2	36,8	45,9	58,1	15,8	18,0	21,9	24,7	25,4
Dağıtılmamış kârlar	0,0	0,3	0,3	1,4	0,3	0,4	0,7	2,1	4,3	6,7	33,3	75,0	200,0	104,8	57,4
Kâr ve Zarar	5,0	7,5	9,6	5,7	11,0	14,3	12,8	19,5	21,4	14,0	30,0	-10,5	52,3	9,7	-13,9
Geçmiş Yıllar Kâr ve Zararı	-19,6	-16,0	-7,5	-18,9	-18,1	-18,0	-17,6	-17,5	-17,6	-17,9	0,6	2,2	0,6	-0,6	1,3

¹ İştirakler, Bağlı Ortaklıklar ve Birlikte Kontrol Edilen Ortaklıklardan 2: Genel Kurul Kararı Uyarınca Ayrılan Yedek Akçe

* Δ: Bir önceki yıla göre % değişimi göstermektedir.

Sektörün nakit ve nakde eşdeğer varlıkları Haziran 2011 itibarıyla, son 1 yılda 44,7 milyar TL artmıştır. Söz konusu nakit artışının 23,9 milyar TL'si yatırım faaliyetlerinden, 10 milyar TL'si bankacılık faaliyetlerinden kaynaklanmaktadır.

Tablo 2.2-15: Bankacılıkta Nakit Akımları

(Milyon TL)	Haz.09	Haz.10	Ara.10	Haz.11	03.11.-03.10
Bankacılık Faaliyetlerine İlişkin Nakit Akımları					
Bankacılık Faaliyet Konusu Aktif ve Pasif. Değ. Öncesi Faaliyet Kânı (I) (1+2)	14.244	17.272	28.450	12.651	-4.621
Esas Faaliyetlerden Nakit Girişi Sağlayan Kalemler (1)	56.106	52.651	102.467	53.696	1.046
Alınan Faizler	45.743	40.181	78.252	40.978	797
Alınan Temettümler	417	434	463	504	70
Alınan Ücretler ve Komisyonlar	5.793	5.910	12.322	7.112	1.202
Elde Edilen Diğer Kazançlar	1.375	2.319	3.801	1.704	-614
Zarar Olarak Muhasebeleştirilen Donuk Alacaklardan Tahsilatlar	2.777	3.807	7.628	3.397	-410
Esas Faaliyetlerden Nakit Çıkışı Yaratıcı Kalemler (2)	-41.862	-35.378	-74.017	-41.045	-5.667
Ödenen Faizler	-25.516	-18.244	-38.875	-21.044	-2.800
Personel ve Hizmet Tedarik Edenlere Yapılan Nakit Ödemeler	-6.281	-8.194	-17.334	-9.306	-1.112
Ödenen Vergiler	-1.900	-3.437	-5.919	-2.481	956
Diğer Ödemeler	-8.164	-5.503	-11.889	-8.214	-2.711
Bankacılık Faaliyetleri Konusu Aktif ve Pasiflerdeki Değişim (II)	15.385	-10.494	-9.687	4.112	14.606
Bankacılık Faaliyetlerinden Kaynaklanan Net Nakit Akımı (I+II)	29.629	6.779	18.762	16.764	9.985
Yatırım Faaliyetlerine İlişkin Nakit Akımları	0	0	0	0	0
Yatırım Faaliyetlerinden Kaynaklanan Net Nakit Akımı	-24.955	-12.337	-23.611	11.609	23.946
Finansman Faaliyetlerine İlişkin Nakit Akımları	0	0	0	0	0
Finansman Faaliyetlerinden Sağlanan Net Nakit Akımı	-1256,284	-1.729	3.317	7.338	9.067
Döviz Kurundaki Değişimin Nakit ve Nakde Eşdeğer Varlıklar Üzerindeki Etkisi	109,908	-181	361	1.584	1.765
Nakit ve Nakde Eşdeğer Varlıklardaki Net Artış	3.528	-7.469	-1.171	37.285	44.754
Dönem Başındaki Nakit ve Nakde Eşdeğer Varlıklar	83.197	83.814	79.287	77.999	-5.814
Dönem Sonundaki Nakit ve Nakde Eşdeğer Varlıklar	86.724	76.344	78.116	115.285	38.940

Not: Nakit Akım Tablosu Bağımsız Denetim Kuruluşları tarafından BDDK'ya yapılan dönemsel raporlamaların toplulaştırılmasıyla oluşturulmuştur.

Kutu 3: Bankacılık Sektörünün Sermaye Yapısı

Eylül 2011		Hissedarların Kamu, Özel ve Küresel Dağılımı (%)					
Banka Adı	Toplam Aktifler İçindeki Pay (%)	Yerli Kamu Payı (%)	Yerli Özel Pay (%) ¹	Küresel Pay (%)			Toplam
				Oransal Pay	Borsa Payı		
1 ADABANK	0,0	100,0	0,0	0,0	0,0		0,0
2 AKBANK	11,0	0,0	64,4	10,3	25,3		35,6
3 AKTİF YATIRIM BANKASI	0,2	0,0	100,0	0,0	0,0		0,0
4 ALBARAKA TÜRK KATILIM BANKASI	0,8	0,0	21,0	61,9	17,1		79,0
5 ALTERNATİFBANK	0,5	0,0	99,8	0,0	0,2		0,2
6 ANADOLUBANK	0,5	0,0	100,0	0,0	0,0		0,0
7 ARAP TÜRK BANKASI	0,2	15,4	20,6	64,0	0,0		64,0
8 ASYA KATILIM BANKASI	1,4	0,0	70,1	0,0	29,9		29,9
9 BANK MELLAT	0,3	0,0	0,0	100,0	0,0		100,0
10 BANKPOZİTİF KREDİ VE KALKINMA BANKASI	0,2	0,0	30,2	69,8	0,0		69,8
11 BİRLEŞİK FON BANKASI	0,1	100,0	0,0	0,0	0,0		0,0
12 CREDIT AGRICOLE YATIRIM BANKASI TÜRK	0,0	0,0	0,0	100,0	0,0		100,0
13 CITIBANK	0,6	0,0	0,0	100,0	0,0		100,0
14 DENİZBANK	3,1	0,0	0,2	75,0	24,9		99,9
15 DEUTSCHE BANK	0,2	0,0	0,0	100,0	0,0		100,0
16 DİLER YATIRIM BANKASI	0,0	0,0	100,0	0,0	0,0		0,0
17 EUROBANK TEKFEN	0,4	0,0	30,0	70,0	0,0		70,0
18 FİNANSBANK	3,9	0,0	0,2	58,2	41,6		99,8
19 GSD YATIRIM BANKASI	0,0	0,0	100,0	0,0	0,0		0,0
20 HABİB BANK LİMİTED	0,0	0,0	0,0	100,0	0,0		100,0
21 HSBC BANK	1,7	0,0	0,0	100,0	0,0		100,0
22 ING BANK	1,7	0,0	0,0	100,0	0,0		100,0
23 İLLER BANKASI	0,9	100,0	0,0	0,0	0,0		0,0
24 İMKB TAKAS VE SAKLAMA BANKASI	0,2	14,7	83,4	1,9	0,0		1,9
25 JP MORGAN CHASE BANK NATIONAL ASSOCIATION	0,1	0,0	0,0	100,0	0,0		100,0
26 KUVEYT TÜRK KATILIM BANKASI	1,1	0,0	19,8	80,2	0,0		80,2
27 MERRILL LYNCH YATIRIM BANK	0,0	0,0	0,0	100,0	0,0		100,0
28 FİBABANKA	0,2	0,0	0,0	100,0	0,0		100,0
29 NUROL YATIRIM BANKASI	0,0	0,0	100,0	0,0	0,0		0,0
30 SOCIETE GENERALE S.A.	0,1	0,0	0,0	100,0	0,0		100,0
31 ŞEKERBANK	1,2	0,0	59,3	0,0	40,7		40,7
32 T.C. ZİRAAT BANKASI	13,5	100,0	0,0	0,0	0,0		0,0
33 TAİB YATIRIM BANKASI	0,0	0,0	0,7	99,3	0,0		99,3
34 TEKSTİL BANKASI	0,3	0,0	90,2	0,0	9,8		9,8
35 TURKISH BANK	0,1	0,0	60,0	40,0	0,0		40,0
36 TURKLAND BANK	0,2	0,0	0,0	100,0	0,0		100,0
37 TÜRK EKONOMİ BANKASI	3,3	0,0	29,3	47,2	23,5		70,7
38 TÜRKİYE FİNANS KATILIM BANKASI	1,1	0,0	35,3	64,7	0,0		64,7
39 TÜRKİYE GARANTİ BANKASI	12,2	0,0	32,3	27,2	40,6		67,7
40 TÜRKİYE HALK BANKASI	7,5	75,0	2,4	0,0	22,6		22,6
41 TÜRKİYE İHRACAT KREDİ BANKASI	0,6	100,0	0,0	0,0	0,0		0,0
42 TÜRKİYE İŞ BANKASI	13,2	0,0	78,1	0,0	21,9		21,9
43 TÜRKİYE KALKINMA BANKASI	0,2	99,1	0,9	0,0	0,0		0,0
44 THE ROYAL BANK OF SCOTLAND N.V.	0,1	0,0	0,0	100,0	0,0		100,0
45 TÜRKİYE SİNAİ KALKINMA BANKASI	0,8	0,0	70,4	0,0	29,6		29,6
46 TÜRKİYE VAKIFLAR BANKASI T.A.O.	7,4	74,8	4,4	0,0	20,8		20,8
47 WESTLB A.G.	0,1	0,0	0,0	100,0	0,0		100,0
48 YAPI VE KREDİ BANKASI	8,8	0,0	45,1	38,1	16,8		54,9
Toplam (%)	100,0	26,5	31,7	21,9	19,8		41,6

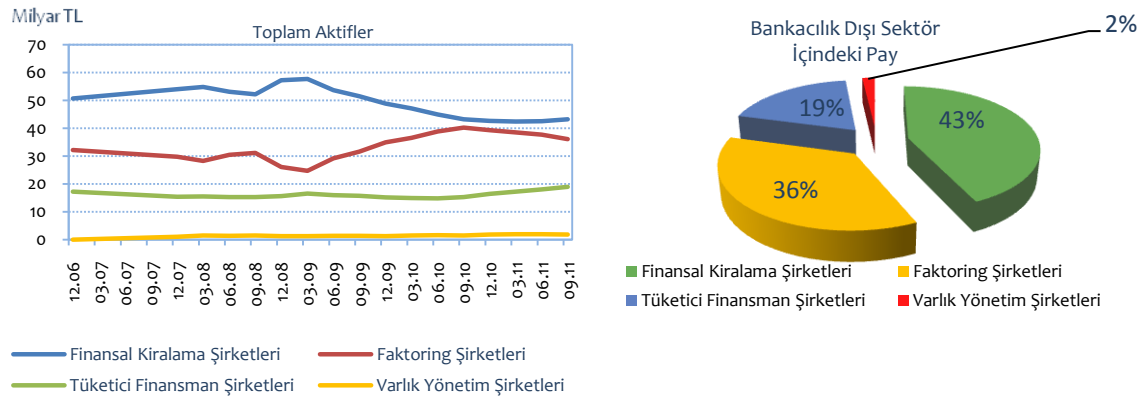
Küresel (oransal ve borsa) ve kamunun (Türkiye) payları dışında kalan ve gerçek kişileri, vakıf, munzam sandık, yurt dışı yerleşiklerce tutulmayan borsa paylarını ve benzeri hissedarları da kapsayan paydır.

Eylül 2011 itibarıyla bankacılık sektöründe aktif büyüklüğüne göre küresel sermayeli bankaların payı %41,6, kamu bankalarının payı %26,5 ve özel sermayeli yerli bankaların payı %31,7 olarak gerçekleşmiştir. Söz konusu oranlar son üç aylık dönemde küresel sermayeli bankaların sektördeki payının yaklaşık 1,6 puan arttığını, kamu bankalarının ve özel sermayeli yerli bankaların payının ise sırasıyla 0,1 puan ve 1,5 puan azaldığını göstermektedir.

2.3 Bankacılık Dışı Finansal Sektörün Görünümü

Bankacılık dışı finansal kesimin¹ toplam aktiflerindeki olumlu seyir devam etmektedir. Buna göre toplam aktiflerde 2011 yılının üçüncü çeyreğinde bir önceki yılın aynı dönemine göre % 27 oranında bir artış yaşanmıştır. Alt sektörler bazında ise; varlık yönetimi şirketleri, tüketici finansmanı, finansal kiralama şirketleri ve faktoring şirketlerinin toplam aktifleri, Eylül 2011'de geçen yılın aynı dönemine göre, sırasıyla %59, %58,5, %27,2 ve %13,8 oranında artmıştır. Şirketlerin bankacılık dışı finansal kesim içindeki payları değerlendirildiğinde ise, aynı dönemde faktoring şirketlerinin payının azaldığı buna karşın finansal kiralama, tüketici finansman ve varlık yönetimi şirketlerinin payının arttığı gözlemlenmektedir.

Grafik 2.3-1: Bankacılık Dışı Finansal Sektör Aktif Büyüklüğü

2.3.1 Finansal Kiralama

Finansal kiralama sektörünün toplam aktifleri 2011 yılının üçüncü çeyreğinde bir önceki yılın aynı dönemine göre %27,2 büyüme kaydetmiştir. Söz konusu gelişmede etkili olan unsur sektörün alacaklar hesabında görülen artıştır. Alacaklar 2011 yılının üçüncü çeyreğinde geçen yılın aynı dönemine göre %43,2 artarken, bilanço içindeki payı da geçen yılın aynı dönemine göre yaklaşık 8,5 puan artmıştır. Bilanço kalemleri içinde bankalara yapılan plasmanlar düşmüş ve bu kalemin bilanço içindeki payı geçen döneme göre %7,4 azalmıştır. Sektörün kaynak yapısına bakıldığında alınan kredilerin ve özkaynakların arttığı görülmektedir. Özkaynaklardaki %9,7 oranındaki artışa karşın bu kalemin bilanço payı bir önceki yılın aynı dönemine göre 3,6 puan düşmüştür. Eylül 2011 döneminde nazım hesapların bilançoya oranı 2010 yılının Eylül ayına göre 3,2 puan artış göstermiştir. Bilanço dışı işlemlerde izlenen alınan teminatların ağırlığı azalmış, buna karşın türev finansal araçlar ve emanet kıymetlerin ağırlığı artmıştır.

Tablo 2.3-1: Finansal Kiralama Sektörü Bilanço Temel Büyüklükleri

Milyar TL	Ara.08	Ara.09	Mar.10	Haz.10	Eyl.10	Ara.10	Mar.11	Haz.11	Eyl.11	Değ.* (%)	Bilanço Payı (%)
Alacaklar	13,9	10,8	10,1	9,8	9,7	10,2	10,9	12,4	13,9	43,2	67,4
Takipteki Alacaklar	1	1,5	1,5	1,5	1,5	1,5	1,5	1,4	1,4	-4,1	10,2
Karşılıklar	0,4	0,6	0,6	0,6	0,7	0,7	0,7	0,7	0,7	7,6	4,7
Bankalar	1,4	1,6	2	2,2	2,3	3,1	2,3	2,0	1,6	-31,6	16,0
Toplam Aktifler	17,1	14,7	14,3	14,2	14,4	15,8	15,8	17,1	18,3	27,2	100,0
Alınan Krediler	13,7	10,7	10,3	10,0	10,0	11,2	11,0	12,1	13,2	32,0	69,6
Özkaynaklar	3	3,5	3,5	3,7	3,7	3,9	4,0	4,1	4,1	9,7	26,0
Nazım Hesaplar Toplamı	15,6	16,8	16,8	17,2	17,3	18,6	20,0	21,6	22,6	30,6	120,5
Alınan Teminatlar	13,4	14,1	13,9	13,8	13,4	13,7	14,2	14,6	15,4	15,2	92,9
Verilen Teminatlar	0,7	0,7	0,7	0,7	0,7	0,7	0,7	0,7	0,8	16,6	4,5
Türev Finans. Araçlar	0,9	1,1	0,9	1,0	1,3	1,9	2,3	3,0	3,0	128,2	9,2
Emanet Kıymetler	0,4	0,8	1,2	1,6	1,9	2,2	2,6	3,1	3,3	72,9	13,2

*Bir Önceki Yılın Aynı Dönemine Göre

¹ Finansal Kiralama Sektörü, Faktoring Sektörü, Tüketici Finansman Sektörü ve Varlık Yönetim Şirketleri Toplamı.

Sektörün net dönem kârı 2011 yılının üçüncü çeyreğinde bir önceki yılın aynı dönemine göre yaklaşık %15 artmıştır. Bu gelişmede, önemli bir kalemler olan finansal kiralama gelirlerindeki %5,8 oranındaki artış etkili olmuştur. Gelir tablosu itibarıyla, finansal kiralama sektörünün faaliyet dışı gelirlerinin faaliyet gelirlerinin üzerinde seyrettiği gözlemlenmektedir.

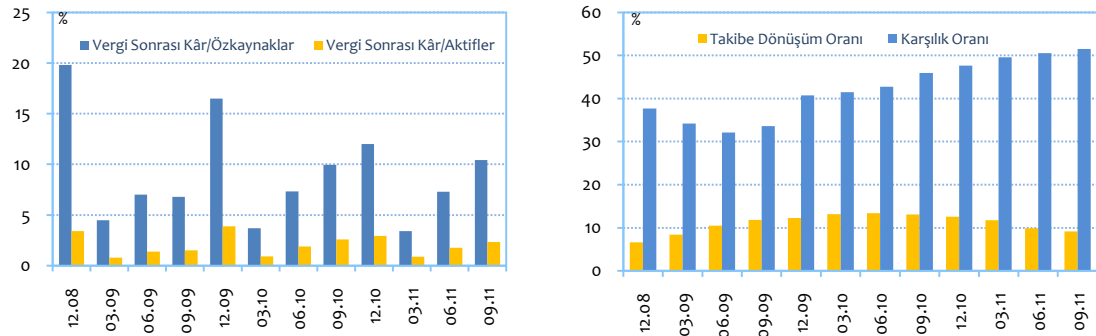
Tablo 2.3-2: Finansal Kiralama Şirketleri Gelir Tablosu Seçilmiş Kalemleri

Milyon TL	2008	Mar.09	Haz.09	Eyl.09	Ara.09	Mar.10	Haz.10	Eyl.10	Ara.10	Mar.11	Haz.11	Eyl.11	Değ.* (%)
Fin. Kir. Gelirleri	1.538	406	744	1.071	1.358	289	546	805	1.035	268	543	851	5,8
Fin. Kir. Dışı Gelirler	6.147	1.777	3.215	4.238	5.032	824	1.729	2.886	3.722	831	1.882	2.835	-1,7
Fin. Kir. Giderleri	807	209	358	500	620	110	208	318	423	115	241	390	22,5
Fin. Kir. Dışı Giderler	5.846	1.689	3.089	4.152	4.882	725	1.530	2.611	3.341	724	1.639	2.491	-4,6
Faaliyet Giderleri	223	54	107	160	222	59	110	164	229	66	136	195	19,2
Vergi Karşılığı	8	22	46	71	-270	20	35	51	63	15	29	38	-24,9
Net Dönem Kârı/Zararı	590	138	219	214	576	130	268	373	463	138	301	428	15

*Bir Önceki Yılın Aynı Dönemine Göre

Finansal kiralama sektörünün, özkaynak ve aktif kârlılığı bakımından, 2011 yılının üçüncü çeyreğinde 2010 yılının üçüncü çeyreğine paralel performans sergilediği görülmektedir. Finansal kiralama sektörünün takibe dönüşüm oranı 2010 yılının ortalarından itibaren düşerek, 2011 Eylül itibarıyla %9,2 olarak gerçekleşmiştir. Bununla birlikte, faktoring ve tüketici finansman şirketlerine kıyasla finansal kiralama sektörünün takibe dönüşüm oranı halen yüksek düzeyde seyretmektedir. Karşılık oranı ise, 2011 Eylül itibarıyla %51,5'e ulaşmış olmasına karşın, varlık yönetimi şirketleri hariç, bankacılık dışı mali sektör içinde en düşük orandır.

Grafik 2.3-2: Finansal Kiralama Sektörü Performans Göstergeleri

Bankacılık-dışı mali sektör içinde finansal kiralama sektörünün payı 2009 yılının ilk çeyreğinden bu yana azalış eğilimindedir. Ancak, 2011 Eylül itibarıyla bu oran tekrar yükselişe geçerek %43,2'ye ulaşmıştır. Sektörün döviz kuru riskinde ise önemli bir değişiklik bulunmamaktadır. Zarar eden şirket sayısı 2011 yılının üçüncü çeyreğinde bir önceki döneme göre bir adet azalarak 4'e inmiştir.

Tablo 2.3-3: Finansal Kiralama Sektörü Sağlamlık Göstergeleri

(%)	Ara.08	Mar.09	Haz.09	Eyl.09	Ara.09	Mar.10	Haz.10	Eyl.10	Ara.10	Mar.11	Haz.11	Eyl.11
Bankacılık Dışı Sektör İçindeki Payı	57,9	58,3	53,6	51,4	49	47,1	44,8	43,1	42,7	42,4	42,5	43,2
Alacaklar/Özkaynaklar Oranı	4,7	4,5	3,8	3,6	3,1	2,9	2,7	2,6	2,6	2,7	3,0	3,4
Vergi Sonrası Kâr/Özkaynaklar	19,8	4,5	7	6,8	16,5	3,7	7,3	10,0	12,0	3,4	7,3	10,4
Vergi Sonrası Kâr/Aktifler	3,4	0,8	1,4	1,5	3,9	0,9	1,9	2,6	2,9	0,9	1,8	2,3
Takibe Dönüşüm Oranı	6,6	8,4	10,5	11,8	12,3	13,2	13,4	13,1	12,6	11,8	9,9	9,2
Karşılık Oranı	37,7	34,2	32,1	33,6	40,7	41,5	42,8	45,9	47,6	49,6	50,6	51,5
YP Varlıklar/Aktifler	79,2	80,1	78,6	78	73,2	70,1	69,9	67,4	67,5	73,0	71,6	75,4
YP Yükümlülükler/Pasifler	76,7	77,9	75	72,4	68	65,3	64,0	60,8	61,0	64,8	65,4	66,7
Bilanço İçi YP Net Pozisyon/Özkaynaklar	14,1	12,3	17,8	26,2	21,8	19,6	22,9	25,4	27,0	32,4	25,5	38,9
Bilanço Dışı YP Net Pozisyon/Özkaynaklar	339,9	336,3	336,1	341,3	315,3	317,2	306,2	293,3	313,7	319,8	355,8	371,1
İşlem Sınırı Rasyosu (<30)	5	4,9	4,3	3,9	3,8	3,2	3,0	2,9	3,0	3,0	3,3	3,6
Zarar Eden Şirket Sayısı (Adet)	4	2	4	6	5	7	7	9	9	4	5	4

Hizmet ağırları değerlendirildiğinde, 2011 yılının üçüncü çeyreğinde bir önceki yılın aynı dönemine göre finansal kiralama sektöründe bir küçülme gözlemlenmektedir. Üçüncü çeyrekte önceki yılın

aynı dönemine göre sektörün, temsilcilik ve personel sayısı düşerken şube sayısı bir adet artmıştır. Müşteri ve sözleşme sayılarında da sırasıyla %14 ve %6,5 oranında bir azalma görülmüştür.

Tablo 2.3-4: Finansal Kiralama Sektörü Operasyonel Göstergeleri

Adet	2008	Ara.09	Mar.10	Haz.10	Eyl.10	Ara.10	Mar.11	Haz.11	Eyl.11	Değişim*
Şube Sayısı	18	18	17	16	16	16	16	17	17	1 (Adet)
Temsilcilik Sayısı	80	76	75	72	69	69	68	68	68	-1 (Adet)
Personel Sayısı	1427	1280	1271	1287	1286	1286	1280	1281	1282	-4 (Adet)
Müşteri Sayısı	73577	60010	56750	54741	51716	50428	46950	46219	44456	-14 (%)
Sözleşme Sayısı	121.627	98.596	92.337	89.251	84.806	82.615	82.127	80.487	79.281	-6,5 (%)

* Bir Önceki Yılın Aynı Dönemine Göre

2.3.2 Faktoring

Faktoring sektörünün aktiflerinde pozitif gelişme devam etmektedir. Eylül 2011 döneminde sektör geçen yılın aynı dönemine göre %13,8 büyümüştür. Eylül 2011 döneminde Eylül 2010 dönemine göre alınan kredilerin artışı %10,3 olarak gerçekleşmiştir. Sektörün aktifleri içindeki payı %90,5 olan alacaklar kalemi, geçen yılın aynı dönemine göre %21,4 büyümüştür. Nazım hesaplarıdaki gelişmeler değerlendirildiğinde, emanet kıymetlerin payının bir önceki yılın aynı dönemine göre azaldığı, buna karşın alınan teminatların ve türev finansal araçların ağırlığının arttığı görülmektedir.

Tablo 2.3-5: Faktoring Sektörü Temel Bilanço Büyüklükleri

Milyar TL	2008	Ara.09	Mar.10	Haz.10	Eyl.10	Ara.10	Mar.11	Haz.11	Eyl.11	Değ.* (%)	Bilanço Payı(%)	
											Eyl.10	Eyl.11
Alacaklar	5,6	8,4	9,1	10,4	11,4	12,4	12,4	13,7	13,8	21,4	84,8	90,5
Takipteki Alacaklar	0,5	0,5	0,5	0,5	0,7	0,5	0,5	0,5	0,6	-13,9	4,9	3,7
Karşılıklar	0,4	0,4	0,4	0,4	0,5	0,4	0,5	0,4	0,5	-4,1	3,6	3,0
Bankalar	1,1	1,1	1,1	1,0	1,0	1,2	0,9	0,5	0,4	-56,3	7,5	2,9
Toplam Aktifler	7,8	10,5	11,1	12,3	13,4	14,5	14,4	15,1	15,3	13,8	100,0	100,0
Alınan Krediler	4,9	7,6	8,2	9,3	10,2	11,1	10,8	11,4	11,2	10,3	76,1	73,7
Özkaynaklar	2,4	2,5	2,5	2,7	2,8	3,0	3,0	3,1	3,2	14,8	21,0	21,2
Nazım Hesaplar Toplamı	30,6	28,3	30,1	33,8	34,5	37,9	34,0	35,2	40,6	17,6	257,4	266,1
Riski Üstlenilmeyen Fak.İşlm.	3,9	2,4	2,7	3,0	2,6	3,1	3,2	3,5	5,8	121,3	19,6	38,1
Alınan Teminatlar	15,6	10,5	11	10,9	13,1	17,4	15,5	15,4	16,9	29,4	97,7	111,1
Türev Finansal Araçlar	1,4	1	1,1	1,9	2,2	1,9	2,2	2,0	2,9	29,2	16,7	19,0
Emanet Kıymetler	7,9	12,8	13,6	15,6	14,9	12,7	10,5	11,8	12,3	-17,4	111,3	80,8

* Bir Önceki Yılın Aynı Dönemine Göre

Faktoring sektörünün kârlılık performansı 2011 yılının üçüncü çeyreğinde de bir önceki yılın aynı dönemine göre olumlu seyrini sürdürmüş ve %23,4 artmıştır. Gelir kalemleri incelendiğinde, faktoring gelirlerinin %30,1 artarken faktoring-dışı gelirlerin %31,2 oranında gerilediği görülmüştür.

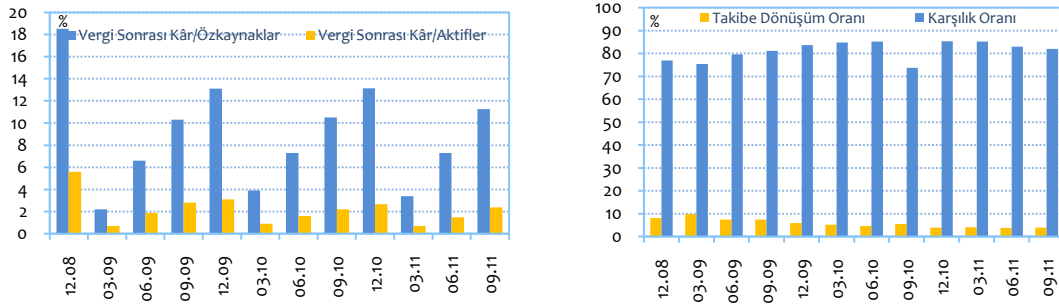
Tablo 2.3-6: Faktoring Şirketleri Gelir Tablosu Seçilmiş Kalemleri

Milyon TL	2008	Mar.09	Haz.09	Eyl.09	Ara.09	Mar.10	Haz.10	Eyl.10	Ara.10	Mar.11	Haz.11	Eyl.11	Değ.* (%)
Faktoring Gelirleri	1.757	353	659	990	1.358	329	699	1.098	1.514	411	869	1.429	30,1
Faktoring Dışı Gelirler	1.926	679	1.067	1.456	1.708	460	998	1.754	2.945	321	683	1.207	-31,2
Faktoring Giderleri	808	139	255	394	527	148	314	495	685	189	411	692	39,8
Faktoring Dışı Giderler	1.838	677	1.023	1.396	1.649	426	926	1.651	2.720	304	629	1.130	-31,6
Faaliyet Giderleri	345	84	153	224	315	86	184	279	390	104	219	335	20,0
Vergi Karşılığı	53	13	35	54	96	16	44	58	87	18	35	52	-10,4
Net Dönem Kârı/Zararı	440	53	158	249	327	98	194	295	390	103	224	364	23,4

*Önceki yıla göre

Faktoring sektöründe vergi sonrası kârın özkaynaklara oranı %11,3'dür. Sektörün takibe dönüşüm oranı bir önceki döneme göre hafif yükselerek %3,8'den %3,9'a yükselmiştir.

Grafik 2.3-3: Faktoring Sektörü Performans Göstergeleri

Faktoring şirketlerinin bankacılık dışı finansal sektör içindeki payı 2010 yılının üçüncü çeyreğinden itibaren düşüş eğilimindedir. Eylül 2011 döneminde özkaynak ve aktif kârlılığı, geçen yılın aynı dönem verilerinin üzerindedir. Yabancı para cinsinden varlık ve yükümlülükler 2010 yılının Mart ayından itibaren yükseliş eğilimine girmiş, ancak YP varlıklarda son iki çeyrekte bir gerileme başlamıştır. Zarar eden şirket sayısı, 2011 yılının üçüncü çeyreğinde bir önceki çeyreğe göre 1 adet artarak 12'e yükselmiştir. Faktoring sektörünün, belirli bir sayının altına düşmeyen zarar eden şirket sayısının azalması için, ilave çaba sarf etmesine ihtiyaç vardır.

Tablo 2.3-7: Faktoring Sektörü Sağlamlık Göstergeleri

(%)	Ara.08	Mar.09	Haz.09	Eyl.09	Ara.09	Mar.10	Haz.10	Eyl.10	Ara.10	Mar.11	Haz.11	Eyl.11
Bankacılık Dışı Finansal Sektör İçindeki Payı	26,3	24,9	29,2	31,6	34,9	36,5	38,8	40,2	39,2	38,5	37,7	36,0
Alacaklar/Özkaynaklar Oranı	2,4	2,3	2,7	2,9	3,4	3,6	3,9	4,0	4,2	4,1	4,4	4,3
Vergi Sonrası Kâr/Özkaynaklar	18,5	2,2	6,6	10,3	13,1	3,9	7,3	10,5	13,1	3,4	7,3	11,3
Vergi Sonrası Kâr/Aktifler	5,6	0,7	1,9	2,8	3,1	0,9	1,6	2,2	2,7	0,7	1,5	2,4
Takibe Dönüşüm Oranı	8,2	9,8	7,4	7,4	5,9	5,2	4,7	5,5	4,0	4,1	3,8	3,9
Karşılık Oranı	77,0	75,5	79,6	81,2	83,7	84,8	85,2	73,7	85,3	85,2	83,0	82,0
YP Varlıklar/Aktifler	15,4	13,1	12,1	11,5	8,2	6,9	7,8	8,7	9,1	13,1	11,0	10,9
YP Yükümlülükler/Pasifler	35,1	32,0	23,6	20,2	16,9	16,1	16,2	17,0	17,5	19,7	19,1	20,5
Bilanço İçi YP Net Pozisyon/Özkaynaklar	-64,6	-57,5	-40,3	-32,3	-36,6	-40,0	-39,0	-39,6	-41,2	-31,2	-39,8	-45,2
Bilanço Dışı YP Net Pozisyon/Özkaynaklar	175,3	218,1	201,3	170,8	189,7	184,8	209,8	196,6	188,6	266,4	260,4	329,1
İşlem Sınırı Rasyosu (<30)	2,3	2,3	2,9	3,0	3,5	3,7	4,1	4,3	4,4	4,2	4,6	4,4
Zarar Eden Şirket Sayısı (Adet)	13	24	20	15	15	15	14	17	14	10	11	12

Aktif büyüme performansı oldukça güçlü olan faktoring sektörünün şube, temsilcilik ve personel sayısında da artış görülmektedir. Şube sayısı 7, temsilcilik sayısı 55 ve personel sayısı 467 adet artmıştır. Eylül 2011 itibarıyla müşteri sayısı ve sözleşme sayısında bir önceki yılın aynı dönemine göre artışlar sırasıyla %25,7 ve %24,1 olmuştur.

Tablo 2.3-8: Faktoring Sektörü Operasyonel Göstergeleri

Adet	2008	Ara.09	Mar.10	Haz.10	Eyl.10	Ara.10	Mar.11	Haz.11	Eyl.11	Değişim*
Şube Sayısı	20	26	27	27	27	28	29	33	34	7 (Adet)
Temsilcilik Sayısı	128	116	139	155	163	175	184	199	218	55 (Adet)
Personel Sayısı	3.009	2.959	3.051	3.229	3.445	3.557	3.678	3.763	3.912	467 (Adet)
Müşteri Sayısı	50.228	40.997	46.750	50.869	53.747	57.094	61.602	66.414	67.582	25,7 (%)
Sözleşme Sayısı	146.558	65.952	72.082	68.732	75.142	89.516	88.259	88.369	93.279	24,1 (%)

*Önceki Yıla Göre

2.3.3 Tüketici Finansmanı

Tüketici finansman sektörünün toplam aktifleri hızlı gelişimini sürdürerek, 2011 yılının üçüncü çeyreğinde de iyi bir performans göstermiş ve önceki yılın aynı dönemine göre %58,5 oranında büyümüştür. Bu dönemde alacaklar kaleminin aktifler içindeki payı, Eylül 2011'de %93,3 ile bir önceki yıl aynı dönemdeki %90,7 oranının üzerinde gerçekleşmiştir. Takipteki alacaklarda ise bir düşüş gözlemlenmektedir. Özkaynakların bilanço payı bu dönemde %9,1'den %6,9'a gerilemiştir. Alınan krediler, 2011 Eylül ayında geçen yılın aynı dönemine göre %63,7 artmıştır. Nazım hesaplardaki büyümede, alınan teminatlar ile türev işlemlerdeki artış etkili olmuştur.

Tablo 2.3-9: Tüketici Finansman Sektörü Bilanço Temel Büyüklükleri

											Bilanço Payı(%)	
Milyar TL	2008	Ara.09	Mar.10	Haz.10	Eyl.10	Ara.10	Mar.11	Haz.11	Eyl.11	Değ.* (%)	Eyl.10	Eyl.11
Alacaklar	4	3,9	3,8	4,1	4,6	5,4	5,8	6,7	7,5	63,0	90,7	93,3
Takipteki Alacaklar	0,3	0,4	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,2	0,3	-7,8	5,8	3,4
Karşılıklar	0,1	0,1	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,9	3,2	2,0
Bankalar	0,3	0,3	0,5	0,4	0,3	0,4	0,4	0,3	0,2	-0,8	5,0	3,1
Toplam Aktifler	4,7	4,5	4,5	4,7	5,1	6,1	6,4	7,2	8,0	58,5	100,0	100,0
Alınan Krediler	3,7	3,6	3,5	3,6	3,9	4,5	4,9	5,7	6,4	63,7	76,8	79,3
Özkaynaklar	0,4	0,4	0,4	0,4	0,5	0,5	0,5	0,5	0,6	18,9	9,1	6,9
Nazım Hesaplar Top.	0,9	2,5	1,9	2,5	3,4	4,4	4,4	5,8	6,4	86,0	67,9	79,8
Alınan Teminatlar	0,2	1,2	1,3	1,6	2,1	2,9	3,2	3,9	4,6	117,9	41,4	56,9
Türev Finansal Araçlar	0,7	0,9	0,5	0,8	1,0	1,2	1,1	1,5	1,8	86,5	19,4	22,8

*Önceki Yıla Göre

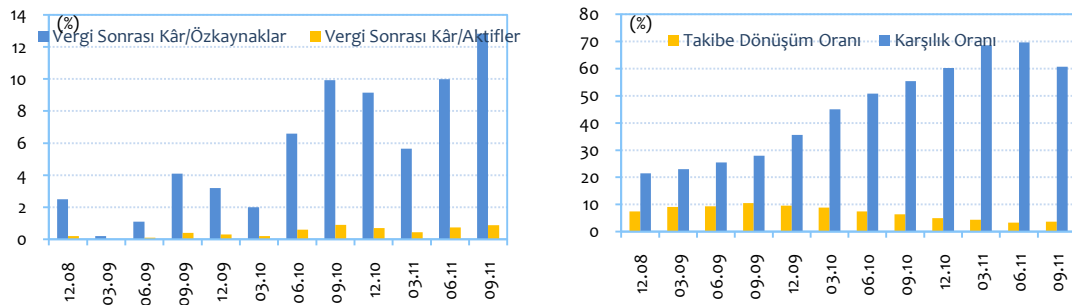
Tüketici finansman sektörünün kârlılığına bakıldığında olumlu seyrin sürdüğü görülmektedir. Net dönem kârı, önceki yıla göre %53,7 artış göstermiştir. 2011 Eylül ayı itibarıyla geçen yılın aynı dönemine göre tüketici finansman gelirleri ve giderlerinin her ikisinde de %26,6 oranında bir artış yaşanmıştır.

Tablo 2.3-10: Tüketici Finansman Şirketleri Gelir Tablosu Seçilmiş Kalemleri

Milyon TL	2008	Mar.09	Haz.09	Eyl.09	Ara.09	Mar.10	Haz.10	Eyl.10	Ara.10	Mar.11	Haz.11	Eyl.11	Değ.* (%)
Tüketici Finansman Gelirleri	688	161,1	331,2	499,9	666,8	154,4	307,3	469,7	643,5	177,8	369,6	594,7	26,6
Tüketici Finansman Dışı Gelirler	1515	227,5	382,8	492,7	540	100,1	236	278,2	344,6	123,1	278,1	507,2	82,4
Tüketici Finansman Giderleri	491	124,4	244,9	354,1	457,2	97,4	201,7	303,8	412,2	116,5	240,3	384,6	26,6
Tüketici Finansman Dışı Giderler	1523	219,4	372,9	483,7	523,4	100,3	226,7	261,9	323,5	104,4	249,1	481,9	84,0
Faaliyet Giderleri	138	23,8	49,2	79,8	118,1	25,3	54,5	85,8	142,2	31,2	65,7	100,9	17,6
Vergi Karşılığı	11,6	-0,1	3,4	4,5	12,5	4	2,6	11,8	16,0	8,9	18,3	27,9	137,5
Net Dönem Kârı/Zararı	9,5	0,7	4,1	16,1	13,3	8,2	29,2	46,0	43,0	28,3	53,6	70,6	53,7

*Önceki Yıla Göre

Sektörün kârlılık göstergelerinde, 2010 yılının ilk çeyreğinden beri pozitif bir görünüm bulunmaktadır. Özkaynak kârlılığında, %12,8 seviyesine ulaşılmıştır. Eylül 2011 itibarıyla takibe dönüşüm oranı %3,6 olarak gerçekleşmiştir. Bu orandaki düşüş, sektörün aktif yapısını olumlu etkilemektedir. Karşılık oranı ise, bu dönemde %60,7 olarak gerçekleşmiştir ve 2011 yılının ilk ve ikinci çeyrek rakamları hariç, geçmiş dönemlerin oldukça üstünde bir seviyededir.

Grafik 2.3-4: Tüketici Finansman Sektörü Performans Göstergeleri

Tüketici finansman sektörünün bankacılık-dışı mali sektör içerisindeki payındaki 2010 yılının ilk çeyreğinden bu yana görülen artış devam etmektedir. Kur riski bakımından da yine 2010 yılının ilk çeyreğinden itibaren bir artış mevcuttur. Sektörde zarar eden şirket sayısı, 2011 yılının üçüncü çeyreğinde 5'e yükselmiştir.

Tablo 2.3-11: Tüketici Finansman Sektörü Sağlamlık Göstergeleri

(%)	Ara.08	Mar.09	Haz.09	Eyl.09	Ara.09	Mar.10	Haz.10	Eyl.10	Ara.10	Mar.11	Haz.11	Eyl.11
Bankacılık Dışı Fin. Sek. içindeki Payı	15,8	16,7	15,9	15,7	15,1	14,9	14,8	15,2	16,3	17,2	18,0	19,0
Alacaklar/Özkaynaklar	10,6	10,2	10,2	9,7	9,5	9,1	9,2	9,9	11,6	11,6	12,5	13,6
Vergi Sonrası Kâr/Özkaynaklar	2,5	0,2	1,1	4,1	3,2	2	6,6	9,9	9,1	5,6	10,0	12,8
Vergi Sonrası Kâr/Aktifler	0,2	0	0,1	0,4	0,3	0,2	0,6	0,9	0,7	0,4	0,7	0,9
Takibe Dönüşüm Oranı	7,4	9,1	9,3	10,5	9,6	8,9	7,5	6,4	5,0	4,4	3,4	3,6
Karşılık Oranı	21,5	23	25,5	28	35,6	45	50,8	55,4	60,2	68,6	69,7	60,7
YP Varlıklar/Aktifler	9,3	12,4	9,5	9	8,1	7,6	5,7	5,1	3,9	3,7	5,1	4,9
YP Yükümlülükler/Pasifler	43,9	51,3	49,7	46,4	42,7	34,8	32	31,0	28,9	27,2	30,3	32,5
Bil. İçi YP Net Pozisyon/Özk.	-432	-497,5	-481	-421,7	-381	-295	-280	-283	-322	-301,5	-338,4	-401,5
Bil. Dışı YP Net Pozisyon/Özk.	82,3	249,6	218,8	206,2	181	128,8	146,9	153,9	233,2	218,4	322,3	369,4
İşlem Sınırı Rasyosu (<30)	10,8	10,4	10,6	10,3	10	9,4	9,9	10,4	11,7	12,3	13,2	13,7
Zarar Eden Şirket Sayısı	4	4	5	5	4	4	2	5	4	4	2	5

Tüketici finansman sektöründe temsilcilik sayısında bir değişme yaşanmazken şube, personel, müşteri ve sözleşme sayılarında artış vardır. Sektörde 2011 yılının üçüncü çeyreğinde bir önceki yılın aynı dönemine göre 40 kişiye daha istihdam sağlanmıştır. Müşteri ve sözleşme sayılarında ise yaklaşık %31 oranında bir artış bulunmaktadır.

Tablo 2.3-12: Tüketici Finansman Sektörü Operasyonel Göstergeleri

Adet	2008	Ara.09	Mar.10	Haz.10	Eyl.10	Ara.10	Mar.11	Haz.11	Eyl.11	Değişim*
Şube Sayısı	3	1	1	1	1	1	1	2	3	2 (Adet)
Temsilcilik Sayısı	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0 (Adet)
Personel Sayısı	544	512	509	514	538	551	567	561	578	40 (Adet)
Müşteri Sayısı	357.475	229.676	220.181	225.150	238.113	261.905	272.861	292.325	311.906	31,0 (%)
Sözleşme Sayısı	371.965	242.441	232.217	233.035	251.324	276.208	287.576	309.719	330.916	31,7 (%)

*Önceki Yıla Göre

2.3.4 Varlık Yönetimi

Eylül 2011 itibarıyla varlık yönetim şirketlerinin aktiflerinin büyümeye devam ettiği izlenmektedir. Buna göre, geçen yılın aynı dönemine göre sektörün aktifleri %62,9 oranında büyümüştür. Söz konusu gelişmede özellikle bankalar ve diğer mali kuruluşlar hesabında görülen artış belirleyici olmuştur. Aynı dönemde karşılıklar %116,9 artmıştır. Sektörün kaynak yapısı değerlendirildiğinde, özkaynakların %41,8 artmasına karşın bilanço payının %33,8'den %29,4'e gerilediği görülmektedir. Özkaynaklardaki büyümenin toplam aktiflerdeki büyümenin gerisinde kalması bilanço payının düşmesinde etkili olmuştur. 2011 yılının üçüncü çeyreğinde, bir önceki yılın aynı dönemine göre emanet kıymetlerde %60,3, türev finansal araçlarda %100 ve nazım hesaplarda %64,4 oranında bir daralma söz konusudur.

Tablo 2.3-13: Varlık Yönetim Şirketleri Temel Bilanço Büyüklükleri

	2008	Eyl.09	Ara.09	Mar.10	Haz.10	Eyl.10	Ara.10	Mar.11	Haz.11	Eyl.11	Değ. *(%)	Bilanço Payı
Milyon TL												Eyl.10 Eyl.11
Bankalar ve Diğer Mali Kuruluşlar	40,9	59,3	39,6	41,5	56,9	74,7	103,5	125,0	132,9	128,3	71,7	15,2 16,0
Devralınan Krediler	17,9	18	190,2	254,6	236,9	235,9	344,3	0,0	0,0	0,0	-100,0	48,0 0,0
Devralınan Takipteki Krediler	311	342	198,7	261,7	256,7	249,2	277,9	683,8	677,4	723,0	190,1	50,7 90,3
Karşılıklar	7,8	74	96,2	99,7	103,3	110,1	108,9	114,4	117,6	116,9	6,2	22,4 14,6
Toplam Aktifler	369,8	366,3	355,5	480,3	484,5	491,7	657,7	732,3	749,7	749,7	62,9	100,0 100,0
Alınan Krediler	287,1	243,3	218	297,1	310,3	307,7	466,7	525,2	521,1	542,1	76,2	62,6 67,7
Özkaynaklar	74,8	116,2	126,6	147,5	150,5	166,0	178,6	191,7	210,3	235,4	41,8	33,8 29,4
Bilanço Dışı Hesaplar Toplamı	188,5	172,1	118,9	180,9	185,6	185,7	214,0	209,9	73,7	80,6	-56,6	37,8 10,1
Teminat Mektupları	16,3	10	10,1	18,5	22,1	23,0	22,1	13,1	12,6	11,5	-50,0	4,7 1,4
Taahhütler	5,6	3,7	0	2,9	2,9	2,1	2,3	0,8	1,5	0,8	-64,4	0,4 0,1
Türev Finansal Araçlar	28,2	7,8	7,8	7,8	7,6	7,6	7,6	7,6	0,0	0,0	-100,0	1,5 0,0
Emanet Kıymetler	137	150,5	101	151,7	153,0	153,0	181,9	184,0	52,6	60,8	-60,3	31,1 7,6

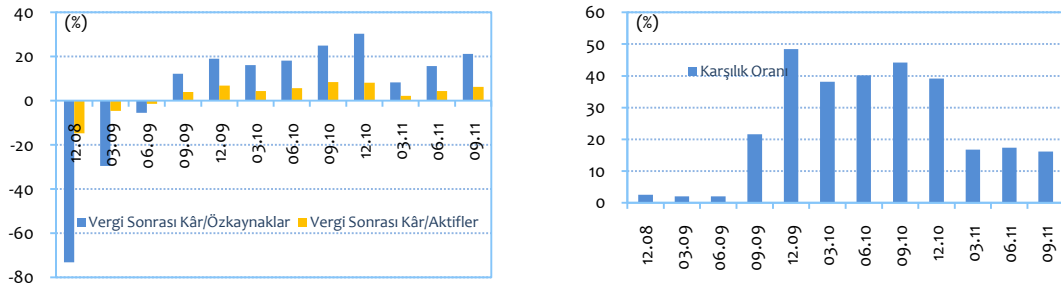
*Önceki Yıla Göre

2011 yılının üçüncü çeyreğinde varlık yönetim şirketlerinin kârlılık performansı bir önceki çeyreğe göre artmıştır. Sektörün kârı, Eylül 2011'de geçen yılın aynı dönemine göre %20,1 oranında büyümüştür. Faiz ve diğer faaliyet gelirleri, artmaya devam etmiştir. Ancak, ücret ve komisyon gelirleri zayıf seyretmektedir. Aynı zamanda kambiyo işlemlerindeki zararların büyüdüğü gözlemlenmektedir.

Tablo 2.3-14: Varlık Yönetim Şirketleri Seçilmiş Gelir Tablosu Kalemleri

Milyon TL	2008	Ara.09	Mar.10	Haz.10	Eyl.10	Ara.10	Mar.11	Haz.11	Eyl.11	Değişim (%) Eyl.2010-Eyl.11
Faiz Gelirleri	2,4	129,8	34,9	82,2	126,0	179,4	65,1	129,0	197,7	56,9
Faiz Giderleri	15,5	27,3	7,6	15,6	26,2	35,8	11,0	24,0	38,1	45,3
Ücret ve Komisyon Gelirleri	2,4	-4,4	0,2	-7,0	-12,0	-16,0	-8,6	-14,6	-20,0	66,8
Diğer Faaliyet Gelirleri	24,2	61,4	6	25,8	56,2	79,4	23,3	46,6	75,3	34,1
Diğer Faaliyet Giderleri	36,5	38	9,3	47,3	86,2	139,3	42,0	83,6	129,3	50,1
Kambiyo İşlemleri Kâr/Zararı	-33,28	-7,362	-0,71	-2,5	2,5	1,3	-2,6	-8,8	-20,6	-912,3
Vergi Karşılığı	-2,2	1	0,3	0,8	4,4	0,6	2,0	1,4	2,2	-49,3
Net Dönem Kâr/Zararı	-54,7	24,1	19,6	27,4	41,6	54,2	15,8	33,0	49,9	20,1

Özkaynak ve aktif kârlılığı bakımından varlık yönetimi şirketlerinin 2011 yılının üçüncü çeyreğinde iyi bir performans sergilediği görülmektedir. 2011 yılının üçüncü çeyreğinde zarar eden şirket sayısı, üç çeyrek boyunca devam eden olumlu seyrine ara vererek 2'ye yükselmiştir.

Grafik 2.3-5: Varlık Yönetim Sektörü Performans Göstergeleri

Varlık yönetim şirketlerinin bankacılık dışı finansal sektör içindeki payı 2011 yılının üçüncü çeyreğinde bir önceki çeyreğe göre %1,9'dan %1,8 seviyesine gerilemiştir. Eylül 2011 itibarıyla özkaynakların alacaklara oranı bir önceki döneme göre hafif bir artış göstermiştir. Sektörün karşılık oranı %16,2'dir.

Tablo 2.3-15: Varlık Yönetim Sektörü Sağlıklik Göstergeleri

(%)	Ara.08	Mar.09	Haz.09	Eyl.09	Ara.09	Mar.10	Haz.10	Eyl.10	Ara.10	Mar.11	Haz.11	Eyl.11
Bankacılık Dışı Finansal Sektör İçindeki Payı	1,2	1,3	1,3	1,3	1,2	1,5	1,5	1,5	2,0	2,0	1,9	1,8
Özkaynaklar/Alacaklar Oranı	22,8	19,1	31,6	32,3	32,5	23,4	30,5	34,2	28,7	28,0	31,0	32,6
Vergi Sonrası Kâr/Özkaynaklar	-73,1	-29,5	-5,4	12,2	19	16,2	18,2	25,0	30,3	8,2	15,7	21,2
Vergi Sonrası Kâr/Aktifler	-14,8	-4,6	-1,4	3,9	6,8	4,4	5,7	8,5	8,2	2,2	4,4	6,2
Karşılık Oranı	2,5	2	2	21,6	48,4	38,1	40,2	44,2	39,2	16,7	17,4	16,2
YP Varlıklar/Aktifler	19,1	24,6	22,6	11	17,7	14,7	13,1	13,8	13,2	11,9	10,6	14,6
YP Yükümlülükler/Pasifler	78,4	83,1	63,2	13,9	16	30,6	27,6	26,1	29,4	30,5	29,5	9,0
Bilanço İçi YP Net Pozisyon/Özkaynaklar	-292,9	-370,5	-154,9	-9,2	4,9	-58,4	-46,6	-36,6	-59,9	-70,9	-67,5	19,0
Zarar Eden Şirket Sayısı (Adet)	4	4	5	3	3	2	3	1	0	0	0	2
Toplam Şirket Sayısı (Adet)	5	5	6	6	6	6	6	6	6	6	6	8

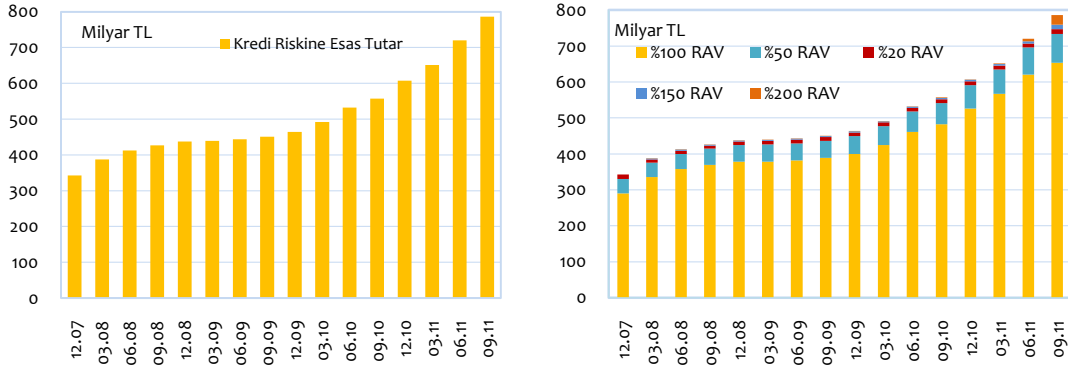
3 RİSK, SERMAYE ve KÂRLILIK DEĞERLENDİRMESİ

3.1 Risk Analizi

3.1.1 Kredi Riski

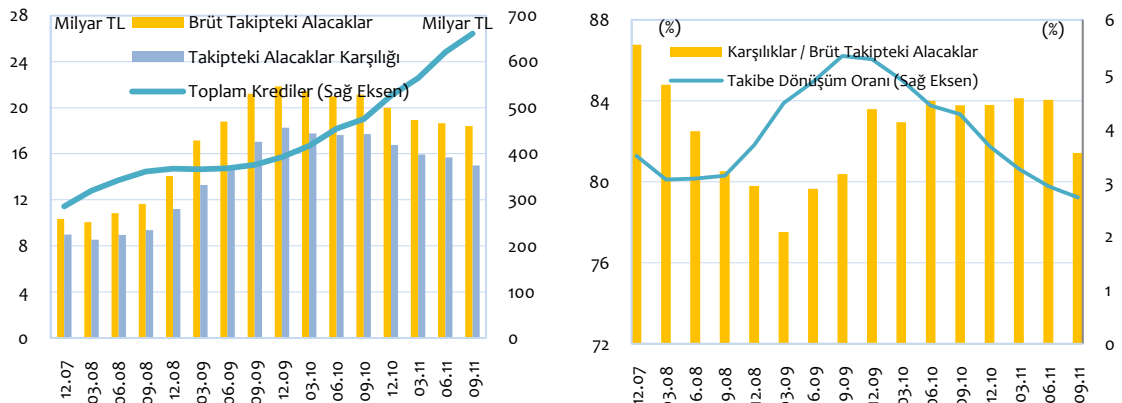
2011 yılında sektörün kredi hacminde görülen büyüme paralelinde bankacılık sektörünün sahip olduğu kredi riskine esas tutarda da artış görülmektedir. Yılın üçüncü çeyreğinde kredi riskine esas tutar, bir önceki döneme göre % 9,2 oranında artış göstererek 786,1 milyar TL'ye yükselmiştir. Kredi riskine esas tutarın bileşenleri incelendiğinde, %200 risk ağırlıklı varlıklarda görülen %307 oranındaki yükselişin ve %150 risk ağırlıklı varlıklarda görülen %97,7 oranındaki yükselişlerin dikkat çekici olduğu görülmektedir. Söz konusu yükselişler esas olarak, 18 Haziran 2011 tarihinde yapılan bir düzenleme ile konut ve taşıt kredileri dışındaki tüketici kredilerinin risk ağırlığının kalan vadesi iki yılı aşanlar için %200'e, kalan vadesi bir yıldan iki yıla kadar olan olanlar içinse %150'ye çıkarılmasından kaynaklanmaktadır.

Grafik 3.1-1: Kredi Riskine Esas Tutar ve Risk Ağırlıklı Varlıklar

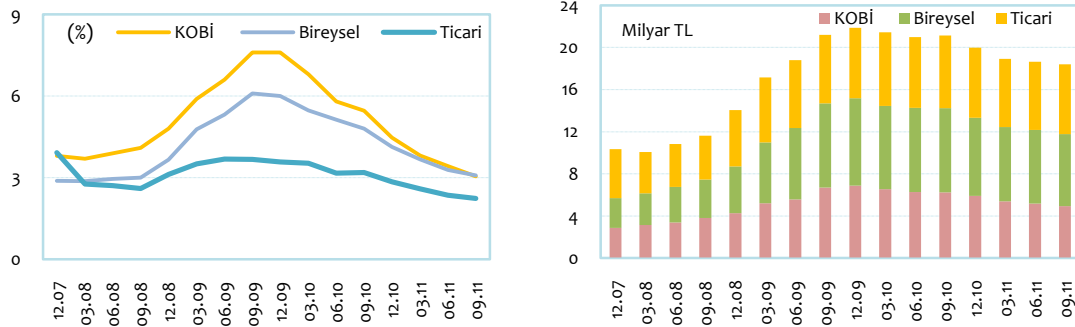
Takibe dönüşüm oranında (TDO) 2011 yılı itibarıyla gözlenen düşüş eğilimi 2011 yılı üçüncü çeyreğinde devam etmektedir. Bir önceki çeyrekte %2,9 olan TDO, Eylül 2011 itibarıyla %2,7'ye gerilemiştir. Takipteki alacaklardaki azalışa kredi hacminde görülen artışın eklenmesi, bankacılık sektörü takibe dönüşüm oranlarında 2009 yılı üçüncü çeyreğinden sonra gözlenen düşüşü açıklamaktadır. Böylelikle, 2010 yılsonu ile karşılaştırıldığında 2011 yılı üçüncü çeyreği itibarıyla takipteki alacak tutarında gözlenen düşüş %7,9 seviyesinde gerçekleşmiştir. Karşılıkların takipteki alacakları karşılama oranı ise, 2011 yıl Eylül ayı itibarıyla bir önceki çeyreğe göre 2,6 puan azalarak %81,4 seviyesine gerilemiştir.

Grafik 3.1-2: Takipteki Alacaklar ve Takibe Dönüşüm Oranının Gelişimi

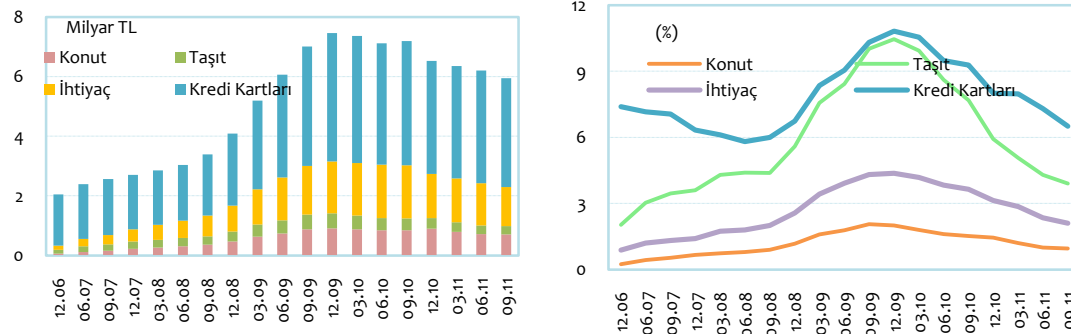
Küresel krizin etkilerini arttırdığı 2008-2009 döneminde KOBİ kredileri ve bireysel kredilerin takibe dönüşüm oranları, ticari kredilere göre hızlı bir şekilde artmıştır. Bununla birlikte söz konusu kredi türlerinin aktif kalitelerinin 2009 yılsonundan sonra ticari kredilere göre daha hızlı bir şekilde düzeldiği görülmektedir. KOBİ kredileri ile bireysel kredilerin ve ticari kredilerin takipteki alacak tutarlarının ve TDO'larının gelişimi incelendiğinde, 2009 yıl sonundan itibaren kredi kalitesi bağlamında olumlu yönde bir gelişim yaşandığı söylenebilir. 2011 yılı üçüncü çeyreği itibarıyla KOBİ kredileri ve bireysel krediler için takipteki alacak tutarlarının bir önceki çeyreğe göre sırasıyla %5,2 ve %1,7 oranlarında düştüğü, ticari krediler için ise söz konusu tutarın aynı dönemde %2,3 oranında yükseldiği gözlenmektedir. Aynı dönemde TDO'lar ise, KOBİ kredileri ve bireysel krediler için % 3,1, ticari krediler için ise %2,2 seviyesine gerilemiştir. Söz konusu oranların son üç yıldır gerçekleşen en düşük değerler olması aktif kalitesi açısından olumlu yönde değerlendirilmektedir.

Grafik 3.1-3: Bireysel ve Ticari Krediler ile KOBİ Kredilerinin TDO ve TGA Gelişimi

2011 yılı Eylül ayı itibarıyla bireysel kredilerin tümünün takipteki alacak tutarlarının ve takibe dönüşüm oranlarının azaldığı görülmektedir. Konut, taşıt, ihtiyaç kredilerine ve kredi kartlarına ilişkin takipteki alacak tutarlarının bir önceki döneme göre sırasıyla %1, %5,5, %7,5 ve %3,4 oranında azaldığı görülmektedir. Bireysel kredilerin takibe dönüşüm oranları, kredi kartları için %6,5, taşıt kredileri için %3,9, konut kredileri için %1,0, ihtiyaç kredileri için ise %2,1 seviyesine gerilemiştir. Söz konusu oranlar, 2008 yılsonundan beri gözlenen en düşük değerlerdir. Diğer yandan kredi kartları için söz konusu oranın görece yüksek olduğu ve kredi kalitesinin artırılmasının bankacılık sektörünün maruz kaldığı kredi riskinin azaltılması noktasında önem taşıdığı düşünülmektedir.

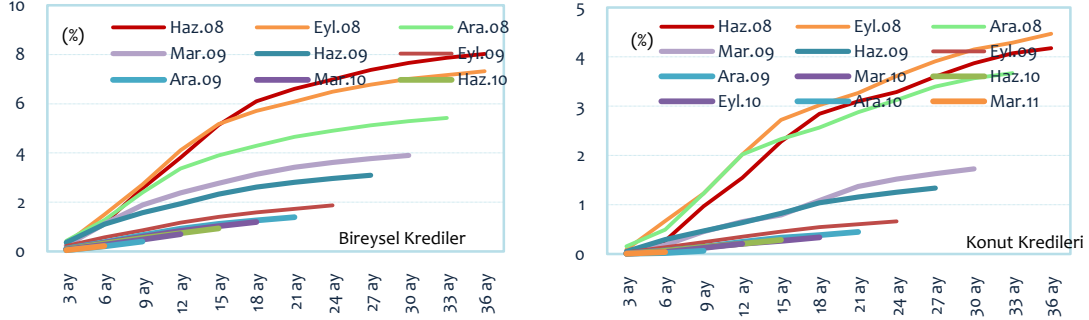
Grafik 3.1-4: Bireysel Kredilerin TGA ve TDO Gelişimi

Bireysel kredilerin yaşlandırma analizine göre küresel ekonomik kriz sonrasında kullanılan kredilerin, kriz döneminde kullanılan kredilere göre daha yavaş bir hızla takibe düştüğü görülmektedir. Özellikle 2009 yılının ilk yarısından sonraki dönemde kullanılan kredilerin takibe

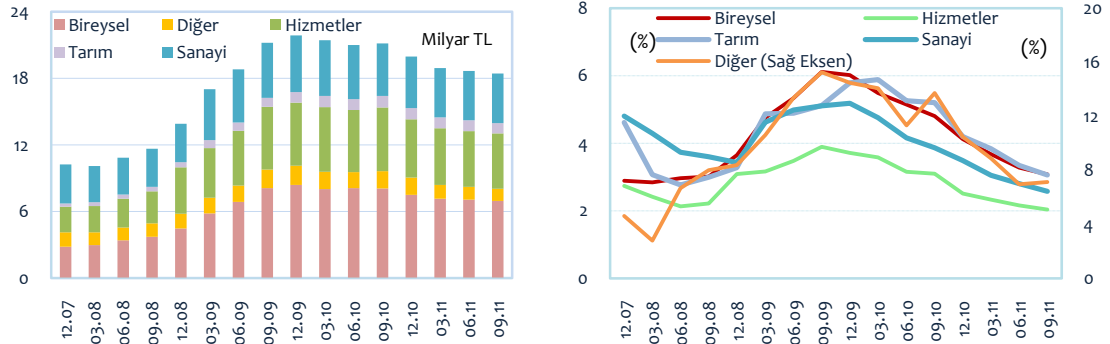
düşme hızı belirgin bir şekilde azalmıştır. Bu durum, kriz sonrası kredilere ilişkin takipteki alacak tutarlarındaki ve TDO'daki gerilemeyi açıklamaktadır. Söz konusu analiz konut kredileri için yapıldığında da benzer bir tablonun ortaya çıktığı görülmektedir. 2008 yılı Haziran ve Eylül aylarında kullanılan kredilerin diğer dönemlerde kullanılan kredilere göre takibe dönüşüm hızlarının yüksek olduğu görülmektedir.

Grafik 3.1-5: Bireysel Kredilerin Yaşlandırma Analizi

Takipteki alacakların sektörel dağılımı incelendiğinde, 2011 yılı Eylül ayı itibarıyla sanayi sektörü dışındaki sektörlerde kullanılan kredilere ilişkin takipteki alacak tutarlarında düşüş, sanayi sektörüne kullanılan kredilere ilişkin takipteki alacak tutarında ise kısmi bir yükseliş yaşandığı görülmektedir. Bu sektörlerde kullanılan kredilerin TDO'ları ise takipteki alacak tutarlarındaki azalış ve kredi hacimlerinde gözlenen yükseliş nedeniyle azalmaya devam etmektedir. Bireysel krediler ile tarım, sanayi ve hizmetler sektörlerine kullanılan kredilerin TDO'ları, söz konusu dönemde sırasıyla %3,1, %3,1, %2,6 ve %2 olarak gerçekleşmiştir. Takipteki alacak tutarlarında ve takibe dönüşüm oranlarında gözlenen düşüşler, kredi kalitesinde görülen artış bağlamında olumlu yönde değerlendirilmektedir.

Grafik 3.1-6: Takipteki Alacakların ve Takibe Dönüşüm Oranının Sektörel Dağılımı

Takipteki alacak içerisinde en yüksek paya sahip alt sektörler incelendiğinde, 2011 yılı üçüncü çeyreği itibarıyla TDO'ların, inşaat sektörü dışında bütün sektörler için bir önceki döneme göre azaldığı gözlemlenmektedir. Alt sektörlerle ilişkin takipteki alacak tutarı dağılımı incelendiğinde, Eylül 2011 dönemindeki en dikkat çekici gelişmenin, inşaat sektörüne kullanılan kredilere ilişkin takipteki alacak tutarının toplam takipteki alacaklar içindeki payının bir önceki döneme göre 1 puan artarak %7,7'ye yükselmesi olduğu görülmektedir.

Tablo 3.1-1: Takipteki Alacaklar İçerisinde En Yüksek Paya Sahip Alt Sektörler

(%)	Mar.11			Haz.11			Eyl.11		
	Tak. Ala. İçindeki Payı	TDO	N. Krediler İçindeki Payı	Tak. Ala. İçindeki Payı	TDO	N. Krediler İçindeki Payı	Tak. Ala. İçindeki Payı	TDO	N. Krediler İçindeki Payı
Kredi Kartları	20,0	7,5	8,0	20,4	6,9	8,1	20,2	6,3	8,2
Bireysel İhtiyaç ve Diğer Krediler	11,8	3,1	11,9	12,0	2,8	12,5	12,1	2,6	12,4
Tekstil ve Tekstil Ürünleri San.	8,2	7,9	3,1	8,0	7,1	3,1	7,7	6,3	3,1
İnşaat	6,7	3,7	5,7	6,7	3,4	5,6	7,7	3,5	5,8
Toptan Ticaret ve Komisyonculuk	6,8	3,7	5,8	6,4	3,2	5,8	5,9	2,7	5,8
Tarım	4,9	3,8	4,0	5,0	3,3	4,3	4,9	3,1	4,3
Bireysel Konut Kredileri	4,2	1,2	11,3	3,8	1,0	11,2	3,8	1,0	10,9
Perakende Ticaret ve Kişisel Ürünler	3,7	3,6	3,2	3,6	3,1	3,3	3,4	2,8	3,1
Gıda, Meşrubat ve Tütün San.	3,4	3,3	3,3	3,4	3,0	3,2	3,4	2,7	3,4

2011 yılı üçüncü çeyreğinde toplam takipteki alacak tutarı, bir önceki çeyreğe göre 0,2 milyar TL tutarında azalış göstererek 18,4 milyar TL'ye gerilemiştir. Birinci grup teminata sahip takipteki alacak tutarının toplam içindeki payı değişmezken, teminatsız takipteki alacak tutarının toplam takipteki alacak tutarı içindeki payı %50,5'e gerilemiştir. 2011 yılı Eylül ayı itibarıyla aktiften silinen takipteki alacak tutarının düşüş eğiliminin sona erdiği görülmektedir. 2011 yılı ikinci çeyreğinde 133,3 milyon TL tutarında olan aktiflerden silinen tutar, yılın üçüncü çeyreğinde 602,7 milyar TL'ye yükselmiştir. Söz konusu tutarın aktiften silinmemesi durumunda TDO üzerindeki etkisinin çok sınırlı seviyede olacağı görülmektedir. Toplam takipteki alacakların teminatlandırılan kısmının toplam kredi tutarına oranı bu dönemde 3 puan yükselerek %37 olarak gerçekleşmiştir.

Tablo 3.1-2: Takipteki Alacaklara İlişkin Teminat ve Garanti Bilgileri

	Brüt Bakiye (Milyar TL)			Aktiften Silinen Tutar* (Milyon TL)			Toplam Teminat/Kredi (%)		
	Mar.11	Haz.11	Eyl.11	Mar.11	Haz.11	Eyl.11	Mar.11	Haz.11	Eyl.11
Toplam Takipteki Alacaklar	18,9	18,6	18,4	341,9	133,3	602,7	35,7	34,0	37,0
I. Grup Teminata Sahip Olanlar	0,1	0,1	0,1	0,0	0,0	0,0	74,1	70,0	76,7
II. Grup Teminata Sahip Olanlar	6,3	6,0	6,1	67,4	7,4	54,0	74,0	72,6	78,1
III. Grup Teminata Sahip Olanlar	2,8	2,7	2,6	44,6	12,5	0,6	66,8	64,5	68,1
IV. Grup Teminata Sahip Olanlar	0,4	0,4	0,3	0,5	0,1	16,0	51,8	47,8	62,6
Teminatsız Olanlar	9,4	9,5	9,3	229,4	113,4	532,0			
Yeniden Yapılandırılan Alacaklar	0,6	0,7	0,6						
Yeni İtfa Planına Bağlı Alacaklar	0,7	0,7	0,6						

* Donuk alacak olarak sınıflanmış bir kredi veya diğer alacağın, tahsilinin imkansız hale gelmesi veya diğer nedenlerle banka kayıtlarından silinmesi durumunu ifade etmektedir.

Eylül 2011 itibarıyla gerçekleştirilen kredi riski duyarlılık analizleri çerçevesinde, nakdi ve gayri nakdi kredilerin zarara dönüşmesine ilişkin bütün senaryolar için oluşması muhtemel zararların toplam özkaynaklara olan etkisinin arttığı görülmektedir. Bunun sebebinin özkaynaklarda görülen artışın oluşması muhtemel zararların artışından daha yavaş olması olduğu söylenebilir. Söz konusu senaryolar dahilinde gerçekleşmesi beklenen SYR değerlerinin, tüm senaryolar için asgari limitlerin üstünde olduğu görülmektedir. Bu durum sektörün güçlü bir sermaye yapısına sahip olduğuna işaret etmektedir.

Tablo 3.1-3: Kredi Riski Duyarlılık Analizi Sonuçları

Senaryo	Haz.11			Eyl.11			Zarar/Özk. (%)
	Zarar (Milyon TL)	SYR (%)	SYR Değişimi (Puan) *	Zarar/Özk. (%)	Zarar (Milyon TL)	SYR (%)	
Nakdi Kredilerin %1'inin Zarara Dönüşmesi	5.112	15,88	-0,54	3,70	5.571	15,17	3,90
Nakdi Kredilerin %5'inin Zarara Dönüşmesi	25.563	13,65	-2,77	18,53	27.858	12,92	19,50
Nakdi Kredilerin %10'unun Zarara Dönüşmesi	51.127	10,76	-5,66	37,07	55.716	9,99	39,0
G.Nakdi Kredilerin %1'inin Zarara Dönüşmesi	1.379	16,28	-0,14	1,00	1.501	15,58	1,05
G. Nakdi Kredilerin %5'inin Zarara Dönüşmesi	6.897	15,69	-0,73	5,00	7.506	14,98	5,25
G. Nakdi Kredilerin %10'unun Zarara Dönüşmesi	13.794	14,95	-1,47	10,00	15.013	14,23	10,51

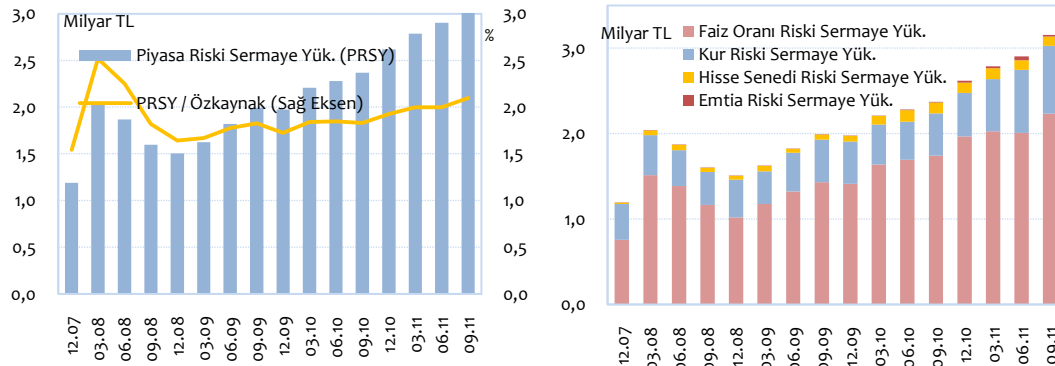
Not: İller Bankası verileri hariç tutulmuştur.

* Haziran 2011 dönemi ortalama SYR'si %16,42'dir. Eylül 2011 dönemi ortalama SYR'si %15,72'dir.

3.1.1 Piyasa Riski

2011 yılı üçüncü çeyreğinde piyasa riskine esas tutar, bir önceki döneme göre %8,6 oranında artış göstererek 39,4 milyar TL'ye yükselmiştir. Eylül 2011 döneminde bankacılık sektörünün, maruz kaldığı piyasa riski için ayırması gereken sermaye miktarı, Haziran 2011 dönemine göre %8,6 artarak 3,2 milyar TL'ye yükselmiştir. Piyasa riskini oluşturan alt risk bileşenleri incelendiğinde, 2011 yılı üçüncü çeyreği itibarıyla, sektörün emtia riski dışındaki diğer riskler için ayırması gereken sermaye yükümlülüğü tutarlarının arttığı görülmektedir. Bir önceki dönem bankaların kıymetli maden depo hesaplarının ve kıymetli madene ve emtiaya dayalı türev portföyünün belirgin miktarda artması sonucu hızlı bir şekilde yükselen emtia riski için ayrılması gereken sermaye yükümlülüğü, 2011 yılı üçüncü çeyreğinde %57 oranında azalarak eski seviyesine geri dönmüştür. Piyasa riski sermaye yükümlülüğünün özkaynaklara oranı ise, Eylül 2011 döneminde bir önceki döneme göre 0,1 puanlık artış göstererek %2,1 seviyesine yükselmiştir.

Grafik 3.1-7: Piyasa Riski ve Bileşenleri Sermaye Yükümlülüğü

2011 yılının üçüncü çeyreği itibarıyla, bankacılık sektörü ticari portföyü içerisinde eurobond, hisse senedi ve diğer kalemlerin payı yüklenmiş, buna karşılık DİBS'lerin payında düşüş yaşanmıştır. Sektörün ticari portföyünün faiz yapısı incelendiğinde, 2011 yılının üçüncü çeyreğinde sabit faizli portföyün payının, bir önceki çeyreğe göre 4,2 puan artarak %48'4'e yükseldiği görülmektedir. Eylül 2011 itibarıyla ticari portföy içerisinde YP portföyün payı, bir önceki dönemine göre 1,6 puan artarak %15,2'ye yükselirken, TP portföyün payı ise %84,8'e inmiştir. Bu durumda kurlardaki artışın etkili olduğu söylenebilir.

Tablo 3.1-4: Bankacılık Sektörü Ticari Portföyünün Dağılımı

(%)	Mart 2011			Haziran 2011			Eylül 2011		
	TP	YP	Toplam	TP	YP	Toplam	TP	YP	Toplam
DİBS	85,8	1,6	87,4	84,7	1,6	86,3	83,3	1,7	85,1
Değişken Faizli	49,3	0,0	49,3	51,4	0,3	51,7	47,0	0,2	47,2
Sabit Faizli	35,5	1,6	37,1	32,4	1,3	33,7	35,3	1,6	36,8
Diğer	0,9	0,0	0,9	0,9	0,0	0,9	1,0	0,0	1,0
Eurobond	0,0	8,2	8,2	0,0	8,8	8,8	0,0	9,6	9,6
Değişken Faizli	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Sabit Faizli	0,0	8,2	8,2	0,0	8,8	8,8	0,0	9,6	9,6
Hisse Senedi ve Yatırım Fonu	0,3	0,1	0,4	0,2	0,1	0,2	0,3	0,1	0,4
Diğer	1,4	2,6	4,0	1,4	3,1	4,5	1,3	3,7	4,9
Değişken Faizli	0,5	1,8	2,3	0,5	2,2	2,7	0,8	2,2	3,0
Sabit Faizli	0,8	0,8	1,6	0,8	0,9	1,7	0,5	1,5	2,0
Diğer	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
TOPLAM	87,4	12,6	100,0	86,4	13,6	100,0	84,8	15,2	100,0
Değişken Faizli	49,8	1,8	51,7	52,0	2,5	54,5	47,8	2,3	50,1
Sabit Faizli	36,3	10,6	47,0	33,2	11,0	44,2	35,7	12,7	48,4
Diğer	1,2	0,1	1,3	1,2	0,1	1,3	1,3	0,2	1,5

Bankacılık sektörü ticari portföyü içerisinde yabancı devletler tarafından ihraç edilen tahvil ve bonoların payı %0,91'dir. Bu pozisyonun %88,39'u Almanya %9,53'ü ABD tarafından ihraç edilen tahvillerden oluşmaktadır. Yunanistan tarafından ihraç edilen tahvillerin ise toplam ticari portföyün onbinde 0,71'i olduğu görülmektedir.

2011 yılının üçüncü çeyreğinde, bankacılık sektörü sabit faizli DİBS portföyünün bir önceki çeyreğe göre %15,5 oranında artmasının ve özkaynaklardaki artışın daha sınırlı seviyede olmasının etkisiyle, ikinci el DİBS fiyatlarındaki olası değişimlerin sektörün sermayesi üzerindeki etkisi bir önceki çeyreğe göre şiddetlenmiştir. İkinci el DİBS fiyatlarındaki olası %10'luk azalışın, sektörün sermayesi üzerindeki azaltıcı etkisi, bir önceki döneme göre 0,7 puanlık artış göstererek %5,4 olarak gerçekleşmiştir.

Tablo 3.1-5: İkinci El DİBS Fiyatlarındaki Olası Değişimlerin Etkileri

Eylül 2011 (Milyon TL)				İkinci El DİBS Fiyatlarındaki Değişim (%)					
				-10	-5	-1	1	5	10
	Ticari Portföy	Sabit Faizli DİBS	Özkaynak	Fiyatlardaki Değişimin Sermayeye Etkisi (%)					
Mevduat Bankaları	195.433	70.860	120.586	-5,9	-2,9	-0,6	0,6	2,9	5,9
KYB	3.761	1.746	14.990	-1,2	-0,6	-0,1	0,1	0,6	1,2
Toplam	199.194	72.606	135.577	-5,4	-2,7	-0,5	0,5	2,7	5,4
Haziran 2011 (Milyon TL)									
Mevduat Bankaları	187.087	61.686	118.476	-5,2	-2,6	-0,5	0,5	2,6	5,2
KYB	3.168	1.194	14.844	-0,8	-0,4	-0,1	0,1	0,4	0,8
Toplam	190.255	62.880	133.320	-4,7	-2,4	-0,5	0,5	2,4	4,7

2011 yılının üçüncü çeyreğinde, sektörün sabit faizli eurobond portföyünde gözlenen %15,3'lük artış, sabit faizli eurobond fiyatlarındaki olası değişimlerin özkaynaklar üzerindeki etkilerinin daha yüksek olması sonucunu doğurmaktadır. Sabit faizli eurobond fiyatlarındaki olası %10'luk azalışın sektörün sermayesi üzerindeki azaltıcı etkisi, bir önceki döneme göre artarak, %1,2'den %1,4'e yükselmiştir.

Tablo 3.1-6: Eurobond Fiyatlarındaki Olası Değişimlerin Etkileri

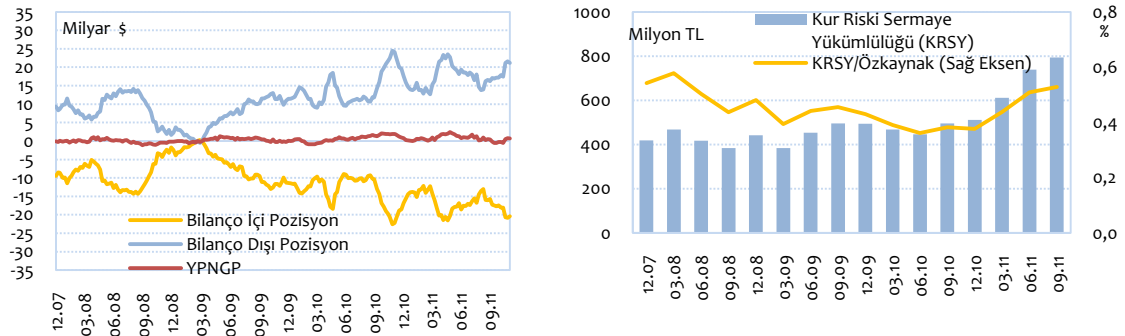
Eylül 2011 (Milyon TL)				Eurobond Fiyatlarındaki Değişim (%)					
	Ticari Portföy	Sabit Faizli Eurobond	Özkaynak	-10	-5	-1	1	5	10
				Fiyatlardaki Değişimin Sermayeye Etkisi (%)					
Mevduat Bankaları	195.433	18.554	120.586	-1,5	-0,8	-0,2	0,2	0,8	1,5
KYB	3.761	356	14.990	-0,2	-0,1	0,0	0,0	0,1	0,2
Toplam	199.194	18.910	135.577	-1,4	-0,7	-0,1	0,1	0,7	1,4
Haziran 2011 (Milyon TL)									
Mevduat Bankaları	187.087	16.089	118.476	-1,4	-0,7	-0,1	0,1	0,7	1,4
KYB	3.168	314	14.844	-0,2	-0,1	0,0	0,0	0,1	0,2
Toplam	190.255	16.403	133.320	-1,2	-0,6	-0,1	0,1	0,6	1,2

Ticari portföy içinde sınırlı paya sahip olan hisse senedi ve yatırım fonlarının fiyatlarındaki değişimlerin, sektörün sermayesi üzerindeki etkisi, 2011 yılı üçüncü çeyreğinde bir önceki döneme göre büyük değişiklik göstermemiştir. Bu dönemde, hisse senedi ve yatırım fonları fiyatlarındaki olası %10'luk düşüşün, sektörün sermayesi üzerindeki azaltıcı etkisi, bir önceki çeyreğe göre artarak %0,05'ten, %0,06'ya yükselmiştir.

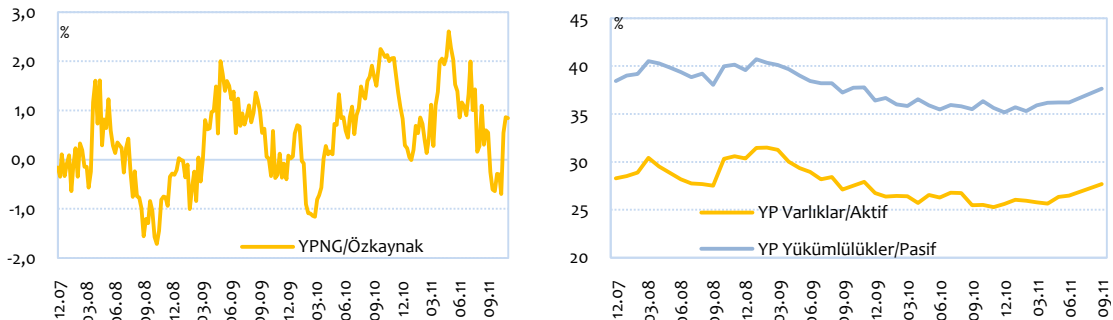
Tablo 3.1-7: Hisse Senedi ve Yatırım Fonu Fiyatlarındaki Olası Değişimlerin Etkisi

	Eylül 2011 (Milyon TL)			HS+YF Fiyatlarındaki Değişim (%)					
	Ticari Porftöy	Hisse Senedi ve Yatırım Fonu	Özkaynak	-10	-5	-1	1	5	10
				Fiyatlardaki Değişimin Sermayeye Etkisi (%)					
Mevduat Bankaları	195.433	730	120.586	-0,06	-0,03	-0,01	0,01	0,03	0,06
KYB	3.761	65	14.990	-0,04	-0,02	0,00	0,00	0,02	0,04
Toplam	199.194	795	135.577	-0,06	-0,03	-0,01	0,01	0,03	0,06
	Haziran 2011 (Milyon TL)								
Mevduat Bankaları	187.087	631	118.476	-0,05	-0,03	-0,01	0,01	0,03	0,05
KYB	3.168	80	14.844	-0,05	-0,03	-0,01	0,01	0,03	0,05
Toplam	190.255	711	133.320	-0,05	-0,03	-0,01	0,01	0,03	0,05

Türk bankacılık sektörünün yabancı para genel pozisyonu, genel itibarıyla bilanço içinde açık ve bilanço dışında fazla pozisyonda bulunmaktadır. Sektörün yabancı para net genel pozisyonu ise, uzun süredir sıfıra yakın seviyelerde seyretmektedir. 2011 yılı üçüncü çeyreğinde sektörün bilanço içi pozisyonu ve bilanço dışı pozisyonu, sırasıyla -17,7 milyar dolar ve 17,2 milyar dolar olarak gerçekleşmiştir. Bir önceki dönem sonu itibarıyla 1 milyar dolar olan YPNG, 2011 Eylül sonunda -0,52 milyar dolara gerilemiştir. Bu dönemde sektörün kur riski sermaye yükümlülüğü, Haziran 2011 dönemine göre %7,4 artarak 794,2 milyon TL'ye yükselmiştir. Bu paralelde kur riski sermaye yükümlülüğünün özkaynaklara oranı da bir önceki döneme göre artmış, Haziran 2011 itibarıyla %0,51 olan söz konusu oran, 2011 Eylül sonunda %0,53'e yükselmiştir.

Grafik 3.1-8: BİP, YPNGP ve Kur Riski Sermaye Yükümlülüğü

2011 yılı ilk yarısı sonunda %1,1 seviyesinde olan sektörün YPNG/Özkaynak oranı, yılın üçüncü çeyreğinde bir önceki döneme göre azalış göstererek %-0,6 seviyesine gerilemiştir. Sektörün bilanço içi pozisyonu döviz cinsleri itibarıyla incelendiğinde, toplam uzun ve kısa pozisyonların büyük bir kısmının USD ve EUR cinsinden olduğu görülmektedir. Bu iki döviz cinsini GBP takip etmektedir. Yılın üçüncü çeyreğinde kurlarda görülen yükseliş, sektörün YP varlık ve YP yükümlülüklerinin bilanço içerisindeki paylarının yükselmesine yol açmıştır. Söz konusu değerler, yılın üçüncü çeyreğinde sırasıyla %27,7 ve %37,6 olarak gerçekleşmiştir.

Grafik 3.1-9: YPNGP / Özkaynak Oranı ve USD-EUR-GBP Bazında Bilanço İçi Net Pozisyon

2011 yılının üçüncü çeyreğinde, sektörün bilanço içi pozisyonunun bir önceki döneme göre mutlak değer olarak artması sonucunda, kurlardaki olası değişimlerin bankacılık sektörünün toplam sermayesi üzerindeki etkisi, bir önceki döneme göre artmıştır. Bu dönemde, kurlardaki %25'lik olası bir artışın sektörün sermayesi üzerindeki azaltıcı etkisi, bir önceki döneme göre artarak %5'ten %5,4'e yükselmiştir.

Tablo 3.1-8: Kurlardaki Olası Değişimlerin Etkileri

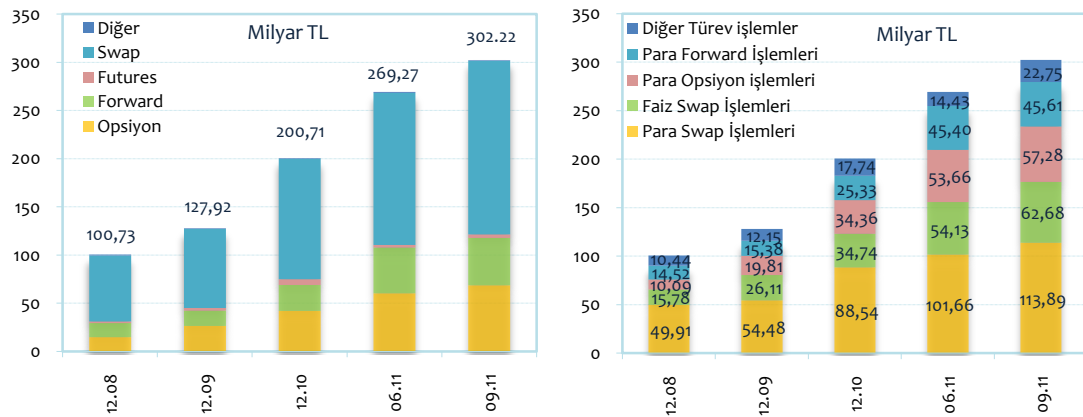
30 Eylül 2011 itibarıyla (Milyon Dolar)						Kurlardaki Değişim Oranı (%)					
	Bilanço İçi Pozisyon (Bip)	Özkaynak (Özk)	BİP/Özk. (%)	YPNGP	YPNGP/Özk. (%)	-20	-10	1	5	25	50
Kurlardaki Değişimin Sermayeye Etkisi (%)											
Mevduat B.	-18.028	70.277	-25,7	-521	-0,7	5,1	2,6	-0,3	-1,3	-6,4	-12,8
KYB	305	8.269	3,7	-27	-0,3	-0,7	-0,4	0,0	0,2	0,9	1,8
Katılım B.	22	3.227	0,7	25	0,8	-0,1	-0,1	0,0	0,0	0,2	0,3
Toplam	-17.701	81.773	-21,6	-523	-0,6	4,3	2,2	-0,2	-1,1	-5,4	-10,8
24 Haziran 2011 itibarıyla (Milyon Dolar)											
Mevduat B.	-18.785	75.591	-24,9	892	1,2	5,0	2,5	-0,2	-1,2	-6,2	-12,4
KYB	531	9.154	5,8	14	0,2	-1,2	-0,6	0,1	0,3	1,5	2,9
Katılım B.	624	3.517	17,7	53	1,5	-3,5	-1,8	0,2	0,9	4,4	8,9
Toplam	-17.630	88.262	-20,0	959	1,1	4,0	2,0	-0,2	-1,0	-5,0	-10,0

3.1.2 Türev İşlemlerden Kaynaklanan Riskler

Bankacılık sektörünün gerçekleştirdiği türev işlemlerin pozisyon büyüklüğü bilanço içi aktiflerindeki büyümeye paralel olarak artmaya devam etmektedir. Eylül 2011 itibarıyla, yıl sonuna göre %50,6 yıllık %53,7 büyüyen toplam türev pozisyonu 302,22 milyar TL'ye ulaşmıştır. Türevlerin %98,8'i tezgah üstü nitelikli işlemlerden oluşmakta ve %91,09'u ise alım satım amacıyla yapılmaktadır.

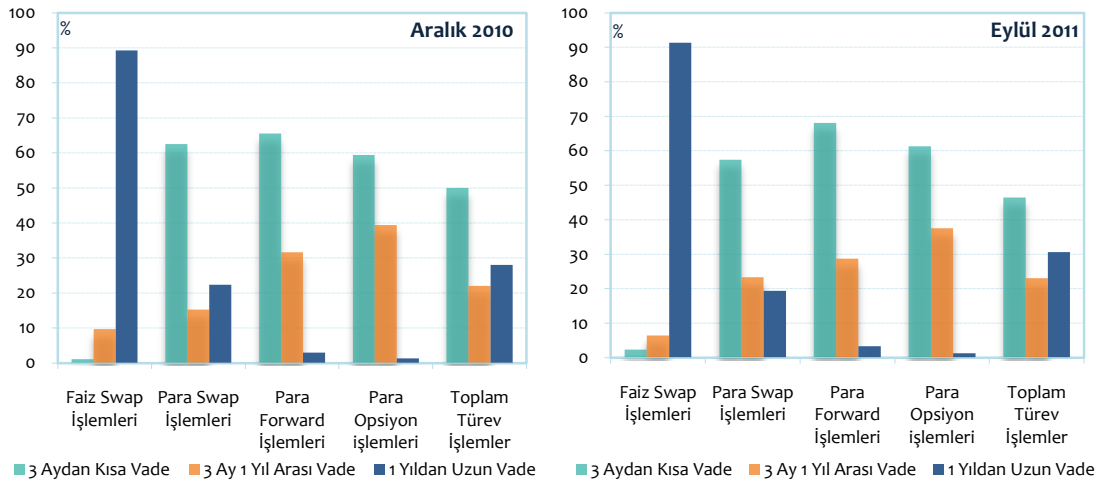
Para-döviz ve faiz üzerine yapılan swap ve forward işlemleri sektörde en çok kullanılan türev ürünler olmaya devam etmektedir. Eylül 2011 itibarıyla başlıca türev ürünlerin yıl sonuna göre gelişimi incelendiğinde, faiz swap işlemlerin pozisyon büyüklüğünün %80,43 artış göstererek 62,68 milyar TL düzeyine, para forward işlemlerinin pozisyon büyüklüğünün %80,03 büyüyerek 45,61 milyar TL düzeyine ve para opsiyon işlemlerinin pozisyon büyüklüğünün ise %66,69 büyüyerek 57,28 milyar TL'ye ulaştığı görülmektedir. Bu dönemde, göreceli olarak sınırlı kalan diğer türev işlemlerindeki büyüme ise %28,58 düzeyinde gerçekleşmiştir.

Grafik 3.1-10: Türev İşlemlerin İşlem Türüne ve Konusuna Göre Görünümü

Türev işlemler vade açısından değerlendirildiğinde, faize dayalı türev işlemler ile para-döviz dayalı türev işlemlerin vade yapısı arasında fark bulunduğu görülmektedir. Sektörde aktif ve pasifleri arasındaki vade uyumsuzluğundan kaynaklanan faiz riskinden korunmaya yönelik yapılan faiz swap işlemlerinin vadesinin büyük ölçüde 1 yıldan uzun olduğu, bununla birlikte kur riskinden korunmaya yönelik yapılan para-dövizle bağlı türev işlemlerinin ise vadesinin büyük ölçüde 3 aydan kısa olduğu görülmektedir.

Grafik 3.1-11: Türev İşlemlerin Vadesine Göre Görünümü

Türev işlemlerin karşı tarafında ağırlığı devam etmekle birlikte bankaların payı, 2010 yılı sonuna göre azalmış, buna karşılık banka dışı finansal kuruluşlar ve diğer tüzel kişilerin payı artmıştır. Yurtdışı ile yapılan işlemlerin, özellikle İngiltere'de yerleşik kişiler ile yapılan işlemlerin ağırlığı dikkat çekmektedir.

Tablo 3.1-9: Türev İşlemlerin Karşı Taraflarının Görünümü

Aralık 2010					Eylül 2011					
%		Banka Dışı Finansal Kuruluşlar	Diğer Tüzel Kişiler	Gerçek Kişiler		Banka Dışı Finansal Kuruluşlar	Diğer Tüzel Kişiler	Gerçek Kişiler		
	Bankalar					Bankalar				
Opsiyon	52,76	1,73	24,74	20,76		56,03	2,70	24,79	16,49	
Forward	41,65	4,60	46,82	6,92		43,46	3,85	45,81	6,88	
Futures	70,32	26,90	0,73	2,05		96,96	0,53	1,10	1,41	
Swap	89,09	3,08	7,74	0,09		87,82	4,39	7,62	0,17	
Diğer	64,22	3,07	1,23	31,48		87,66	0,00	3,94	8,40	
Toplam	74,46	3,71	16,32	5,51		73,47	3,86	17,66	5,01	
	Yurt içi	İngiltere	Fransa	Amerika	Diğer Yurtdışı	Yurt içi	İngiltere	Fransa	Amerika	Diğer Yurtdışı
Opsiyon	47,31	29,73	5,10	6,36	11,51	44,65	34,71	6,02	5,06	9,56
Forward	61,43	21,27	4,70	1,69	10,92	57,35	28,54	4,59	1,61	7,91
Futures	3,96	31,08	0,00	64,95	0,00	28,63	34,02	0,00	37,31	0,05
Swap	9,44	59,52	10,23	6,18	14,63	9,05	61,05	8,32	8,09	13,49
Diğer	35,78	58,62	0,00	0,00	5,60	42,88	57,12	0,00	0,00	0,00
Toplam	24,28	47,29	8,07	7,34	13,01	25,30	49,45	7,08	6,66	11,51

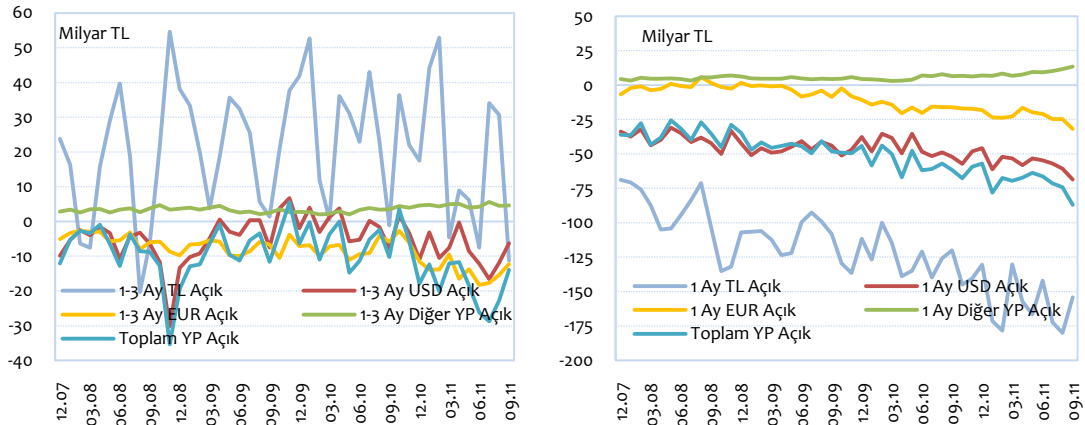
3.1.3 Yapısal Faiz Oranı Riski²

2011 yılının üçüncü çeyreği itibarıyla, bankacılık sektörünün 1 aya kadar vadeli TL ve YP açık pozisyonu devam etmektedir. Söz konusu açık pozisyonların devam etmesi, kriz sonrası dönemde faizlerin düşmesi nedeniyle bankaların kârlılığına olumlu yansımış olsa da, küresel piyasalardaki belirsizlik ve Avro alanındaki sorunlar da göz önünde bulundurulduğunda kısa vadede faiz

² Piyasa riski kapsamında dikkate alınan faiz oranı riskinden farklı olarak, bankanın tüm aktif ve pasif kalemleri arasındaki yeniden fiyatlama sürelerindeki uyumsuzluktan kaynaklanan bir risktir.

artışları olması halinde kârlılığın olumsuz etkilenebileceği değerlendirilmektedir. 2011 yılının üçüncü çeyreğinde, bir önceki çeyreğe göre 1 aylık TL, 1 aylık YP ve 1-3 aylık TL açık pozisyonlarında artış olurken, 1-3 aylık YP açık pozisyonunda ise azalış yaşanmıştır. 2011 yılı üçüncü çeyreğinde 1 aylık TL'de 154,2, toplam YP'de 87,2 milyar TL açık gerçekleşirken, 1-3 aylık TL'de 11,3, toplam YP'de ise 13,9 milyar TL açık gerçekleşmiştir.

Grafik 3.1-12: Faiz Açıklarının Gelişimi

Eylül 2011 döneminde, plasman faizi bir önceki döneme göre 0,03 puan azalırken, faiz maliyeti bir önceki döneme göre 0,08 puan artmıştır. Plasman faizinde ve faiz maliyetinde yaşanan değişiklikler neticesinde, Eylül 2011 döneminde faiz marjı bir önceki döneme göre 0,1 puan azalarak %2,75'e gerilemiştir.

Tablo 3.1-10: Faiz Marjı ve Bileşenlerinin Gelişimi

(%)	Mar.09	Haz.09	Eyl.09	Ara.09	Mar.10	Haz.10	Eyl.10	Ara.10	Mar.11	Haz.11	Eyl.11
Plasman Faizi (1)	12,34	11,79	11,13	10,63	9,47	9,13	8,80	8,43	7,53	7,41	7,38
Faiz Maliyeti (2)	7,83	7,14	6,55	6,08	4,82	4,91	4,99	4,79	4,47	4,55	4,63
Faiz Marjı (3)	4,51	4,66	4,58	4,55	4,65	4,22	3,82	3,65	3,06	2,85	2,75

(1): $((1 + (\text{Toplam Faiz Gelirleri} / \text{Ortalama Faize Duyarlı Aktif}))^{12 / \text{İlgili Ayın Sırası}}) - 1$
(2): $((1 + (\text{Toplam Faiz Giderleri} / \text{Ortalama Faize Duyarlı Pasif}))^{12 / \text{İlgili Ayın Sırası}}) - 1$
(3): $[(1) - (2)]$

Sektörün maruz kaldığı yapısal faiz oranı riski tutarının değerlendirilmesi amacıyla aşağıda yer alan senaryo analizleri çerçevesindeki faiz değişimlerinin, banka kârlılığı üzerindeki etkisi hesaplanmaktadır. Yapılan analizde bankaların varlık ve yükümlülüklerinin yeniden fiyatlandırma tarihlerine kalan süreler ve ortalama plasman faizi ile faiz maliyeti dikkate alınmıştır. Hesaplamalarda, bankaların varlık ve yükümlülüklerinin faize duyarlılığının, analiz dönemi boyunca değişmediği, yeni kaynak girişinin olmadığı ve paranın zaman değerinin olmadığı varsayılmıştır. Yapısal faiz oranına ilişkin senaryolar kapsamında TL ve YP kalemlerden beklenen kâr ve zarar tutarları incelendiğinde; Eylül 2011 döneminde 1 ay vadede TL ve YP açık pozisyonlarında bir önceki döneme göre artış olması nedeniyle, faiz artışını içeren senaryolar için TL ve YP pozisyonlardan beklenen zararda artış olmuştur. Bu paralelde faizlerin düşme durumunu yansıtan senaryolarda sektörün kârlılığının yükseleceği öngörülmüştür.

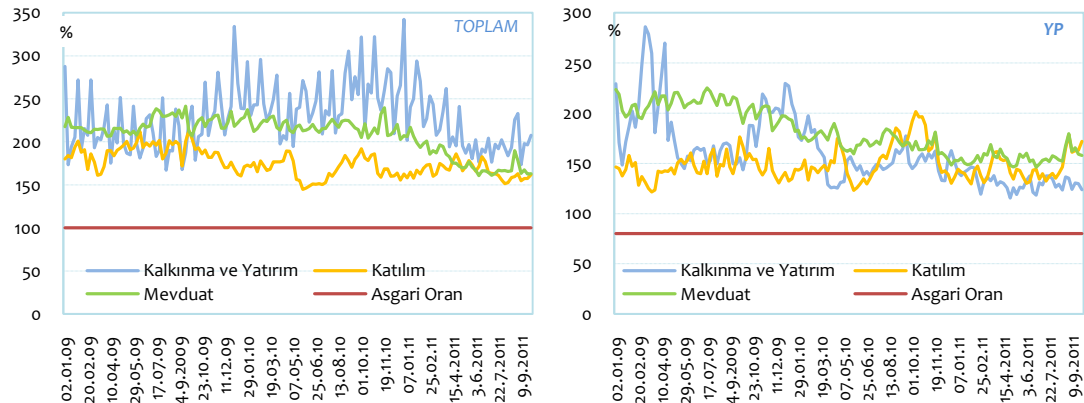
Tablo 3.1-11: Yapısal Faiz Oranı Riskine İlişkin Senaryolar ve Sonuçları

	TP Faizlerdeki Değişim (puan)				YP Faizlerdeki Değişim (puan)							
Senaryolar	1 ay	1-3 ay	3-6 ay	6-12 ay	1 ay	1-3 ay	3-6 ay	6-12 ay				
Senaryo 1	1,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00				
Senaryo 2	0,00	0,00	0,00	0,00	1,00	0,00	0,00	0,00				
Senaryo 3	1,00	2,00	3,00	6,00	0,00	0,00	0,00	0,00				
Senaryo 4	0,00	0,00	0,00	0,00	0,25	0,50	0,75	1,50				
Senaryo 5	1,00	1,00	1,00	1,00	0,50	0,50	0,50	0,50				
Senaryo 6	10,00	0,00	0,00	0,00	5,00	0,00	0,00	0,00				
Senaryo 7	0,00	0,00	10,00	0,00	0,00	0,00	5,00	0,00				
Senaryo 8	-1,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00				
Senaryo 9	0,00	0,00	0,00	0,00	-1,00	0,00	0,00	0,00				
Senaryo 10	-1,00	-2,00	-3,00	-6,00	-0,25	-0,50	-0,75	-1,50				
Kazanç/Kayıp (Milyar TL)	Haziran 2011						Eylül 2011					
	TL	USD	EUR	Diğ.YP	Top.YP	Toplam	TL	USD	EUR	Diğ.YP	Top.YP	Toplam
Senaryo 1	-2,7	0,0	0,0	0,0	0,0	-2,7	-2,8	0,0	0,0	0,0	0,0	-2,8
Senaryo 2	0,0	-1,0	-0,4	0,1	-1,3	-2,7	0,0	-1,1	-0,7	0,1	-4,5	-6,3
Senaryo 3	-48,5	0,0	0,0	0,0	0,0	-48,5	-49,9	0,0	0,0	0,0	0,0	-49,9
Senaryo 4	0,0	-6,7	-4,4	1,4	-9,7	-19,4	0,0	-7,0	-5,3	1,4	-23,4	-34,3
Senaryo 5	-16,6	-4,1	-2,6	0,8	-5,9	-28,3	-17,1	-4,3	-3,1	0,7	-15,2	-39,0
Senaryo 6	-27,4	-4,8	-2,2	0,4	-6,6	-40,7	-28,1	-5,7	-3,3	0,3	-22,7	-59,6
Senaryo 7	-60,3	-15,8	-10,3	3,2	-22,9	-106,0	-63,1	-15,5	-11,9	3,2	-55,7	-143,0
Senaryo 8	2,7	0,0	0,0	0,0	0,0	2,7	2,8	0,0	0,0	0,0	0,0	2,8
Senaryo 9	0,0	1,0	0,4	-0,1	1,3	2,7	0,0	1,1	0,7	-0,1	4,5	6,3
Senaryo 10	48,5	6,7	4,4	-1,4	9,7	67,9	49,9	7,0	5,3	-1,4	23,4	84,1

3.1.4 Likidite Riski

Bankacılık sektöründe birinci vade dilimine ilişkin toplam likidite yeterlilik oranı yasal sınırın oldukça üzerinde olmakla birlikte azalış eğilimi 2011 yılı üçüncü çeyreğinde de sürmüştür. Aktif tarafında menkul kıymetler portföyünün bilanço payının azalması ve vadesi yaklaşan menkul kıymetlerdeki satışlar söz konusu likidite oranını azaltıcı yönde etkilemiştir. Kredilerdeki büyümeyle birlikte vadesi yaklaşan kredi alacaklarının azalması likiditeyi olumsuz etkilemektedir. Diğer taraftan pasif tarafta görece kısa vadeli olan repo aracı ile borçlanmanın artması da toplam likidite yeterlilik oranının azalmasında etkili olmuştur. Sektörün yabancı para likidite yeterlilik oranı ise, Haziran 2011 dönemine göre artış göstermiştir.

Fonksiyonel banka grupları bazında incelendiğinde, birinci vade dilimine ilişkin toplam likidite yeterlilik oranının mevduat ve katılım bankalarında azaldığı görülmektedir. Buna karşılık kalkınma ve yatırım bankalarında vadesi yaklaşan kredi tutarındaki artışın etkisiyle söz konusu oran artmıştır. Yabancı para likidite yeterlilik oranı ise her üç banka grubu için artmıştır.

Grafik 3.1-13: Birinci Vade Dilimine İlişkin Toplam ve YP Likidite Yeterlilik Oranlarının Gelişimi

Sektörün aktif-pasif dengesine bakıldığında, bir aya kadar olan vadede yükümlülüklerin varlıklardan daha fazla arttığı görülmektedir. İkinci vade dilimine ilişkin likidite yeterlilik oranında son dönemlerdeki azalış Eylül 2011 döneminde de devam etmiştir. TCMB'nin zorunlu karşılık politikası neticesinde bankaların ihtiyaç duydukları likiditeyi repo işlemleri yoluyla sağlama eğilimleri, söz konusu oranı aşağı yönlü etkileyen en önemli unsur olarak görülmektedir. Kur etkisi nedeniyle mevduat ve repo finansman maliyetlerinin artmasının da etkisiyle sektörde yabancı para likidite yeterlilik oranı azalmıştır.

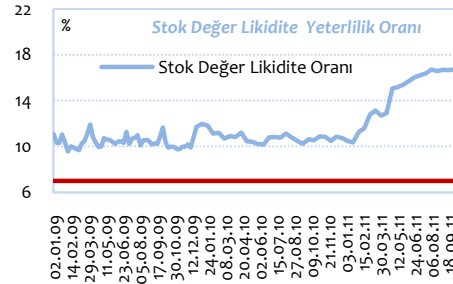
Tablo 3.1-12: İkinci Vade Dilimine İlişkin YP ve Toplam Likidite Yeterlilik Oranı Bileşenleri

Milyon TL, (%)	YP				Toplam			
	Eylül 10	Aralık 10	Haziran 11	Eylül 11	Eylül 10	Aralık 10	Haziran 11	Eylül 11
Varlıklar								
Türevler	60.263 (44)	51.110 (41)	64.784 (45)	78.547 (45)	72.001 (16)	65.835 (14)	81.381 (16)	96.807 (18)
Bankalar, YDMŞ	21.897 (16)	17.905 (14)	18.279 (12)	16.846 (10)	28.813 (6)	27.965 (6)	24.567 (5)	24.886 (5)
GUD	17.681 (13)	16.258 (13)	14.017 (10)	17.430 (10)	152.961 (34)	172.670 (36)	148.186 (30)	162.372 (30)
VKET	8.501 (6)	8.134 (7)	6.560 (4)	6.598 (4)	70.835 (16)	66.205 (14)	52.262 (10)	49.403 (9)
Krediler	12.191 (9)	11.767 (10)	14.771 (11)	17.257 (10)	86.480 (19)	88.951 (18)	86.570 (17)	90.678 (17)
Nakit Değ., TCMB	8.759 (6)	11.673 (9)	10.710 (11)	26.029 (15)	33.566 (7)	43.918 (9)	89.940 (18)	98.646 (18)
Alacaklar	6.294 (5)	7.011 (6)	7.479 (7)	10.395 (6)	10.075 (2)	18.073 (4)	15.314 (3)	12.548 (2)
YAD (Net)	6 (0)	1 (0)	10 (0)	5 (0)	16 (0)	10 (0)	10 (0)	15 (0)
Toplam	135.592	123.860	136.610	173.106	454.747	483.627	498.231	535.356
Yükümlülükler								
Mevduat	54.413 (49)	55.593 (50)	58.561 (45)	69.624 (43)	173.397 (54)	188.988 (53)	190.904 (46)	200.890 (44)
Türevler	46.269 (41)	41.453 (38)	49.827 (39)	66.046 (40)	72.395 (22)	65.250 (18)	81.320 (20)	97.357 (21)
Diğer Kaynaklar	4.439 (4)	5.382 (5)	9.589 (7)	14.236 (9)	46.633 (14)	65.760 (19)	102.316 (25)	111.529 (24)
TCMB, Bank., YDMŞ	2.384 (2)	2.635 (2)	4.191 (3)	3.994 (2)	7.904 (2)	7.905 (2)	12.087 (3)	16.322 (4)
Diğer Krediler	2.118 (2)	2.918 (3)	4.529 (4)	6.514 (4)	3.588 (1)	6.555 (2)	7.471 (2)	7.704 (2)
Bil. Dışı İşlemler	2.120 (2)	2.218 (2)	2.645 (2)	3.192 (2)	18.375 (6)	19.602 (6)	22.254 (5)	22.407 (5)
Toplam	111.744	110.199	129.344	163.606	322.293	354.061	416.352	456.209
LYO (%)	121,3	112,4	109,2	105,8	141,1	136,6	119,7	117,3

Bankaların varlıkları ve yükümlülükleri arasındaki likidite dengesinin izlenmesi ve değerlendirilmesi amacıyla hesaplanan Stok Değer Likidite Oranı, Eylül 2011 itibarıyla %16,7 olarak gerçekleşmiştir. TCMB'nin zorunlu karşılıklara ilişkin kararlarının etkisiyle yılın ikinci çeyreğinde hızlı şekilde artan bu oran, Temmuz-Eylül döneminde yatay bir seyir izlemiştir. Söz konusu dönemde oranın hesabına ilişkin varlıklar kalemi %9,7 artarken yükümlülüklerdeki artış %6,1 olarak gerçekleşmiştir.

Tablo 3.1-13: Stok Değer Likidite Oranı³

Milyon TL	Eylül 10	Aralık 10	Haziran 11	Eylül 11
Nakit Değ. Ve TCMB	30.563	47.550	85.293	89.439
Bankalar, YDMŞ	18.022	15.396	11.745	15.588
Alacaklar	24.932	22.263	31.459	35.955
TOPLAM VARLIKLAR	73.517	85.210	128.497	140.982
Mevduat	592.050	633.151	684.361	716.840
TCMB, Bankalar, YDMŞ	34.758	40.693	49.370	56.865
Diğer Krediler	50.480	62.717	75.919	85.040
TOPLAM YÜKÜMLÜLÜKLER	677.288	736.561	809.650	858.745

Son bir yıldır bilanço payı azalmakla birlikte bankacılık sektörünün en önemli fon kaynağı olan mevduatın vade yapısı likidite açısından önem arz etmektedir. Zorunlu karşılıkların vadelere göre farklılaştırılması ve kısa vadeli yükümlülükler için zorunlu karşılık oranlarının artırılması neticesinde mevduatın ortalama vadesi 2011 yılında uzamıştır. Özellikle bir aya kadar vadeli mevduattan

³Bankaların Likidite Yeterliliğinin Ölçülmesine ve Değerlendirilmesine İlişkin Yönetmeliğin 15/A maddesinin (1) numaralı fıkrasında, "Vadelerine bakılmaksızın stok değerleri üzerinden günlük olarak hesaplanacak kasa, efektif deposu, Merkez Bankası nezdinde açılan vadesiz serbest hesap, yoldaki paralar, vadesi gelmiş menkul değerler, kıymetli maden deposu, satın alınan çekler, bankalar, yurt dışı merkez ve şubeler nezdinde açılan vadesiz serbest hesaplar, bankalararası para piyasasından gecelik alacaklar ve zorunlu karşılıklar toplamının, toplam mevduatları, TCMB, Bankalar, Yurt Dışı Merkez ve Şubeler Hesapları ve sermaye benzeri krediler hariç Diğer Krediler toplamına oranının zorunlu karşılıkların tesis dönemini içeren 14 günlük dönemdeki günlerin basit aritmetik ortalaması yüzde yediden az olamaz." hükmü yer almaktadır.

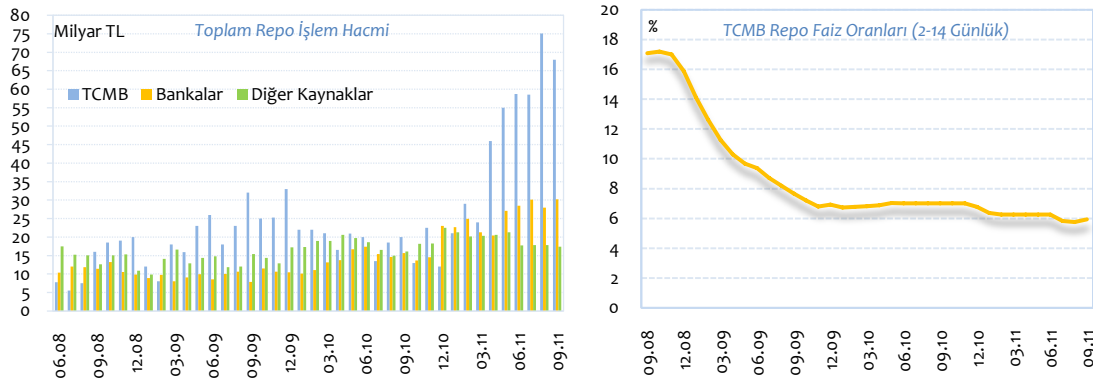
daha uzun vadeli mevduata olan kayma net bir şekilde görülmektedir. Önceki yıllarda %30 civarında olan bir aya kadar vadeli mevduatın toplam mevduat içindeki payı Eylül 2011 itibarıyla %14,5'e gerilemiştir. 1-3 ay vadeli mevduatın payı %52,8'e, 3 aydan uzun vadeli mevduatın payı ise %15,9'a yükselmiştir.

Tablo 3.1-14: Mevduatın Vade Yapısı

%	Haz.08	Eyl.08	Ara.08	Mar.09	Haz.09	Eyl.09	Ara.09	Mar.10	Haz.10	Eyl.10	Ara.10	Mar.11	Haz.11	Eyl.11
Vadesiz	15,8	15,4	13,7	13,6	14,2	15,8	15,6	14,8	15,5	15,4	15,9	15,6	16,6	16,8
1 Aya Kadar	31,0	28,4	31,5	31,6	30,7	29,3	27,7	29,9	30,3	29,7	26,0	21,7	16,1	14,5
1-3 Ay Arası	44,6	46,6	46,1	46,1	46,8	46,4	48,5	47,7	46,7	46,4	49,7	52,1	51,9	52,8
3 Aya Kadar	91,4	90,4	91,2	91,3	91,6	91,4	91,9	92,4	92,5	91,5	91,6	89,4	84,6	84,1
3-6 Ay Arası	3,7	4,4	3,3	3,5	3,4	3,5	3,3	3,3	3,6	4,5	4,1	5,4	8,9	8,3
6-12 Ay Arası	2,2	2,4	2,5	1,9	1,8	1,7	1,6	1,5	1,3	1,4	1,5	1,7	2,3	2,7
1 Yıl Üzeri	2,8	2,7	2,9	3,3	3,2	3,4	3,3	2,8	2,5	2,6	2,7	3,5	4,2	4,8
Genel Toplam	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

2011 yılında zorunlu karşılıklarda yapılan değişiklikler neticesinde bankaların fon ihtiyaçlarını görece düşük maliyetli olan repo ile sağlamaları, repo hacminin artmasına neden olmuştur. Eylül 2011 itibarıyla 115,6 milyar TL'ye ulaşan repo işlemlerinin 30,2 milyar TL'si bankalarla, 17,4 milyar TL'si diğer taraflarla yapılmıştır. Artışın ana kaynağı olan TCMB'den repo yoluyla sağlanan fonlar 68 milyar TL civarındadır. Repo faiz oranları ise TCMB kararları sonrası %6 seviyesinin altına inmiştir.

Grafik 3.1-14: Repo İşlemlerinin Gelişimi

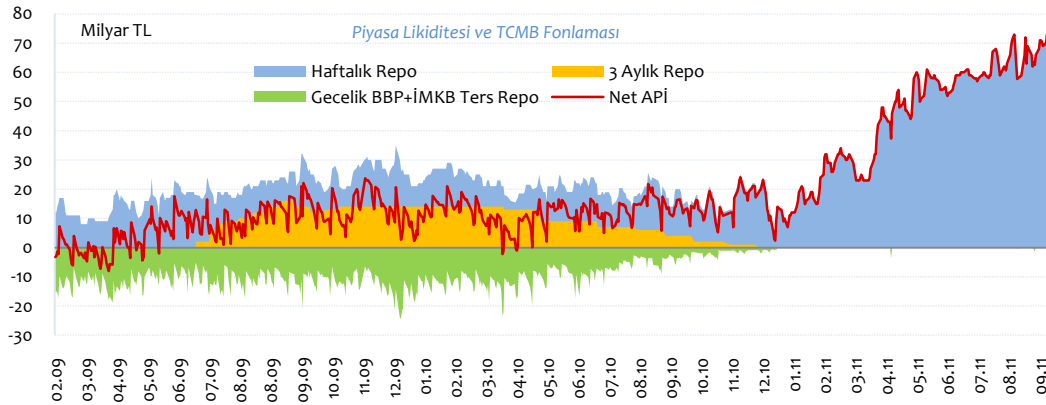
Kaynak: BDDK, TCMB.

Eylül 2011 itibarıyla bankacılık sektörü varlıklarının %3,9'unu sendikasyon ve seküritizasyon kredileri ile fonlamaktadır. Söz konusu kredilerin toplam yurtdışı fonlar içindeki payı son dönemlerde azalış göstermiştir. Bankacılık sektörünün 2011 yılı sonuna kadar ödemesi gereken sendikasyon ve seküritizasyon kredisi tutarı 8,4 milyar TL (4,6 milyar dolar) civarındadır. 2012 yılında ise sektör toplam 22,2 milyar TL (12 milyar dolar) tutarında sendikasyon, 4,3 milyar TL (2,3 milyar dolar) tutarında seküritizasyon kredisi geri ödeyecektir. Avrupa başta olmak üzere yaşanan küresel gelişmeler dikkate alındığında yurtdışından sağlanan kredilerin yenilenmesi hususu önem kazansa da, mevduat ağırlıklı fonlama yapısı nedeniyle sektörün yurtdışı olumsuzluklardan önemli derecede etkilenmeyeceği değerlendirilmektedir.

Tablo 3.1-15: Sendikasyon ve Seküritizasyon Kredileri Ödeme Planı

Milyon	EURO				DOLAR				TOPLAM	
	Sendikasyon		Seküritizasyon		Sendikasyon		Seküritizasyon			
	TL	\$ Karşılığı	TL	\$ Karşılığı	TL	\$	TL	\$	TL	\$
2011 Ekim	2.679	1.474	10	5	850	469	347	189	3.886	2.138
2011 Kasım	0	0	42	23	0	0	356	193	398	216
2011 Aralık	2.619	1.427	0	0	1.255	684	279	151	4.153	2.262
2012 Ocak	0	0	2	1	0	0	307	168	310	170
2012 Şubat	0	0	42	23	0	0	360	195	402	219
2012 Mart	3.056	1.651	0	0	1.107	598	314	170	4.477	2.419
2012 Nisan	2.188	1.213	2	1	856	472	293	161	3.340	1.846
2012 Mayıs	3.806	2.072	42	23	1.175	640	293	159	5.316	2.894
2012 Haziran	414	223	0	0	0	0	306	166	721	389
2012 Temmuz	1.488	815	2	1	265	145	321	176	2.076	1.138
2012 Ağustos	1.877	1.014	42	23	636	343	299	162	2.853	1.543
2012 Eylül	3.861	2.084	0	0	1.427	770	309	167	5.596	3.021
2012 Ekim	0	0	2	1	0	0	353	193	355	194
2012 Kasım	0	0	42	23	0	0	299	162	341	185
2012 Aralık	0	0	0	0	0	0	345	186	345	186
2013 - 2023	0	0	2.737	1.503	0	0	8.290	4.509	11.027	6.011

TCMB'nin para politikası kararlarının etkisiyle artan piyasadaki net likidite açığı, 30 Eylül 2011 tarihi itibarıyla 68,7 milyar TL'ye ulaşmıştır. Ayın son gününde TCMB açtığı repo ihalesiyle piyasayı 69 milyar TL fonlamış, gün sonunda oluşan 349 milyon TL'lik likidite fazlasının 335 milyon TL'sini Bankalararası Para Piyasasından, 14 milyon TL'sini ise ters repo işlemiyle İMKB'den çekmiştir.

Grafik 3.1-15: Piyasadaki Likidite

Kaynak: TCMB

3.1.5 Yoğunlaşma Riski

Bankacılık Kanununa göre bir gerçek ya da tüzel kişiye veya bir risk grubuna özkaynakların %10'u veya daha fazlası oranında kullanılan krediler, büyük krediler olarak kabul edilmektedir. Büyük kredilerin özkaynak içindeki payında 2011 yılı boyunca ılımlı bir artış gözlenirken toplam krediler içindeki payında ise görece bir azalma görülmektedir. 2011 yılının ilk çeyreğinde, %31 olan büyük kredilerin toplam özkaynaklara oranı, Eylül 2011 itibarıyla %31,8 olarak gerçekleşmiştir. Büyük kredilerin kompozisyonu incelendiğinde, özkaynakların %15 ile %20'si arasında kullanılan kredilerin payındaki azalışa karşın özkaynakların %10 ile %15'i arasında kullanılan kredilerin payındaki istikrarlı artış dikkate çekmektedir.

Tablo 3.1-16: Bankaların Kullandığı Büyük Kredilerin Dağılımı

%	Mar.11		Haz.11		Eyl.11	
	Özkaynağa Oranı	Kredilere Oranı	Özkaynağa Oranı	Kredilere Oranı	Özkaynağa Oranı	Kredilere Oranı
10'dan Büyük	31,0	6,8	31,4	6,5	31,8	6,4
10-15 Arası	19,7	4,4	20,7	4,3	21,6	4,4
15-20 Arası	10,4	2,3	10,3	2,1	9,6	1,9
20-25 Arası	0,8	0,2	0,3	0,1	0,6	0,1

Aralık 2009'dan itibaren azalış seyrine giren bankacılık sektörünün kullandığı en büyük 25, 50 ve 100 nakdi ve gayri nakdi kredilerin toplam kredi tutarı içerisindeki payları, Haziran 2011 ve Eylül 2011 dönemlerinde herhangi bir değişim göstermemiştir.

Tablo 3.1-17: Bankaların Kullandığı En Büyük 25, 50 ve 100 Kredinin Toplam İçindeki Payı

%	Ara.07	Ara.08	Ara.09	Mar.10	Haz.10	Eyl.10	Ara.10	Mar.11	Haz.11	Eyl.11
En Büyük 25 N.Kredinin Toplam N.Kredi İçindeki Payı	16	17	17	17	17	16	16	15	15	15
En Büyük 50 N.Kredinin Toplam N.Kredi İçindeki Payı	20	23	23	22	22	21	21	20	19	19
En Büyük 100 N.Kredinin Toplam N.Kredi İçindeki Payı	25	28	29	28	28	27	27	26	25	25
En Büyük 25 G.N.Kredinin Toplam G.N.Kredi İçindeki Payı	32	36	38	37	36	35	35	34	34	34
En Büyük 50 G.N.Kredinin Toplam G.N.Kredi İçindeki Payı	41	46	48	47	46	45	45	44	44	44
En Büyük 100 G.N.Kredinin Toplam G.N.Kredi İçindeki Payı	52	56	58	57	55	55	55	54	54	54
Grup Kredilerinin Toplam Özkaynağa Oranı			8,6	9,5	9,5	9,3	10,4	9,8	10,6	11,1

Kredi büyüklükleri dağılımı incelendiğinde, 1 milyon TL'den büyük kredilerin toplam krediler içindeki payının 2011 yılı üçüncü çeyreğinde %49,2 seviyesine yükseldiği görülmektedir. Bu dönemde, 51 bin TL'den az tutarlı kredilerin toplam krediler içindeki payı artarken 51 bin TL-1 milyon TL ölçekli kredilerin toplam krediler içindeki payı azalmıştır. Bankaların dahil oldukları risk gruplarına kullandıkları kredilerin toplam özkaynağa oranı 0,5 puan artarak %11,1 seviyesinde gerçekleşmiştir.

Tablo 3.1-18: Kredilerin Büyüklük ve Müşteri Sayısı Açısından Dağılımı

Kredi Tutarı	Kredi Toplamı (%)			Müşteri Sayısı (%)			Müşteri Başına Kredi Tutarı (Bin TL)		
	Mar.11	Haz.11	Eyl.11	Mar.11	Haz.11	Eyl.11	Mar.11	Haz.11	Eyl.11
1 milyon TL'den büyük	48,7	48,3	49,2	0,1	0,1	0,1	7.376	7.214	7.425
501 bin TL-1 milyon TL	4,4	4,5	4,4	0,1	0,1	0,1	727	732	737
101 bin TL-500 bin TL	11,3	11,7	11,0	0,8	0,9	0,8	197	196	197
51 bin TL-100 bin TL	7,9	8,1	7,7	1,5	1,6	1,6	71	71	71
51 bin TL'den az	27,7	27,5	27,7	97,6	97,3	97,4	4	4	4
Genel Toplam	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	13	14	15

Sektörel bazda nakdi kredilerin kompozisyonu analiz edildiğinde, toplam kredilerin %61'inin 10 farklı sektöre kullanıldığı görülmektedir. Gıda, meşrubat ve tütün sanayiine kullanılan kredilerdeki yoğunlaşma artmış ve parasal kurumlara kullanılan kredilerde yoğunlaşma azalmıştır. 2008 yıl sonundan itibaren, faiz oranlarının görece düşüklüğüne bağlı olarak bireysel ihtiyaç kredilerinin kredi kartları kullanımını ikame etmesi kredi kartlarının toplam krediler içindeki payında bir azalmaya neden olmaktadır. Toplam kredilerin yaklaşık %32'sinin konut kredileri, ihtiyaç kredileri ve kredi kartları kullanımı gibi müşteri sayısı oldukça fazla olan bireysel kredilerden oluşması yoğunlaşma riski açısından olumlu karşılanmaktadır.

Tablo 3.1-19: Kredilerin Sektörel Bazda Yoğunlaşması

%	Ara.08	Ara.09	Mar.10	Haz.10	Eyl.10	Ara.10	Mar.11	Haz.11	Eyl.11
Bireysel İhtiyaç ve Diğer Krediler	10,3 (2)	11,1 (2)	10,3(2)	11,3(1)	11,8(1)	11,5(1)	11,9 (1)	12,5(1)	12,4(1)
Bireysel Konut Kredileri	10,4 (1)	11,3 (1)	10,4(1)	11,2(2)	11,3(2)	11,2(2)	11,3 (2)	11,2(2)	10,9(2)
Kredi Kartları	9,3 (3)	9,5 (3)	9,1(3)	8,8(3)	8,8(3)	8,3(3)	8,0 (3)	8,1(3)	8,2(3)
Toplantı Ticaret ve Komisyonculuk	5,6 (4)	5,7 (5)	5,4(5)	5,8(5)	5,9(5)	5,6(5)	5,8 (4)	5,8(4)	5,8(4)
İnşaat	5,4 (5)	6,0 (4)	5,5(4)	6,0(4)	5,9(4)	5,5(6)	5,7 (5)	5,6(5)	5,8(5)
Tarım	3,3 (10)	3,8 (6)	3,4(8)	3,6(8)	3,6(8)	4,0 (7)	4,0 (7)	4,2(6)	4,3(6)
Metal Ana San. ve İşlenmiş Maden Ürt. San.	3,8 (7)	3,6 (7)	3,5(7)	3,9(7)	3,7(7)	3,8(8)	3,7 (8)	3,6(8)	3,8(7)
Gıda, Meşrubat ve Tütün San.	3,1(11)	2,8 (12)	3,1(11)	3,1(9)	3,4(9)	3,4(9)	3,3 (9)	3,2(10)	3,4(8)
Parasal Kurumlar (Banka, Finansal Kiralama, Fak., Fin. Şirk.)	3,7 (8)	3,6 (8)	3,8(6)	3,9(6)	4,5(6)	5,6(4)	4,8 (6)	3,9(7)	3,3(9)
Perakende Ticaret ve Kişisel Ürünler	2,5(13)	3,2(9)	3,0(10)	2,9(13)	3,2(10)	3,1(10)	3,2 (10)	3,3(9)	3,1(10)

Not: Parantez içindeki rakamlar o sektöre kullanılan kredi tutarının toplam krediler içindeki payının sırasını göstermektedir.

Mevduatın büyüklük ve müşteri sayısı açısından dağılımının Eylül 2011 itibarıyla incelenmesi neticesinde, 250 bin TL'den büyük mevduatın payında görülen ılımlı artma eğiliminin devam ettiği, ancak grubun mudi sayısının payında bir artış gerçekleşmediği görülmektedir. Söz konusu dönemde, 11 bin TL – 50 bin TL arası mevduat grubunda mevduat tutarı dağılımında Eylül 2010'dan bu yana görülen azalma eğiliminin devam ettiği gözlenmektedir. Mudi başına düşen mevduatın ise, genel toplamda Haziran 2011'e göre 300 TL azalarak 6 bin TL olarak gerçekleştiği görülmektedir. Bu dönemde mudi başına mevduatta gözlenen azalışta, özellikle 10 bin TL'den küçük mevduat grubundaki mudi sayısındaki artışın ve 11 bin TL – 50 bin TL arası mevduat tutarındaki azalışın etkili olduğu görülmektedir.

Tablo 3.1-20: Mevduatın Büyüklük ve Müşteri Sayısı Açısından Dağılımı

Mevduat Tutarı	Mevduat Toplamı (%)			Mudi Sayısı (%)			Mudi Başına Mevduat Tutarı (Bin TL)		
	Mar.11	Haz.11	Eyl.11	Mar.11	Haz.11	Eyl.11	Mar.11	Haz.11	Eyl.11
1 milyon TL'den büyük	47,0	47,6	47,7	0,0	0,0	0,0	7.919,4	7.695,9	7.532,7
250 bin TL-1 milyon TL	14,6	14,7	15,2	0,2	0,2	0,2	491,9	488,1	494,3
51 bin TL-250 bin TL	20,9	20,6	20,6	1,2	1,2	1,1	108,6	108,9	110,1
11 bin TL-50 bin TL	12,5	12,2	11,8	3,1	3,2	2,9	24,3	24,5	24,7
10 bin TL'den küçük	5,0	4,6	4,7	95,5	95,4	95,8	0,3	0,3	0,3
Genel Toplam	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	6,1	6,3	6,0

Sigorta kapsamındaki mevduatın büyüklük ve müşteri sayısı açısından dağılımı incelendiğinde, Eylül 2011 itibarıyla söz konusu mevduatın, %50'sinin 40 bin-50 bin TL aralığında bulunmaya devam ettiği görülmektedir. Bununla birlikte sigorta kapsamında mevduatı bulunan mudilerin %91,2'sinin hesabı 10 bin TL'den küçüktür. Sigorta kapsamındaki mevduatın mudi başına tutarının Haziran 2011'e göre 1.200 TL azalarak 3,2 bin TL'ye düştüğü görülmektedir. Söz konusu azalışta, 10 bin TL- 40 bin TL arasındaki tüm grupların mevduat tutarı payındaki azalış ile 10 bin TL'den küçük sigortalı mevduat grubunda müşteri sayısı dağılımında artışın etkili olduğu görülmektedir.

Tablo 3.1-21: Sigorta Kapsamındaki Mevduatın Büyüklük ve Müşteri Sayısı Açısından Dağılımı

Mevduat Tutarı	Mevduat Toplamı (%)			Mudi Sayısı (%)			Mudi Başına Mevduat Tutarı (Bin TL)		
	Mar.11	Haz.11	Eyl.11	Mar.11	Haz.11	Eyl.11	Mar.11	Haz.11	Eyl.11
10 bin TL'den küçük	16,6	14,5	15,8	90,7	87,6	91,2	0,6	0,7	0,6
10 bin TL-20 bin TL	13,5	13,7	13,4	3,2	4,3	3,0	14,5	14,2	14,2
20 bin TL-30 bin TL	11,4	11,9	11,4	1,6	2,2	1,5	24,2	24,2	24,5
30 bin TL-40 bin TL	9,5	10,0	9,5	1,0	1,3	0,9	34,4	34,1	34,6
40 bin TL-50 bin TL	49,0	50,0	50,0	3,5	4,6	3,3	48,2	47,8	48,4
Toplam	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	3,5	4,4	3,2

3.2 Sermaye Yeterliliği Değerlendirmesi

Eylül 2011 itibarıyla, bankacılık sektörünün sermaye yeterlilik rasyosu (SYR), %16,4 düzeyindedir. SYR, 2009 yıl sonundan bu yana ılımlı bir azalma göstermekle birlikte güçlü görünümünü korumaktadır. Risk ağırlıklı varlıklarda özkaynaklara kıyasla görülen yüksek artış eğilimi devam etmektedir. Yılın üçüncü çeyreğinde sektörün özkaynakları %3,5 oranında artarken, risk ağırlıklı varlıklar %8,1 oranında artış göstermiş ve SYR'de 0,7 puanlık bir düşüş meydana gelmiştir. Büyük ölçekli özel bankalarının risk ağırlıklı varlıklarında görülen artışa kıyasen özkaynak artışlarının görece küçük kalması SYR'yi olumsuz etkilemiştir. Katılım bankalarının risk ağırlıklı varlıklarında görülen %6,8 oranındaki artışla birlikte özkaynaklarının %8,2 oranında artması neticesinde SYR'lerinde %1,3 oranında bir artış gerçekleşmiştir. Risk ağırlıklı varlıklarda en büyük artış 32,4 milyar TL ile %100 risk ağırlıklı kredilerde ve 20,3 milyar TL ile %200 risk ağırlıklı kredilerde meydana gelirken, söz konusu dönemde özkaynaklardaki en büyük artış, 4 milyar TL ile net dönem karı ile geçmiş yıl karında gözlenmiştir.

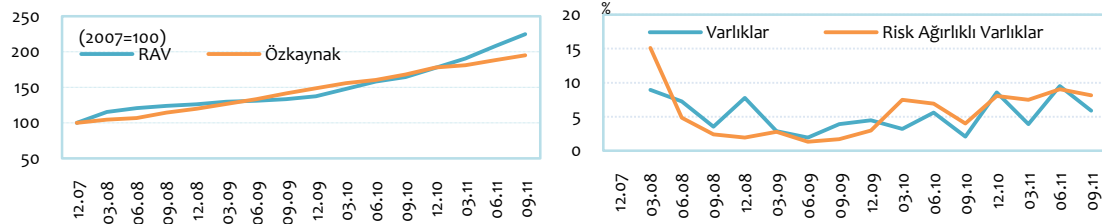
Fonksiyon grupları itibarıyla incelendiğinde, Eylül 2011'de mevduat ile kalkınma ve yatırım banka gruplarının SYR'lerinin Mart dönemine göre sırasıyla 0,7 ve 2,7 puan gerilediği, katılım bankalarının SYR'sinin ise 0,2 puan yükseldiği görülmektedir.

Tablo 3.2-1: Özkaynak, Risk Ağırlıklı Varlıklar ve Sermaye Yeterlilik Rasyosu

	Özkaynak (Milyar TL)				RAV (Milyar TL)				SYR (%)			
	Mar.11	Haz.11	Eyl.11	% Δ (Eyl.11-Haz.11)	Mar.11	Haz.11	Eyl.11	% Δ (Eyl.11-Haz.11)	Mar.11	Haz.11	Eyl.11	% Δ (Eyl.11-Haz.11)
Sektör	140,2	145,8	151,0	3,5	780,0	850,4	919,5	8,1	18,0	17,1	16,4	-4,2
Mevduat	120,0	125,0	129,5	3,6	715,8	782,0	846,5	8,3	16,8	16,0	15,3	-4,3
- Kamu	30,3	31,2	32,6	4,4	184,8	203,2	218,3	7,4	16,4	15,4	14,9	-2,8
- Yerli Özel	70,7	74,1	76,2	2,9	416,9	455,1	493,8	8,5	17,0	16,3	15,4	-5,1
- Küresel	19,0	19,7	20,7	4,9	114,0	123,7	134,5	8,7	16,6	15,9	15,4	-3,5
KYB	14,6	15,1	15,3	1,3	25,9	27,7	29,5	6,5	56,5	54,4	51,7	-4,9
Katılım	5,6	5,8	6,3	8,2	38,2	40,7	43,5	6,8	14,6	14,2	14,4	1,3
Büyük Ölçek	92,6	96,7	100,1	3,5	550,0	601,4	652,8	8,5	16,8	16,1	15,3	-4,6
Orta Ölçek	24,4	25,3	27,9	10,6	161,4	175,0	196,2	12,1	15,1	14,4	14,2	-1,4
Küçük Ölçek	23,2	23,9	23,0	-3,8	68,8	74,0	70,6	-4,7	33,7	32,2	32,5	0,9

Açıklama: Özkaynak tutarı SY440 formundan alınmış olup, bilanço özkaynağı ile farklılık arz etmektedir.

2008 yılında gözlenen daralma ve risksiz varlıklara plasman tercihi sebebiyle artış eğilimi gösteren SYR, 2009 yılı sonundan itibaren büyüme ve risk tercihlerindeki artışa paralel olarak ılımlı bir azalma eğilimine girmiştir. SYR'nin bu eğilimi 2011 yılının ilk üç çeyreğinde devam etmiştir. Sektörün varlık büyümesi ile risk ağırlıklı varlıklarında meydana gelen büyüme karşılaştırıldığında, 2008 yılı ikinci çeyreğinden itibaren risk ağırlıklı varlıklar artış oranının, varlıklardaki artış oranının altında seyrettiği, 2010 yılının ilk çeyreğinden itibaren ise risk tercihindeki değişikliğin etkisiyle genel olarak risk ağırlıklı varlıkların, toplam varlıklardan daha yüksek oranda büyüdüğü görülmektedir. 2011 yılının üçüncü çeyreğinde, risk ağırlıklı varlıkların ve toplam varlıkların artış oranlarının sırasıyla %8,1 ve %5,9 olarak gerçekleşerek aynı yapıyı koruduğu görülmektedir.

Grafik 3.2-1: Özkaynak, Risk Ağırlıklı Varlıklar Endeksi

Bankacılık sektörünün ana sermayesi, 2011 yılı üçüncü çeyreğinde 4,4 milyar TL artış göstermiştir. Ana sermaye kalemleri içinde en büyük artış, 4 milyar TL ile net dönem kârı ile geçmiş yıl kârında meydana gelmiştir. Ana sermayenin özkaynak içindeki payı, 2011 Eylül itibarıyla, %90,5 olarak gerçekleşmiştir. Ana sermayenin özkaynak içindeki ağırlığı, Türk bankacılık sektöründeki yüksek sermaye kalitesine işaret etmektedir.

Tablo 3.2-2: Özkaynak Ana Bileşenleri

Milyon TL	2008	2009	Haz.10	Ara.10	Mar.11	Haz.11	Eyl.11	Özkaynak içindeki pay	%Δ (Eyl.11-Haz.11)
Ana Sermaye	88.619	104.139	113.056	123.625	127.652	132.276	136.713	90,5	3,4
-Ödenmiş Sermaye	39.406	42.542	46.298	47.931	48.558	49.490	49.952	33,1	0,9
-Ödenmiş Sermaye Enflasyon Farkı	7.263	7.057	6.634	6.640	7.309	7.259	7.259	4,8	0,0
-Hisse Senedi İhraç Primleri	3.333	3.174	3.169	3.170	3.170	3.170	3.170	2,1	0,0
-Yedek akçeler	39.911	49.228	62.431	62.023	76.841	79.296	79.277	52,5	0,0
-Net dön. Kârı ile Geçm.Yıl Kârı	13.718	20.568	13.159	22.752	9.245	10.522	14.573	9,7	38,5
-Yedek Akçelerle Karşılanamayan Zarar	-18.023	-17.992	-17.945	-17.867	-17.822	-17.822	-17.827	-11,8	0,0
Katkı Sermaye	8.560	12.201	12.321	14.493	13.849	14.567	15.381	10,2	5,6
-Genel Karşılıklar	3.641	4.083	4.584	5.060	5.902	6.789	7.816	5,2	15,1
-İkincil sermaye benzeri borçlar	5.493	5.538	5.460	5.182	5.115	5.289	5.941	3,9	12,3
-SHMD ile iştirak ve bağlı ortaklıklara ilişkin değer artış fonlarının % 45'i	-692	2.461	2.111	4.022	2.644	2.301	1.437	1,0	-37,6
Sermayeden İndirilen Değerler	-4.452	-1.300	-1.392	-553	-1.252	-1.010	-1.090	-0,7	8,0
Özkaynaklar	92.727	115.040	123.984	137.564	140.249	145.833	151.004	100,0	3,5

Risk ağırlıklı varlıkların %85,5'i kredi riskine esas tutardan oluşmaktadır. Kredi riskine esas tutar toplamının ise %83'ü, %100 risk ağırlıklı varlıklardan oluşmaktadır. Kredi büyümesine paralel olarak, yılın ikinci çeyreğinde bankacılık hesaplarında yer alan kalemler arasında en büyük artış, 32,4 milyar TL ile %100 risk ağırlıklı varlıklarda meydana gelmiştir. Bu artışın 14,8 milyar TL'si %100 risk ağırlıklı kredilerden, 11,7 milyar TL'si gayrinakdi kredi ve taahhütlerden kaynaklanmaktadır. Konut kredilerindeki artış paralelinde %50 risk ağırlıklı kredilerde 13 milyar TL artış gerçekleşmiştir. Söz konusu dönemde %0 risk ağırlıklı varlıklarda meydana gelen artış, 7,5 milyar TL düzeyindedir. 18 Haziran 2011 tarihinde yapılan bir düzenleme ile konut ve taşıt kredileri dışındaki vadesi bir yıldan iki yıla kadar olan tüketici kredilerinin risk ağırlığının %150'ye çıkarılmasına bağlı olarak %150 risk ağırlıklı varlıklarda %98 oranında, 2 yıldan uzun vadeli tüketici kredilerinin risk ağırlığının %200'e çıkarılmasına bağlı olarak %200 risk ağırlıklı varlıklarda %307 oranında yükseliş gerçekleşmiştir.

Tablo 3.2-3: Risk Ağırlıklı Varlıklar ve Riske Esas Tutarlar

Milyon TL	2008	2009	Haz.10	Ara.10	Mar.11	Haz.11	Eyl.11		%Δ (Eyl.11- Haz.11)
							Tutar	Ağırlık.Tutar	
- Risk Ağırlığı %0 Olan Varl.	228.731	262.657	261.134	264.778	275.581	313.324	320.859	0	2,4
- Risk Ağırlığı %10 Olan Varl.	0	0	0	0	0	0	0	0	0,0
- Risk Ağırlığı %20 Olan Varl.	48.257	51.460	49.248	55.585	52.550	55.150	63.396	12.679	15,0
- Risk Ağırlığı %50 Olan Varl.	94.785	99.039	113.131	129.169	137.155	150.401	161.322	80.661	7,3
- Risk Ağırlığı %100 Olan Varl.	375.908	402.532	461.338	526.525	566.321	620.837	653.199	653.199	5,2
- Risk Ağırlığı %150 Olan Varl.	1.747	2.228	2.464	2.942	3.023	4.254	8.409	12.614	97,7
- Risk Ağırlığı %200 Olan Varl.	173	392	426	636	659	3.307	13.461	26.922	307,1
Kredi Riskine Esas Tutar	435.919	466.470	532.300	607.912	651.261	720.062		786.075	9,2
Piyasa Riskine Esas Tutar	19.947	24.939	28.494	32.694	34.753	36.304		39.431	8,6
Op. Riske Esas Tutar	59.681	70.569	84.975	84.975	93.991	94.027		94.027	0,0
Toplam Risk Ağırlıklı Varl.	516.547	561.979	645.769	725.581	780.005	850.392		919.532	8,1

*Operasyonel riske esas tutar, SY430 formundan alınmış olup, temel gösterge yaklaşımına göre hesaplanan değerden farklılık arz etmektedir.

Eylül 2011 itibarıyla, bankacılık sektörünün sermaye yükümlülüğünün %85,5'i kredi riskinden, %10,2'si operasyonel riskten, %4,3'ü ise piyasa riskinden oluşmaktadır. Özkaynak toplamından sermaye yükümlülüğü tutarının düşülmesi suretiyle hesaplanan serbest özkaynak tutarında Mart döneminden bu yana önemli bir değişiklik görülmemiştir. Ancak, 2010 yılı sonuyla karşılaştırıldığında serbest özkaynak tutarının, risk ağırlıklı varlıklarda ve dolayısıyla sermaye yükümlülüğünde meydana gelen görece yüksek artışa bağlı olarak, 2,1 milyar TL azalarak 77,4 milyar TL düzeyinde gerçekleştiği gözlenmektedir.

Tablo 3.2-4: Yasal Sermaye Yükümlülüğünün Dağılımı

Eylül 2011	Mevduat		KYB		Katılım B.		Toplam	
	Mil. TL	% Pay	Mil. TL	% Pay	Mil. TL	% Pay	Mil. TL	% Pay
Kredi Riski Sermaye Yük.	57.809	85,4	1.994	84,3	3.083	88,7	62.886	85,5
Piyasa Riski Sermaye Yük.	3.007	4,4	118	5,0	29	0,8	3.154	4,3
Operasyonel Risk Sermaye Yük.	6.905	10,2	251	10,6	365	10,5	7.522	10,2
Toplam Serm. Yük.	67.722	100,0	2.364	100,0	3.477	100,0	73.563	100,0
Serbest Özkaynak	61.759		12.909		2.774		77.442	
Haziran 2011								
Kredi Riski Sermaye Yük.	52.880	84,5	1.860	83,8	2.864	88,0	57.605	84,7
Piyasa Riski Sermaye Yük.	2.773	4,4	107	4,8	25	0,8	2.904	4,3
Operasyonel Risk Sermaye Yük.	6.905	11,0	251	11,3	365	11,2	7.522	11,1
Toplam Serm. Yük.	62.558	100,0	2.219	100,0	3.254	100,0	68.031	100,0
Serbest Özkaynak	62.421		12.859		2.522		77.802	

Olası kur ve faiz değişimlerinin SYR'ye olan etkisi incelendiğinde, diğer değişkenler sabitken, ABD Doları kurunda meydana gelecek %10 oranındaki artışın, SYR'de 0,30 puanlık bir düşüş yaratacağı görülmektedir. Euro kurunda %10 oranında meydana gelecek bir artış ise, SYR'de 0,38 puanlık bir düşüş meydana getirecektir. Buna karşılık, faiz haddinde meydana gelecek 1 puanlık yukarı yönlü bir değişim, SYR'yi 0,56 puan düşürecek; 1 puanlık aşağı yönlü bir değişim ise SYR'yi 0,58 puan artıracaktır.

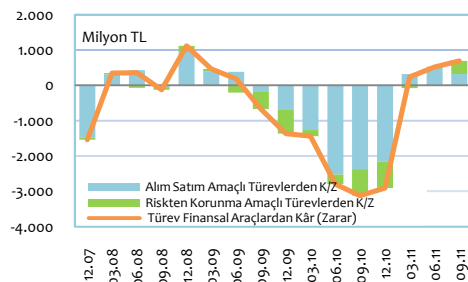
Tablo 3.2-5: Olası Kur ve Faiz Değişimlerinin Sermaye Yeterliliği Rasyosuna Etkisi

Eylül 2011	Kurdaki (ABD Doları) Değiş. (%)				Kurdaki (Euro) Değişim (%)				TL Faiz Oranlarındaki Değişim (Puan)			
	-10	1	5	10	-10	1	5	10	-2	-1	+1	+2
Tahmini RAV Değişimi (%)	-1,43	0,14	0,71	1,43	-0,72	0,07	0,36	0,72	0,87	0,43	-0,41	-0,82
Tahmini Özkaynak Değişimi (%)	-1,67	0,17	0,28	-0,53	1,74	-0,17	-0,50	-1,74	8,37	4,12	-4,00	-7,89
Tahmini SYR Değişimi (puan)	-0,03	0,01	-0,06	-0,30	0,39	-0,03	-0,14	-0,38	1,17	0,58	-0,56	-1,12

3.3 Kârlılık Analizi

Bankacılık sektörünün dönem net kârı Eylül 2011 itibarıyla 14,6 milyar TL olarak gerçekleşmiştir. Geçen yılın aynı döneminde 16,8 milyar TL olan dönem net kârında %13, 2 oranında azalma meydana gelmiştir. Bu dönemde net faiz gelirlerindeki azalma ile faiz dışı gelir-gider dengesinde, faiz dışı gider lehine meydana gelen değişim, kârlılıktaki azalmada belirleyici olmuştur. Son 12 aylık dönemde kredilerde %39,1; mevduatta ise %19,3 oranında bir artış yaşanmıştır. Bahsedilen hacim etkisine rağmen, bankacılık sektöründe kredi-mevduat vade yapısındaki uyumsuzluk dolayısıyla faiz oranlarındaki değişikliklerin kredi faiz gelirlerine geç intikal etmesi sebebiyle, mevduata ödenen faiz giderleri %15,8 oranında artarken, kredilerden alınan faiz gelirleri %19,2 oranında artmıştır. Söz konusu dönemde özellikle vadeye kadar elde tutulacak menkul kıymetler portföyündeki küçülme sebebiyle, menkul değerlerden alınan faizlerde 774 milyon TL tutarında ve %4 oranında bir düşme yaşanması faiz gelirlerindeki artışı sınırlamıştır. Ayrıca mevduat dışındaki kaynaklara ödenen faiz giderlerinde, bankalara ve repo işlemlerine verilen faizlerde sırasıyla 898 milyon TL ve 1,3 milyar TL tutarındaki artışın da etkisiyle son 12 aylık dönemde faiz giderleri faiz gelirlerinden daha yüksek oranda artmış ve net faiz gelirlerinde azalma meydana gelmiştir. Bu dönemde faiz dışı gelirler, %10,5 oranında; faiz dışı giderler ise %20,5 oranında artmıştır. Faiz dışı giderler içerisinde, kredi hacmindeki artışa bağlı olarak genel karşılıklarda 1,8 milyar TL, personel giderleri ve diğer faiz dışı giderlerde ise sırasıyla 978 milyon TL ve 1,1 milyar TL artış gerçekleşmiştir.

Sektör, 2011 yılı üçüncü çeyreğinde sermaye piyasası işlemlerinden 2 milyar TL kâr elde etmiştir. Aynı dönem de türev finansal araçlardan 692 milyon TL kâr edilmiştir. Türev işlemlerden elde edilen kâr kompozisyonunun yılın üçüncü çeyreğinde değiştiği görülmektedir. Sektör, 2009 yılı ikinci çeyreğinden itibaren ilk defa riskten korunma amaçlı türevlerden kâr elde etmiştir. Türev işlemlerden elde edilen kârın %53,2'si riskten korunma amaçlı işlemlerden sağlanmıştır. En yüksek kâr, vadeli döviz alım-satım işlemlerinden sağlanırken, para alım-satım opsiyonları ile swap para alım-satım işlemleri vadeli faiz sözleşmesi alım-satım işlemlerinden de kâr elde edilmiştir.

Grafik 3.3-1: Türev Finansal Araçlardan Kâr/Zarar

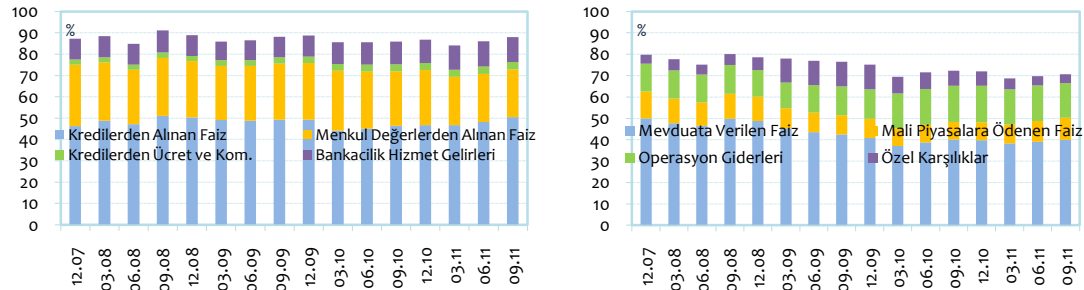
(Milyon TL)	2010	Mar.11	Haz.11	Eyl.11
Vadeli döviz alım satım işlemlerinden	579	213	428	595
Vadeli faiz sözleşmesi alım satım işleml.	4	-3	-1	51
Swap para alım satım işlemlerinden	-1.745	148	124	246
Swap faiz alım satım işlemlerinden	-1.572	-130	-309	-773
Kredi temerrüt swabı alım satım işleml.	-7	-3	-7	-45
Futures para alım satım işlemlerinden	6	1	0	-5
Futures faiz alım satım işlemlerinden	-9	3	1	0
Para alım satım opsiyonlarından	233	-17	114	283
Faiz alım satım opsiyonlarından	15	6	8	-6

Riskten korunma ve alım-satım amaçlı türevlerden K/Z tutarlarının toplamıdır.

Gelir kalemlerinin toplam gelir içindeki dağılımı incelendiğinde, kredi hacmindeki artışın etkisiyle, kredilerden alınan faiz gelirlerinin toplam gelirler içindeki payının, yılın ikinci çeyreğinden itibaren artış eğilimine girdiği gözlenmektedir. Kredi faiz gelirleri, toplam gelirlerin %50,5'ini oluşturmaktadır. Menkul değerler portföyündeki azalmanın etkisiyle, menkul değerlerden alınan faizlerin toplam gelirler içindeki payının %22,4'e gerilediği görülmektedir. Bununla birlikte ağırlıklı

olarak havale komisyonları, sigorta komisyonları, ekspertiz ücretleri ile kredi kartı ücret ve komisyonları gelirlerinden oluşan bankacılık hizmet gelirleri toplam gelirlerin %11,8'ini, kredilerden alınan ücret ve komisyonlar ise, toplam gelirin %3,4'ünü oluşturmaktadır.

Grafik 3.3-2: Gelir/Gider Kalemlerinin Toplam Gelir/Gider İçindeki Payları

2011 yılının üçüncü çeyreğinde, bankacılık sektörünün aktif ve özkaynak kârlılığı, önceki yılın aynı dönemine göre sırasıyla 0,7 ve 3,6 puan azalarak %1,8 ve %14,6 seviyelerine gelmiştir.

Tablo 3.3-1: Aktif ve Özkaynak Getiri Oranları

	ROA (%)							ROE (%)						
	2008	2009	Eyl.10	Ara.2010	Mar.11	Haz.11	Eyl.11	2008	2009	Eyl.10	Ara.2010	Mar.11	Haz.11	Eyl.11
Sektör	2,0	2,6	2,5	2,5	2,2	2,0	1,8	16,8	20,2	18,2	18,1	16,7	15,4	14,6
Mevduat	1,9	2,6	2,5	2,5	2,1	1,8	1,7	17,5	22,0	19,9	19,7	16,7	15,2	14,2
Katılım	2,8	2,4	2,1	2,0	1,8	1,7	1,7	21,6	17,3	15,8	15,5	14,4	13,6	14,1
KYB	4,5	4,0	2,8	3,0	2,9	2,8	2,7	9,4	8,5	6,1	6,3	6,3	6,2	6,2
Büyük Ölçek	2,2	2,7	2,7	2,6	2,1	1,8	1,7	19,3	24,6	22,7	21,9	17,3	15,7	14,4
Orta Ölçek	1,4	1,9	1,7	1,9	1,4	1,4	1,4	10,2	14,3	12,4	14,5	10,5	11,0	11,8
Küçük Ölçek	2,4	3,0	2,2	2,2	2,2	1,4	1,3	9,9	9,3	7,1	7,5	9,2	6,2	5,9

Sektör aktiflerinin gelir yaratma kapasitelerinin son 12 aylık dönemde düştüğü görülmektedir. Eylül 2011 itibarıyla, toplam gelirlerin ortalama aktiflere oranı, gerek net faiz gelirlerinde gerekse faiz dışı gelir-gider dengesinde meydana gelen negatif yönlü değişmelerin etkisiyle, önceki yılın aynı dönemine göre 1 puan azalarak %7,7 düzeyine gerilemiştir. Bu dönemde sektörün ortalama aktif büyüklüğü, önceki çeyreklerin üzerinde ve %25 oranında artarken, toplam gelirleri yalnızca %9,7 oranında artmıştır. Toplam giderlerin ortalama pasiflere oranı ise, %6,3 düzeyinde sabit kalmıştır.

Tablo 3.3-2: Kârlılık Rasyoları

(%)	2005	2006	2007	2008	2009	Eyl.10	Ara.10	Mar.11	Haz.11	Eyl.11
Kârlılık Rasyoları										
Toplam Gelirler/Ortalama Aktif	15,9	15,5	16,4	15,9	13,8	8,7	11,3	2,8	5,3	7,7
Toplam Giderler/Ortalama Pasif	14,2	13,0	13,7	12,5	11,2	6,3	8,8	2,2	4,3	6,3
Net Faiz Marjı*	5,4	4,7	4,9	4,8	5,4	3,3	4,3	1,0	1,8	2,6
Faiz Gelirleri/Faiz Giderleri	176,3	160,9	158,0	156,5	196,1	199,7	199,9	190,0	182,3	178,7
Faiz Gelirleri/Faiz Getirili Aktifler	12,6	12,9	14,0	13,9	11,9	7,1	8,9	2,2	4,2	6,3
Faiz Giderleri/Faiz Maliyetli Pasifler	7,4	8,4	9,5	9,3	6,6	3,9	4,9	1,23	2,4	3,6
Spread**	5,1	4,6	4,5	4,6	5,3	3,2	4,0	0,9	1,8	2,6
Faiz Dışı Gelirler/Faiz Dışı Giderler	53,6	63,9	67,4	66,2	64,0	83,0	67,9	73,7	70,1	66,4
Etkinlik oranı***	62,9	53,0	51,2	54,6	44,3	46,9	48,0	51,7	53,5	55,4
Mevduata Ödenen Faiz/Ort.Mevduat	9,5	10,0	10,8	11,0	7,4	4,4	5,7	1,4	2,8	4,3
Kredilerden Faiz Geliri/Ort.Krediler	16,7	15,1	16,1	15,8	14,4	8,5	10,7	2,6	5,0	7,4
Kredilerden Ücret-Komisyon Geliri/Ort.Krediler	1,0	0,8	0,7	0,8	0,9	0,6	0,7	0,2	0,3	0,5
Menkul Değerlerden Faiz Geliri/Ort.MDP	14,0	14,0	14,8	15,3	12,3	7,1	9,5	2,2	4,4	6,6
Kâr Eden Banka Say./Top. Banka Say.	45/51	41/50	46/50	44/49	46/49	45/49	46/49	41/48	45/48	44/48
Kâr Eden Banka. Akt./Top. Aktifler	93,9	99,3	99,7	99,8	99,8	99,6	99,6	98,9	99,8	99,2

*Net faiz marjı: Net Faiz Gelirleri/Ortalama Toplam Aktifler

**Spread: (Faiz gelirleri/Faiz getirili aktifler) - (Faiz giderleri/Faiz maliyetli pasifler)

***Etkinlik oranı: Faiz dışı giderler/(Net faiz gelirleri+Faiz dışı gelirler)

Eylül 2011 itibarıyla faiz gelirleri, bir önceki yılın aynı dönemine göre %9,5 oranında artarken, faiz giderlerinin bu oranın oldukça üzerinde ve %22,4 oranında artması, faiz gelirlerinin faiz giderlerini karşılama oranının %199,7'den %178,7'ye gerilemesine sebep olmuştur.

Sektör varlıklarının net faiz geliri yaratma derecesini gösteren net faiz marjı, Eylül 2010'a göre 0,7 puan azalarak %2,6 düzeyine gerilemiştir. Eylül 2011 itibarıyla, faiz getirili aktiflerin faiz geliri yaratma kapasitesi %6,3 iken, faiz giderlerinin faiz maliyetli pasiflere oranı %3,6'dır. Faiz gelir marjı ile faiz gider marjı arasındaki farkı ifade eden spread ise, geçen yılın aynı dönemine göre 0,6 puan azalarak, %2,6 düzeyine gerilemiştir.

Son 12 aylık dönemde, ortalama kredilerde meydana gelen görece yüksek artışın ve sektörün aktif-pasif vade yapısı sebebiyle faiz haddindeki artışın, mevduata görece kısa sürede sirayet etmesinin etkisiyle; kredilerden alınan faizlerin ortalama kredilere oranı 1,1 puan azalırken, mevduata ödenen faizin ortalama mevduata oranı yalnızca 0,1 puan azalmıştır. Faiz dışı gelirler-faiz dışı giderler dengesinde ise, faiz dışı giderlerde meydana gelen görece yüksek artış sebebiyle, 16,6 puanlık bir düşme gözlenmektedir. Faiz dışı gelirler/faiz dışı giderler Eylül 2011 itibarıyla %66,4 düzeyindedir.

Kâr eden banka sayısında, 2011 yılı ilk çeyreğinde görülen görece negatif tablodan uzaklaşmıştır. Sektördeki 48 bankadan 44'ü kâr etmektedir. 3 mevduat bankası ve 1 kalkınma ve yatırım bankası Eylül 2011 itibarıyla zarar kaydetmiştir. Kâr eden bankaların aktif toplamalarının sektör aktiflerine oranı ise %99,2 düzeyindedir.

3.4 Senaryo Analizleri

Senaryo analizlerinde, kredi riski, faiz oranı riski, kur riski ve hisse senedi fiyat değişim riski gibi çeşitli risk faktörlerinin aynı anda değişiminin bankacılık sektörü üzerine etkisi tahmin edilmektedir. Söz konusu risk faktörlerinin, içsel tutarlı değişiminin sağlanması için, zaman serileri modellenmesine dayalı ekonometrik model geliştirilmiştir. Bu model, belirlenen senaryo çerçevesinde risk faktörlerinin bir veya birkaçına verilen şokların diğer risk faktörleri üzerindeki etkisini tahmin etmektedir.

Söz konusu analizde TL faiz oranı % 5,90, dolar faiz oranı % 1,51, euro faiz oranı % 1,51, TDO % 2,71 ve SYR % 15,21 taban değerler olarak dikkate alınmıştır. Değerlendirmede İller Bankası verileri hariç tutulmuştur. Mevcut dönemde dört senaryo analize dahil edilmiştir. Birinci senaryo Euro/TL kurunda 3 işgününde günlük %5 artış, ikinci senaryo Dolar/TL kurunda 3 işgününde günlük %5 artış, üçüncü senaryo TL faizlerde 2 işgünü içerisinde önce 3 Sonra 5 puanlık artış ve dördüncü senaryo İMKB 100 endeksinde 3 işgünü içerisinde %3,6, %6,5 ve %6,5 oranında düşüş senaryosudur.

Senaryolar dahilinde risk faktörlerindeki aylık beklenen değişimleri ekonometrik model ile tahmin edilmiştir. Birinci senaryoda hisse senedi fiyatlarında artış, dolar/TL kuru ve TL, euro ve dolar faiz oranlarında düşüş beklenmektedir. İkinci senaryoda euro/TL kurunun yükselmesi beklenirken diğer risk faktörleri üzerindeki etkinin senaryo 1 ile aynı yönde ancak daha az şiddetli olacağı tahmin edilmektedir. Üçüncü senaryoda euro/TL kuru ile euro ve dolar faiz oranlarında yükselme beklenmekte, ayrıca nakdi kredi kaybının artacağı tahmin edilmektedir. Dördüncü senaryoda, Dolar/TL ve USD/TL kurları ile euro ve dolar faiz oranlarında yükselme; TL faiz oranında ise düşüş beklenmektedir.

Tablo 3.4-1: Senaryolar ve Senaryo Analizi Bulguları

Senaryolar ve Senaryo Sonucu Hesaplanan Stres Faktörleri (Aylık Etkiler-%)	Nakdi Kredi Kayıp Oranı ¹	Hisse Senedi Fiyatlarının Değişimi	USD Kuru Değişimi (%)	EUR Kuru Değişimi (%)	TL Faiz Or.	USD Faiz Or.	EUR Faiz Or.	Mevduat Geçişme Oranı ²
Euro/TL Kurunda 3 İşgününde Günlük %5 Artış	0,00	34,72	-16,84	15,76	1,93	0,92	1,08	4,47
Dolar/TL Kurunda 3 İşgününde Günlük %5 Artış	0,00	4,35	15,76	11,97	2,90	1,48	1,27	4,18
TL faizlerde 2 İşgünü İçerisinde Önce 3 Sonra 5 Puanlık Artış	3,91	19,53	-32,75	2,25	13,90	1,69	1,80	4,77
Endekste 3 İşgünü İçerisinde %3,6, %6,5 ve %6,5 Oranında Düşüş	0,00	-15,72	3,39	3,28	5,67	1,65	1,54	4,17

¹ Mevcut canlı kredi portföyündeki kredilerin zarara dönüşme yüzdesini ifade etmektedir.

² 1 aydan uzun vade dilimlerinde olan mevduatın çekilerek 1 aydan az vade dilimine transfer edilme oranını ifade etmektedir.

Belirlenen senaryolar çerçevesinde risk faktörlerindeki tahmin edilen değişimlerin, Eylül 2011 Bankacılık Sektörü bilanço değerleri üzerindeki etkisi değerlendirilmiştir. Söz konusu değerlendirmede TL, euro ve dolar faiz oranlarındaki değişim sonrası elde edilen seviyenin kalıcı olacağı, diğer risk faktörlerindeki değişimin ise, tek seferde olacağı varsayılmaktadır. Bu çerçevede, bütün risk faktörlerindeki değişimin yönü zarara yol açan Senaryo 3 çerçevesinde gerçekleşecek zararın yaklaşık 71,4 milyar TL olacağı tahmin edilmektedir. Diğer üç senaryoda ise risk faktörlerinin değişiminin özellikle TL faizlerindeki yükselmeye bağlı olarak kâr getirmesi beklenmektedir.

Tablo 3.4-2: Senaryo Testi Sonuçları Kâr – Zarar

Senaryo Sonuçları Kâr-Zarar (Milyon TL)	Kurlardan Gelen	Kredilerden	TRY Faizlerden	USD Faizlerden	EUR Faizlerden	Tahmini Top. K/Z	Menkul D. K/Z
Euro/TL Kurunda 3 İşgününde Günlük Yüzde 5 Artış	-7.935,1	0,0	28.631,0	1.017,1	274,5	21.987,5	8.693,6
Dolar/TL Kurunda 3 İşgününde Günlük Yüzde 5 Artış	795,6	0,0	21.272,5	51,2	152,6	22.271,8	6.116,6
TL faizlerde 2 İşgünü İçerisinde Önce 3 Sonra 5 Puanlık Artış	-8.384,3	-15.078,3	-47.480,7	-305,8	-182,4	-71.431,5	-13.859,3
Endekste 3 İşgünü İçerisinde %3,6, %6,5 ve %6,5 Oranında Düşüş	-3,9	0,0	1.555,8	-238,0	-19,0	1.294,9	322,0

Tahmini kâr/zarar bilgileri ile paralel olarak, bütün risk faktörlerinin olumsuz yönde hareket ettiği Senaryo 3'ün SYR'yi %8,55'e düşüreceği tahmin edilmektedir. Diğer senaryolarda ise, tahmini SYR'nin yükseleceği görülmektedir. Geçekleşme olasılığı oldukça düşük olan ancak sektör üzerindeki etkisi büyük olması tahmin edilen uç senaryoda bile sermaye yeterliliğinin ihtiyatı limitlerin üzerinde kalması, sektörün güçlü sermaye yapısının sürdüğünü ve alınan pozisyonlar sonucunda maruz kalınan risklerin yönetilebilir düzeyde olduğunu göstermektedir.

Tablo 3.4-3: Senaryo Testi Sonuçları – Sermaye Yeterliliği

Senaryo Sonuçları Sermaye Yeterliliği (Milyon TL)	Tahmini Özkaynak	RAV'ı etkileyen RAV'ı etkileyen Tahmini K/Z (Kur Hariç)	Kur Değişim Tutarı	Tahmini RAV	Tahmini SYR (%)
Euro/TL Kurunda 3 İşgününde Günlük Yüzde 5 Artış	164.817,1	29.922,6	-11.514,6	916.538,0	17,98
Dolar/TL Kurunda 3 İşgününde Günlük Yüzde 5 Artış	165.101,4	21.476,3	28.267,6	950.729,5	17,37
TL faizlerde 2 İşgünü İçerisinde Önce 3 Sonra 5 Puanlık Artış	70.204,5	-63.047,1	-40.984,8	821.105,7	8,55
Endekste 3 İşgünü İçerisinde %3,6, %6,5 ve %6,5 Oranında Düşüş	144.124,5	1.298,8	6.542,1	915.714,5	15,74

BANKACILIK
DÜZENLEME VE DENETLEME
KURUMU

Atatürk Bulvarı No:191 06680 Kavaklıdere / ANKARA
Tel : (0312) 455 65 29 Fax: (0312) 424 08 74

www.bddk.org.tr